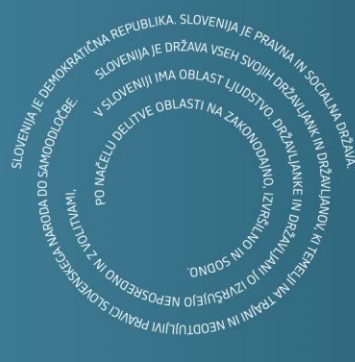

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR

SEJNI ZAPISI DRŽAVNEGA ZBORA 62. IZREDNA SEJA

(26. april 2018)

MANDAT

VII

IZREDNA
SEJA

62

UVOD

Državni zbor kot najvišja predstavniška in zakonodajna institucija v Republiki Sloveniji, ki opravlja tudi vse ostale funkcije sodobnega parlamenta, izvaja večji del svojih pristojnosti na rednih in izrednih sejah. Seje javnost lahko spremlja v dvorani ali preko televizijskih in spletnih prenosov.

Vsebina sej pa postane pregledno dostopna v obliki sejnih zapisov.

Državni zbor vsako sejo zvočno posname. Simultano ob zvočnem zajemanju nastaja besedilo, ki je na spletu dostopno s približno polurnim zamikom. V uredništvu sejnih zapisov se ob poslušanju zvočnega posnetka preveri avtentičnost zapisanega, besedilo pa se uredi v skladu s strokovnimi merili prenosa govorjene besede v zapisano. Takšno preverjeno in jezikovno urejeno besedilo na spletnem naslovu zamenja prvi zapis.

Besedilo celotne seje se izda tudi v publikaciji Sejni zapisi Državnega zbora. Sejni zapisi vsebuje dnevni red, sprejet na seji Državnega zbora, kazalo, iz katerega je razviden potek seje in v katerem so točke dnevnega reda in govorniki, osrednji del je besedilo seje, zapisano v prvi osebi, na koncu pa je dodan še indeks govornikov.

Sejni zapisi so zgodovinski dokument in vir za preučevanje parlamentarne zgodovine, tradicije, predstavniške demokracije in jezikovne kulture.

Sejni zapisi Državnega zbora. 62. izredna seja (26. april 2018)

ISSN 2385-9490

Pripravil: Dokumentacijsko-knjižnični oddelek

Urednici: Tatjana Mirt Kavšek, dr. Vesna Moličnik

Izdajatelj: Državni zbor

Naslov: Šubičeva 4, 1102 Ljubljana

Telefon: +386 1 478 94 00

Leto izida publikacije: 2018

www.dz-rs.si

DNEVNI RED 62. IZREDNE SEJE

1. točka dnevnega reda: KONČNO POROČILO PREISKOVALNE KOMISIJE O UGOTAVLJANJU ZLORAB V SLOVENSKEM BANČNEM SISTEMU TER UGOTAVLJANJU VZROKOV IN ODGOVORNOSTI ZA ŽE DRUGO SANACIJO BANČNEGA SISTEMA V SAMOSTOJNI SLOVENIJI, EPA 2737-VII

2. točka dnevnega reda: MANDATNO-VOLILNE ZADEVE, EPA 2785-VII

VSEBINA

Določitev dnevnega reda	5
DR. SIMONA KUSTEC LIPICER	5
2. točka dnevnega reda: MANDATNO-VOLILNE ZADEVE, EPA 2785-VII	5
1. točka dnevnega reda: KONČNO POROČILO PREISKOVALNE KOMISIJE O UGOTAVLJANJU ZLORAB V SLOVENSKEM BANČNEM SISTEMU TER UGOTAVLJANJU VZROKOV IN ODGOVORNOSTI ZA ŽE DRUGO SANACIJO BANČNEGA SISTEMA V SAMOSTOJNI SLOVENIJI, EPA 2737-VII	6
DR. ANŽE LOGAR	6
JOŽEF HORVAT	10
DR. BOJAN DOBOVŠEK	12
MAG. DUŠAN VERBIČ	13
MAG. ANDREJ ŠIRCELJ	14
MARIJA ANTONIJA KOVAČIČ	15
MATJAŽ NEMEC	16
LUKA MESEC	18
LUKA MESEC	18
LUKA MESEC	19
LUKA MESEC	19
DR. ANŽE LOGAR	20
DR. FRANC TRČEK	22
DR. ANŽE LOGAR	22
DR. FRANC TRČEK	23
ANJA BAH ŽIBERT	23
DR. FRANC TRČEK	23
LUKA MESEC	23
LJUDMILA NOVAK	24
BOJAN PODKRAJŠEK	25
JANI (JANKO) MÖDERNDORFER	25
DR. ANŽE LOGAR	28
JANI (JANKO) MÖDERNDORFER	28
EVA IRGL	29
MARIJAN POJBIČ	30
ŽAN MAHNIČ	32
JANKO VEBER	33
DR. ANŽE LOGAR	33
ZVONKO LAH	34
MAG. BOJAN KRAJNC	34
ANJA BAH ŽIBERT	35
LJUBO ŽNIDAR	36
UROŠ PRIKL	37
JANEZ (IVAN) JANŠA	37
MAG. MATEJ TONIN	39
MAG. ANDREJ ŠIRCELJ	39
MAG. DUŠAN VERBIČ	40
DR. ANŽE LOGAR	42
2. točka dnevnega reda: – NADALJEVANJE	43
DR. SIMONA KUSTEC LIPICER	43
1. točka dnevnega reda – NADALJEVANJE	44

Državni zbor
VII. mandat**62. izredna seja**
26. april 2018

Predsedujoči: dr. Milan Brglez.....predsednik Državnega zbora
Primož Hainz.....podpredsednik Državnega zbora
Matjaž Nemec.....podpredsednik Državnega zbora

Seja se je začela 26. aprila 2018 ob 10. uri.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ:
Spoštovani kolegice poslanke in kolegi poslanci,
gospo in gospodje!

Začenjam 62. izredno sejo Državnega zbora, ki sem jo sklical na podlagi prvega odstavka 58. člena in drugega odstavka 60. člena Poslovnika Državnega zbora.

Obveščen sem, da se današnje seje ne morejo udeležiti naslednji poslanke in poslanci: mag. Bojana Muršič, Marija Bačič, Vlasta Počkaj, Ksenija Korenjak Kramar, Irena Grošelj Košnik, Maruša Škopac do 13. ure, Urška Ban do 17. ure, Andreja Potočnik do 13. ure, Violeta Tomić do 11. ure, mag. Julijana Bizjak Mlakar do 13. ure, Iva Dimić, dr. Matej Tašner Vatovec od 13. ure dalje, Matjaž Hanžek, Franc Laj, Matjaž Nemec od 14. ure dalje, Matjaž Han do 17.30, pa po glasovanju, glede vsega skupaj, Primož Hainz do 13. ure in od 17. ure dalje, Ivan Škodnik, mag. Aleksander Kavčič, Marko Ferluga, Branko Zorman, Saša Tabaković od 19.30 dalje, Igor Zorčič od 13. ure dalje, dr. László Göncz od 11. ure dalje, Peter Vilfan, Franc Jurša do 13. ure, Benedikt Kopmajer, Ivan Hršak do 13. ure, Uroš Prikl do 13. ure, mag. Matej Tonin, dr. Franc Trček od 14. ure dalje ter Miha Kordiš. Če sem prebral koga od tistih, ki so zdaj prisotni, se mu opravičujem; tako je bilo sporočeno po uradnih poteh.

Na sejo sem vabil predstavnike Vlade.

Vse prisotne, prebrane in neprebrane, lepo pozdravljam!

Prehajamo na **določitev dnevnega reda** 62. izredne seje Državnega zbora. Predlog dnevnega reda ste prejeli v petek, 20. aprila 2018, s sklicem seje. O predlogu dnevnega reda bomo odločali v skladu z drugim odstavkom 64. člena Poslovnika zbora.

Zboru predlagam, da dnevni red 62. izredne seje razširi z naslednjo točko – Mandatno-voliine zadeve. Predlog ste prejeli 25. 4. 2018 in je objavljen na e-klopi.

Želite besedo predstavniki poslanskih skupin?

Besedo ima dr. Simona Kustec Lipicer.

DR. SIMONA KUSTEC LIPICER (PS SMC):
Hvala lepa, predsednik. Lep pozdrav kolegicam in kolegom!

Gre za zadevo, vezano na Poslansko skupino Stranke modernega centra. Poslanka mag. Tanja Cink nas je obvestila, da vrača mandat, ker je dobila drugo zaposlitev, predčasno. Do konca mandata pa je še kar nekaj časa in da bomo lahko polno delovali, bi se želeli danes seznaniti z njenim odstopom. Če bo mogoče, pa potem tudi še na današnji dan potrditi novega nadomestnega poslanca. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Želi še kdo razpravljati? Ne.

Potem zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Poslanke in poslanca prosim, da preverite delovanje glasovalnih naprav.

Odločamo o predlogu za širitev dnevnega reda.

Glasujemo. Navzočih je 53 poslank in posancev, za je glasovalo 48, 2 proti.

(Za je glasovalo 48.) (Proti 2.)

Ugotavljam, da je predlog za širitev sprejet.

Zbor bo izglasovano širitev obravnaval kot 2. točko dnevnega reda, in sicer tako, kot je to določeno v časovnem poteku seje zbora.

Prehajamo na glasovanje o določitvi dnevnega reda v celoti. Zboru predlagam, da za današnje sejo določi dnevni red, kot ste ga prejeli s sklicem in s sprejeto dopolnitvijo.

Glasujemo. Navzočih je 55 poslank in posancev, za je glasovalo 52, proti nihče.

(Za je glasovalo 52.) (Proti nihče.)

Ugotavljam, da je dnevni red 62. izredne seje zbora določen.

Prehajamo na **2. TOČKO DNEVNEGA REDA, TO JE NA MANDATNO-VOLILNE ZADEVE.**

Prehajamo na obravnavo ugotovitve prenehanja mandata poslanki Državnega zbora mag. Tanji Cink. V skladu z drugim odstavkom

202. člena Poslovnika Državnega zbora vas obveščam, da me je poslanka mag. Tanja Cink 23. aprila 2018 pisno obvestila, da odstopa s funkcije poslanke Državnega zbora. Ugotavljam, da mag. Tanji Cink v skladu s šesto alinejo prvega odstavka in drugim odstavkom 9. člena Zakona o poslancih ter tretjim odstavkom 202. člena Poslovnika Državnega zbora preneha mandat poslanke s 26. aprilom 2018. O tem bom takoj obvestil Državno volilno komisijo in jo zaprosil, da zboru sporoči, kateri kandidat oziroma kandidatka bo v skladu s 17. členom Zakona o volitvah v državni zbor postal poslanec oziroma poslanka za preostanek mandatne dobe namesto poslanke, ki ji je prenehal mandat. Na podlagi obvestila Državne volilne komisije bo Mandatno-volilna komisija pripravila poročilo in predlagala potrditev mandata ter o svoji ugotovitvi poročala zboru.

Dovolite, da se v imenu nas vseh spoštovani kolegi najprej zahvalim za dosedanje delo in ji zaželim veliko uspeha tudi pri nadaljnjem delu!

S tem prekinjam 2. točko dnevnega reda.

Prehajamo na 1. TOČKO DNEVNEGA REDA, TO JE NA KONČNO POROČILO PREISKOVALNE KOMISIJE O UGOTAVLJANJU ZLORAB V SLOVENSKEM BANČNEM SISTEMU TER UGOTAVLJANJU VZROKOV IN ODGOVORNOSTI ZA ŽE DRUGO SANACIJO BANČNEGA SISTEMA V SAMOSTOJNI SLOVENIJI.

Zaključno poročilo je v obravnavo zboru predložila Preiskovalna komisija o ugotavljanju zlorab v slovenskem bančnem sistemu ter ugotavljanju vzrokov in odgovornosti za že drugo sanacijo bančnega sistema v samostojni Sloveniji. V poročilo je skladno z drugim odstavkom 22. člena Poslovnika o parlamentarni preiskavi vključeno tudi ločeno mnenje člana preiskovalne komisije gospoda Janka Vebra. Končno poročilo je javno, zato ga bo zbor obravnaval na seji, odprti za javnost. Sestavni del končnega dela je tudi Dodatno Končno poročilo, ki vsebuje nadaljevanje bistvenih ugotovitev in je označeno s stopnjo BANČNE TAJNOSTI po 125. členu Zakona o bančništvu in s stopnjo POSLOVNE SKRIVNOSTI. Poleg javno dostopnega končnega poročila je preiskovalna komisija pripravila tudi Končno poročilo – prva nejavna inačica ter Končno poročilo – druga nejavna inačica, pri katerih je treba upoštevati varstvo osebnih podatkov, saj sta označeni s stopnjo BANČNE TAJNOSTI po 125. členu Zakona o bančništvu oziroma stopnjo tajnosti ZAUPNO. Glede na navedeno bo zbor na podlagi drugega odstavka 101. člena Poslovnika zbora Končno poročilo – prva nejavna inačica, Končno poročilo – druga nejavna inačica ter Dodatno Končno poročilo in nadaljevanje bistvenih ugotovitev iz Dodatnega Končnega poročila obravnaval na seji, zaprti za javnost, in sicer danes, 30 minut po prekinjeni

obravnavi te točke na javnem delu seje. Vse razpravljavce prosim, da v razpravi na javnem delu seje ne navajate podatkov iz Končnega poročila – prva nejavna inačica, Končnega poročila – druga nejavna inačica, Dodatnega Končnega poročila ter iz odziva nekdanjega predsednika Vlade Boruta Pahorja; saj so vsi ti dokumenti javnosti nedostopni.

Prehajamo na razpravo o javno dostopnem Končnem poročilu, v njem navedenih bistvenih ugotovitvah ter o predlogu sklepa in o amandmaju dr. Anžeta Logarja k predlogu sklepa, ki jo bomo opravili na javnem delu seje.

Za dopolnilno obrazložitev dajem besedo predstavniku predlagatelja, predsedniku preiskovalne komisije dr. Anžetu Logarju.

DR. ANŽET LOGAR (PS SDS): Spoštovani!

Pred skoraj natanko tremi leti smo v Državnem zboru ustanovili bančno preiskovalno komisijo. Predsednik le-te sem dve leti in 10 mesecev. Naj vam osvežim besede, s katerimi ste nekateri v tej dvorani pospremili ustanovitev te komisije. Jani Möderdorfer, takrat še pod blagovno znamko Zavezništva Alenke Bratušek, nas je podučil takole: »Sam trdim, da si upam napovedati, kakšno bo vmesno ali pa dokončno poročilo, če bo do tega sploh prišlo, v kar ne verjamem. Ne bo šlo. Taka komisija ne bo dala nobenih rezultatov, zadeva je vnaprej obsojena na propad. Mi za tako komisijo ne bomo glasovali.« Vodja Poslanske skupine Desus gospod Jurša: »Seveda pa se nam postavlja vprašanje, predvsem zaradi tega, ker je bila v tem državnem zboru že ustanovljena vrsta preiskovalnih komisij in rezultatov v večini primerov ni bilo pozitivnih.« Pa gospod Han kot šef poslancev Socialnih demokratov: »Prav zaradi številnih preteklih manevrov na političnem parketu predloga ni moč enoznačno videti kot dobronamerne akcije, ki naj zedini slovensko politiko, tako da se izogne predznaku ponovne delitve na naše in vaše.« Če k temu dodam še dejstvo, da se je v začetku delovanja komisije pokonci postavilo še Okrožno sodišče v Ljubljani, verjemite, da ni bilo enostavno. Preiskovalna komisija je uspela zaseči preko 300 tisoč strani prvovrstne tajne bančne dokumentacije, ki v številnih primerih omogoča rekonstrukcijo posameznih kreditnih poslov. Verjamemo, da so med njimi tudi dokumenti, do katerih tožilci še niso imeli dostopa. Zato preiskovalna komisija med končnimi sklepi navaja tudi tega, da se kopije celotne zasežene dokumentacije posredujejo organom pregona. Imejte to v mislih tedaj, ko se odločate, ali boste Končno poročilo potrdili ali ne.

Preden smo se lotili preiskovanja, sem v zasebnih razgovorih s posamezniki iz bančne sfere dobival dobrohotne nasvete, češ naj se ne zaletim preveč v to nalogo, da ne bomo mogli ničesar odkriti, ker bankirji niso bili tako neumni, da bi kršili interna pravila ali zakone, da so vedno delovali by the book. Pa so res?! V

poročilu, ki ga danes potrjujemo, so na kar 550 straneh podrobno opisane slabe bančne prakse samo v največjih državnih bankah NLB in NKBM. Kršilo se je interna pravila, sklepe regulatorja, Zakon o bančništvu, ravno se je malomarno na škodo banke in v korist tretjih oseb. Neumorno in brez predaha, seveda tudi na najvišji ravni. Tisti, ki ste podrobno prebrali to poročilo, danes torej veste, da bankirji niso bili zveličavni strokovnjaki, v čigar odločitve se ne dvomi, in da bančna luknja ni zgolj posledica zunanjih dejavnikov ter proste podjetniške presoje; ampak je tukaj posredi bolj logična razlaga. Šlo je za tipičen primer bančnega kriminala velikih razsežnosti. Nekdaj spoštovani in ugledni bankirji so vse prej kot brezmadežni. So do komolca v marmeladi, nekateri med njimi do ramen in še čez. Podrobno smo obdelali 22 konkretnih primerov bančne kriminalitete. Ob tem se upravičeno sprašujemo, kje bi bila Slovenija danes, če bi bančni rop stoletja preprečili. 5 milijard evrov, ki smo jih namenili za sanacijo bančnega sistema, predstavlja letno povprečno bruto plačo za kar 240 tisoč Slovencev, s tem da bi ti ljudje plačevali vse davke, prispevke pa še ustvarili dodano vrednost. Kakšen razcvet bi Slovenija doživljala dandanes, če bi ta sredstva lahko namenili v nova delovna mesta. Ali za ta denar bi se država lahko za pet let odpovedala pobiranju dohodnine. Z drugimi besedami, naša bruto plača bi za pet let lahko postala skoraj neto plača, z odštetiimi socialnimi prispevki seveda. Lahko bi si privoščili več – več življenja, več storitev, več dobrin. Plačevali bi DDV in spet vračali v državni proračun, vsi bi profitirali. Tako pa so bankirji zapravili premoženje, ne da bi državljani kaj imeli od tega, razen da smo bili oropani za desetletje razvoja. Upravičeno smo lahko jezni. To imejte v mislih, ki odločate o tem, ali razpravo o odgovornih za bančno luknjo pustimo v preteklosti ali pa naj vendarle neumorno iščemo odgovorne za bančno luknjo. Verjemite mi, da lahko po treh letih videnega ure in ure razlagam ter predstavljam posamezne primere, a naj to raje počno kriminalisti.

Dovolite mi, da opozorim zgolj na nekaj primerov, sicer uradno hipotetičnih. Ste si kdaj želeli, da bi si kljub pokojnini recimo 500 evrov lahko privoščili kredit v višini milijon evrov na način, da ne bi plačevali obresti, ampak bi celoten znesek kredita plus obresti odplačali šele na koncu, in da bi bila informacijska podpora pri banki takšna, da četudi ne odplačate kredita, banka ne predvideva opominjevalnega postopka niti ne obračuna zamudnih obresti; še več, neplačilo se ne zavede ne na listi nekorektnega poslovanja ne v bančno aplikacijo, kamor se v vseh ostalih primerih zavedejo zamudniki. Če povem po domače, ko kredit zapade in ga ne odplačate, ni na to dejstvo v banki nihče posebej opozorjen. Upokojenec z 800 evri dobi milijon 600 evrov kredita. Brezposelni en milijon evrov kredita. Človek, ki je do vratu zadolžen, dobi še dodaten milijon

evrov kredita. Verjamem, da ne verjamete; ampak verjemite, tudi mi najprej nismo verjeli, a se je dogajalo predvsem takrat, ko je upravo NLB vodil Marjan Kramar. Nekaj zbranih posameznikov, vidnejših vplivnežev iz poslovnega sveta, tudi kakšen sodelavec nekdanje obveščevalne službe bi se našel med njimi – 45 milijonov evrov luknje smo na koncu verjetno plačali davkoplačevalci. Recimo, da ste podjetnik, da poslujete pošteno, se trudite na trgu in poskušate uspeti. Za to potrebujete tudi kakšen kredit. Drži. Bi za to ustanovili deset fantomskih firm, da bi se zadolžile namesto vas, vaša matična firma pa bi ostala nezadolžena?! Četudi bi bil to vaš načrt, bi ga hitro opustili, ko bi se usedli pred obličje bankirja. Hitro bi vas spregledali, zahtevali bi zavarovanje vaše domače hiše, kakšno osebno poroštvo, pa še ženin vikend, če ga ima. A ne pri vseh. Recimo pri Darku Horvatu so bili standardi očitno drugačni.

Tole je omrežje skupine Aktiva. Našteli smo 67 podjetij, znotraj katerih se je pretakalo 170 milijonov evrov denarja, sposojenega s strani slovenskih bank. Pa me zanima, če bankirji tudi pri vas ravnaajo tako? Če vam recimo naslednji teden zapade 5 milijonov evrov kredita, ali tudi vam vaš skrbnik iz banke pošlje prijazno e-sporočilo z naslednjo vsebino: »Spoštovani, v petek vam zapade 5 milijonov evrov kredita. Ali nameravate slučajno vrniti kredit ali naj vam pripravimo kar predlog za podaljšanje kredita? Hvala za pravočasen odgovor.« In tako sedemkrat, devetkrat, enajstkrat na podlagi takšnih finančnih podatkov. Družba ni razkrila naložbene politike, zadolženost se povečuje, težave pri realizaciji, sodelovanje banke z družbo je tvegano. In pozor, to za kredite na bullet osnovi, torej z odplačili obresti in glavnice na koncu v času trajanja kredita in vseh 7, 9, 11 podaljšanj brez vsakršnih stroškov za kreditojemalca. Skratka zastoj denar, ko pa je neodplačan na koncu, odide zadeva na DUTB in odplačamo davkoplačevalci. Si predstavljate, da bi bilo to dovoljeno vam. Ste vedeli, da družbi Zvon Ena in Zvon Dva NLB sploh ni vodila kot povezani osebi? Enako Grep in Energoplan. Ali ste vedeli, da je glavni revizor na področju kreditnega tveganja, torej ključnega tveganja NLB, ki to delo opravlja že 20 let, brez izpita revizorja. V največji državni banki! Se vam zdi predstavljivo, da pridejo interni revizorji, ki imajo med drugim mandat revizorske komisije nadzornega sveta, na pregled kreditnih map v podružnico banke v tujini, pa jih tam šefi odslovijo in rečejo – tu nimate kaj iskati. Napišejo poročilo upravi, nadzornemu svetu banke, pa se nikomur nič ne zgodi.

Ste vedeli, da je v NLB okoli leta 2002 nastala skovanka »komercialni interes«, ki jo najdete v dokumentih sektorja za kreditne rizike vedno takrat, ko so na podlagi finančnih podatkov prosilca za kredit odkrito odsvetovali odobritev; a so vedeli, da vodstvo banke na vsak način želi kreditirati izbrance. In je uprava potem

kredite vedno odobrila ravno na osnovi tega »komercialnega interesa«, plačali pa smo seveda davkoplačevalci. Pri vseh najbolj nerazumnih odločitvah banke, ki smo jih proučevali na preiskovalni komisiji, vedno najdemo to besedno zvezo. Kriminalistom torej ne bo težko detektirati kreditnih perversij v Novi Ljubljanski banki. In še bi lahko našteval. Zaradi naštetega in še mnogo več v preiskovalni komisiji v bistvenih ugotovitvah navajamo, da morajo uprave in kreditni odbori NLB v času Marjana Kramarja in Draška Veselinoviča ter uprava in kreditni odbori NKBM v času Matjaža Kovačiča kazensko in odškodninsko odgovarjati za škodo, ki so jo na podlagi posluževanja slabih bančnih praks povzročili nam, davkoplačevalcem Republike Slovenije. Uprava Boža Jašoviča pa je odgovorna za to, da ni pretrgala s slabimi bančnimi praksami, ampak se je v začetnem obdobju celo naslonila na kadre, ki so kopali bančno luknjo. Preidimo še na področja, kjer se z roko v roki srečata politika in bančni kriminal – projekt Stožice. Projekt, kjer smo bili davkoplačevalci zaradi nerazumne, nelogične in negospodarne odločitve izključno slovenskih bankirjev oškodovani za, reci in piši, 135 milijonov evrov. Tisti, ki bi morali biti jedro našega gospodarstva, torej mala in srednja podjetja, izvajalci na projektu Stožice pa še za dodatnih 30 milijonov evrov luknje. Skupaj več kot 165 milijonov evrov škode.

Gre za primer najbolj divjega izkoriščevalskega kapitalizma, ki so si ga privoščili tisti, ki prisegajo na socializem in za 1. maja na Rožniku pridigajo o potrebi po spremembi družbene ureditve. Oprostite, ampak situacija, kjer predsednik Vlade klicari državne bankirje, naj pomagajo najti rešitev za naslednji projekt, ker mu je tako priporočil lokalni župan, je neresna, nevredna državniške politike in nesprejemljiva z vidika posledic za nas, davkoplačevalce. Banke niso ravnale kot gospodarski subjekt, ki bi zasledoval lastne poslovne interese, ampak kot izvrševalec neke politične odločitve, ki je bila sprejeta zunaj rednih okvirov odločevalskih struktur v bankah. Če bi dvorano in stadion gradili na podlagi javne investicije, bi nas stala 105 milijonov evrov. Podizvajalci bi bili vsi poplačani, okoli športnih objektov pa danes ne bi zevale škrbine gradbene jame, ampak urejen park. Ker pa so nekateri na bajno dragih kosilih in večerjah s cigarami in viskiji v rokah tlakovali pot k megalomanstvu, je na pogorišču tega ostala 135 plus 30 milijonov evrov globoka luknja in prezadolženi podizvajalci ter številna uničena življenja. Na to realnost se spomnite vsi politiki, posebej pa tisti, ki ste z osebnim angažmajem omogočili, da je denar državnih bank dal krila megalomanstvu na račun podizvajalcev in davkoplačevalcev. Še posebej pa to imejte v glavah takrat, ko v stožiških vip-ložah navijate za našo izbrano vrsto.

Zgolj za okus konkretni primer, vendar želi ostati neimenovan. Vzemimo primer podjetja

X, ki je izvajalo dela v Stožicah. Recimo, da so mu dali za 8 milijonov evrov poslov. Dela, dela, ne dobi plačano. Sraka, Ogrin in Jankovič mu vseskozi govorijo, naj ne skrbi, da bo že dobil plačano. Ko mu zmanjka denarja za plače, mu na pomoč priskoči kdo drug kot banke, ki mu dajo kredit, da plača svoje delavce za opravljeno delo, za katerega ne dobi plačila. Naročnik del Grep ga pomirja, saj ko bomo mi dobili denar od NLB, boš dobil celotno plačilo, odplačal boš kredit za plače zaposlenih in ostalo bo tvoje. No, pa pride ta dan, ko NLB in druge državne banke nakažejo denar sindiciranega posojila, toda – pozor – ne podizvajalcem, ampak kar na račun Grepa. Ta dan proslavlja ožja ekipa Grepa z dragim kosilom v eni od prestižnih ljubljanskih restavracij. Doma finančno shirani in do vratu zadolženi podizvajalci pa tudi začutijo olajšanje; zdaj pa bo, si pravijo. A ni bilo; ta naš podjetnik dobi ravno toliko, da lahko poplača kredit, ki si ga je pri NLB sposodil za plačilo svojih delavcev, za kredite pri drugih bankah pa mu zmanjka. Potem dobi od Energoplana še nekaj preveč ocenjenih stanovanj po formuli – vzemi ali pa ne boš nič več dobil. In ko si misli, da ne more iti še slabše, dobi zahtevo od vodilnih v Grepu, naj skupaj še za en milijon evrov kreditira lastnika Grepa. Si predstavljate to perversijo? Narediš, kar so zahtevali, plačajo ti polovico, potem pa te še prisilijo, da jih kreditiraš, ampak to še ni konec. Če ne dobiš plačano v celoti, ne moreš plačati svojih dobaviteljev, prisilna poravnava je neizbežna, odpuščaš svoje delavce, zraven pa gledaš, kako je en projekt uničil desetletja uspešne tradicije in tvojo prihodnost.

In potem gre projekt Stožice na slabo banko. Ko nisi uspel poravnati kreditov za plače zaposlenih, ki so delali na projektu Stožice, ti gospodje iz slabe banke rečejo – Odkupi ta svoja stanovanja, ki smo ti jih zasegli, ti jih damo po malce nižji ceni; vzemi ali gremo na sodišče. Stanovanja, ki si jih dobil zato, ker ti niso plačali, že takrat precenjena, za delo, ki si ga opravil, a ti niso plačali. Pa mi pošteno povejte, ali ima ta podjetnik danes lahko zaupanje v vladavino prava. Pa v družbeno pravičnost? Politiko? Poštenost državnih inštitucij? Vse tiste politične akterje, ki so agitirali za kredit pri državnih bankah? Poglejmo še en primer, sodba Višjega sodišča v Mariboru, odškodninska tožba uprava Nove Kreditne banke Maribor versus nekdanja uprava pod vodstvom Matjaža Kovačiča, zaradi povzročitve škode v banki v višini več kot 20 milijonov evrov. Nesporno je šlo za slabo bančno prakso, nesporno je banki nastala škoda milijonskih razsežnosti, ki smo jo na koncu krili davkoplačevalci. Okrožno sodišče v Mariboru je to potrdilo. In kaj na to porečejo mariborski višji sodniki Janez Polanec, Danica Šantl Feguš in Alenka Kuzmič? Že v začetku so zapisali, da dvomijo v dokazno presojo Okrožnega sodišča, zato so se ti trije sodniki odločili dokazni postopek izvesti znova. Ponovno so zaslišali priče, da bi se prepričali, če sta Kovačič in Manja Skernišak res kriva. Kaj mislite, da so ugotovili?

Citiram: »Po skrbni in celoviti oceni izvedenih dokazov Višje sodišče v Mariboru protipravnosti ne ugotavlja.« Zakaj to izpostavljam? Ker omenjeno sodišče to odločitev utemeljuje na enem od primerov, ki ga zelo podrobno opisujemo tudi v našem poročilu, primer Pomhold, Pom-Invest.

Sodišče je potrebovalo vsega štiri strani sodbe, da je dokazalo, da nekdanje vodstvo banke ni odgovorno; medtem ko smo mi potrebovali več kot 40 strani poročila, v katerem zatrjujemo in dokazujemo nasprotno. Ampak velja seveda tisto, kar pravi sodišče. Pa pogledjmo, zakaj gospod Kovačič ni odgovoren. Za sodišče je nesporno, da je protipravno vsako ravnanje, aktivno ali pasivno, za katerega obstaja objektivno predvidljiva možnost nastanka škode. Če ti strokovna služba za kreditna tveganja, torej ključna služba za to področje pove, da je naložba tvegana in da je velika verjetnost, da ne bo poplačana, potem verjetno že lahko govorimo o utemeljenem sumu protipravnosti delovanja uprave, kajne. Mariborsko višje sodišče pravi, da v primeru gospoda Kovačiča ne. Čeprav je predstavica te službe za rizike tako pričala tudi na sodišču, zato je tudi na kreditnem odboru glasovala proti temu kreditnemu predlogu; a sodišče zapiše, da izpoved predstojnice za riziko – torej te, ki je glasovala proti, češ da so kreditni odbor že v preteklosti opozarjali na neustrezna zavarovanja – pač ne more biti odločilna. Po mnenju sodišča je bila, citiram, »odobritev obnove prej kratkoročnega kredita v dolgoročnega brez dvoma racionalna odločitev«. Četudi zavarovanja niso bila ustrezna, za sodišče očitno to ni problem, saj pravi, citiram, pozor, da »velja poudariti, da res ni šlo za prvovrstna zavarovanja, očitno tudi za ustrezna ne, a je dejstvo, da komitent očitno boljšega zavarovanja, ki bi ga lahko ponudil banki, ni imel«. Zakaj pa potem takšnemu komitentu dajemo kredit? Morda zato, ker lastnik tega podjetja sedi v nadzornem svetu taiste banke?! In posledica, priča na sodišču pove: »Če ne bi odobrili novega kredita, ampak bi šli v izterjavo, je bila izguba ocenjena na 50 %, z drugimi besedami, polovico bi pa vseeno dobili.«

Sodišče zato v argumentaciji svoje odločitve zapiše: »Kreditni odbor je bil pred veliko dilemo, ali kredit glede na pozitivne prognoze gibanja svetovnih kapitalskih trgov obnoviti ali odpoklicati. V zadnjem primeru bi bilo tveganje za banko še večje.« Sprašujem se, kako je sodišče prišlo do te ugotovitve, še posebej, ker je ni dodatno obrazložilo. Zapisali so, citiram: »Banka bi s prodajo naložb,« torej z unovčenjem zavarovanj, »za poplačilo kredita zaradi nizkih tečajev delnic iztržila manj.« Prej sem omenil, da je priča, ki je najbolj poklicana za to oceno, rekla, da bi banka iztržila 50 %. Ker pa niso unovčili zavarovanj, ampak so podaljšali kredit, je banka iztržila natanko nič. Mi, davkoplačevalci, pa smo plačali račun 10 milijonov evrov. Kako je nič odstotkov za

slovensko sodišče več kot 50 odstotkov, ne vem. Isto sodišče svojo argumentacijo o razbremenjeni odgovornosti Kovačičeve uprave zaključuje še s stavkom, citiram: »Sicer pa je soglasje k sklenitvi tega posla dal tudi nadzorni svet.« Ne omeni pa, da sta v tem nadzornem svetu sedela dva lastnika tega podjetja; omenimo pa to v poročilu. Sodniki Polanec, Šantl Feguš in Kuzmič so tako dosodili: Matjažu Kovačiču pripada nagrada za postopek na prvi stopnji, nagrada za narok v prvem sojenju plus ostali stroški, skupaj 213 tisoč 354 evrov, in nagrada za postopek z rednim pravnim sredstvom ter nagrada za narok pred sodiščem druge stopnje 211 tisoč 202 evra; skupaj torej 424 tisoč 500 evrov; Manji Skernišak skupaj nagrada z ostalimi stroški 375 tisoč evrov; Ivanu Vizjaku, ki je sedel v nadzornem svetu in izkopal desetmilijonsko luknjo, ki smo jo na koncu plačali davkoplačevalci, kot stranskemu intervenientu sodišče dosodi 374 tisoč evrov nagrade. Zato se upravičeno sprašujemo, kdo se danes lahko smeji.

Spoštovani predstavniki zakonodajne veje oblasti, sprašujem vas, ali imate zaupanje v to, da bo redno sodstvo pravično, ustrezno ter pravočasno sankcioniralo odgovorne za nastanek bančne luknje. Jaz si dovolim to izjavo, da ne. Očitno zaupanja nimajo tudi člani preiskovalne komisije, zato med sklepi predlagamo ustanovitev specializiranega sodišča za pregon bančne in finančne kriminalitete. Smo ga že enkrat, a se ni nič zgodilo. Zadeve pa postajajo iz dneva v dan, iz sodbe v sodbo bolj resne. Glede na posledice preresne, da bi jih pustili vnemar. Preiskovalna komisija je na konkretnih primerih pokazala, da številni obremenilni dokazi zoper uprav NLB in NKBM obstajajo, za vse po vrsti. Zakaj še nihče ni bil obsodjen? Morda zato, ker če bi obsodili enega bančnega prvokategorika, bi morali obsoditi vse, kajti vsi so imeli prste v marmeladi. Si predstavljate Slovenijo, v kateri na dolgoletne zaporne kazni obsodijo Marjana Kramarja, Matjaža Kovačiča, Andreja Hazabenta, Alojza Jamnika, Mateja Narata, Zakrajška, Jančarja, Mesariča, Manjo Skernišak? Če je odgovor ne, potem še nismo normalna država; kajti na zaporne kazni v državah, v katerih velja vladavina prava, obsodijo vse, ki so dokazano kršili zakone. Zato si moramo predstavljati, da se to lahko zgodi vsakemu od nas, če bomo kršili zakone. In dokler si tega ne bomo vbili v glave in dokler tako ne bomo razmišljali, bodo nekateri lahko še naprej mirno kršili zakone. Tisti, ki se bodo povzpeli dovolj visoko po družbeni lestvici, še toliko lažje, saj si očitno niti vi ne morete predstavljati, da bi jih kdaj obsodili.

Beseda o politični odgovornosti je pri vprašanju bančne luknje precejšnja. Vzroki so primarno na strani uprav in kreditnih odborov bank, posredno na strani nadzornikov, regulatorja ter lastnikov. Obseg posledic pa je v veliki meri posledica neustreznega in prepoznega ukrepanja v času vlade Boruta

Pahorja in ministrovanja Franca Križaniča. O tem bo razprava zagotovo še zelo podrobna v nadaljevanju, zato o tem več kasneje. Politika dela; in kdor dela, dela tudi napake. Kdor dela napake z resnimi posledicami, mora za to prevzeti odgovornost. Če tega ne stori, če se posledice ne izvršijo, se izgublja zaupanje med državljani. Skrajni čas je, da se ta spirala padajočega zaupanja preseka. S sprejetjem Končnega poročila – čeprav morda ni prijazno do vas, do vašega predsednika ali do posameznikov iz vašega kroga; ali pa ravno zaradi tega – lahko dokažemo, da ta sklic parlamenta zna postaviti ogledalo. To pa je tudi ključna točka, ko se lahko začne vračati zaupanje državljanov in državljanek v politiko. Naša naloga je, da naredimo vse, kar je v naši moči za ta cilj. En od korakov je tudi podpora temu poročilu. Mi smo svoje delo končali. Pokazali smo, da je mogoče, zaslišali smo 74 prič, zasliševali smo 174 ur oziroma preračunano na delovne dneve, več kot mesec dni nepretrganega zasliševanja. Samo magnetogrami zaslišanj štejejo preko 3 tisoč 500 strani.

Ob tem bi se rad zahvalil članom preiskovalne komisije za opravljeno delo, še posebej podpredsedniku Bojanu Krajncu za korektno sobivanje in podporo pri delu preiskovalne komisije. Nekatere ugotovitve preiskovalne komisije in nekatere kazenske ovadbe imajo podlago ravno v njegovih vprašanih pričam pred preiskovalno komisijo. Za pripravo tega poročila smo v tihi sobi preživeli več kot tisoč 700 ur. Če to preračunam v delovne ure našega parlamentarnega bunkerja, to pomeni več kot 420 dni oziroma 14 mesecev vsakodnevnega študiranja dokumentacije. Za vsako uro zaslišanja torej 10 ur študiranja dokumentacije. Preiskovalna komisija je resna stvar. V tem mandatu sta to dokazali že Hanžkova in Jelkina komisija, na laž sta postavila vse nejeverne Tomaže, ki vsegluharsko izničujeta institut in pomen parlamentarne preiskave. Parlamentarna preiskava ima temelj v Ustavi in tega se je treba zavedati. Nekateri se žal še ne. Zunanji sodelavci preiskovalne komisije so temeljito prečesali zaslišanja prič. Ugotovili smo, da kljub prej omenjenemu pomenu parlamentarne preiskave nekateri očitno še vedno podcenjujejo njen pomen. Presodili smo, da so lagali, lagali vsem na oči. Zato bo preiskovalna komisija zoper njih vložila kazenske ovadbe zaradi krivega pričanja, in sicer zoper: Mateja Narata, Matjaža Kovačiča, Jurija Detička, Gorazda Jančarja, Andreja Hazabenta, pa tudi zoper politika Franca Križaniča in Boruta Pahorja.

Za zaključek pa še moje osebno mnenje. Dokumentacija saniranih bank bi morala postati javna. To si davkoplačevalci zaslužimo. To smo bili primorani plačati. Prav tako pa bi moralo postati javno pričujoče poročilo. Potem bi lahko ljudje v strnjeni obliki, s povzetki dobili vpogled v to, kaj se je dogajalo v

slovenskem bančnem sistemu; in potem bi tudi vsak posameznik lažje ocenjeval delo sodne veje oblasti, ki ima pred seboj izjemno odgovornost: 24-odstotno javno zaupanje vrniti na evropsko raven ali zbiti na nič. Končno poročilo je oblikovano kot naznanitev suma kaznivega dejanja za zunanjo in notranjo bančno kriminaliteto, ki jo ugotavljamo v poročilu. Če boste poročilo potrdili, bo uradno dejanje prijave sproženo. Če ne, so šla zadnja tri leta nas, članov komisije, v nič. Odločite sami, v mislih pa imejte mnenje tistih, ki so vas izvolili. Vsak od njih je bil primoran plačati 2 tisoč 500 evrov in dvomim, da je voljan plačati še kakšen cent več. Hvala za pozornost. / aplavz/

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Sledi predstavitev stališč poslanskih skupin.

Besedo ima Poslanska skupina Nove Slovenije – krščanskih demokratov, v njenem imenu gospod Jožef Horvat.

JOŽEF HORVAT (PS NSi): Hvala lepa, gospod predsednik. Spoštovani kolegice poslanke, kolegi poslanci, spoštovani predsednik preiskovalne komisije dr. Anže Logar.

Kakšna je ta družba, kjer imamo krivce za milijardne bančne luknje, ki se po državi prosto sprehajajo, sankcij za njihovo ravnanje pa ni, saj jih organi pregona in sojenja niso mogli uveljaviti? Kakšen vpliv ima takšno stanje v družbi na učinek generalne prevencije? Kaj si mislijo tisti, ki morda prav v tem trenutku načrtujejo izvršitev novih kaznivih dejanj v bančništvu? Do sedaj za bančno luknjo nihče ni odgovarjal. Zakaj bi kdo odgovarjal v prihodnje? Je to pravo sporočilo za slovensko javnost, za slovenske davkoplačevalce, za zveste državljane? Je dosedanji način soočanja z bančnim kriminalom pot, ki jo moramo ubrati tudi v prihodnje? Odgovor je seveda jassen. Potrebujemo nov zakonodajni okvir za pregon bančnega kriminala in potrebujemo zaupanja vredne ljudi; še bolj nujna pa je privatizacija državnih bank, ki bi tako velike bančne luknje v prihodnosti preprečila. Veliko problemov, ki jih je obravnavala ta preiskovalna komisija, izhaja prav iz državnega lastništva bank, zato je danes pomembno spregovoriti tudi o tem. Gospe in gospodje, država ni narejena, ni postavljena zato, da bi se ukvarjala s poslovanjem državnih bank. Država ni narejena, da bi se ukvarjala s poslovanjem državnih podjetij, gospodarskih subjektov. Država je veliko več. Žal predvsem slovenska politična levica s privatizacijo Nove Ljubljanske banke vedno znova in znova odlašala. Vedno iščejo nove izgovore in za prodajo Nove Ljubljanske banke nikoli ni pravi čas. Kot vsi vemo, pa se je Slovenija leta 2013 ob reševanju slovenskih bank v skladu s sklepom Evropske komisije o odobritvi državne pomoči zavezala, da bo tri četrtine minus eno delnico Nove Ljubljanske banke prodala do konca leta 2017, torej do konca lanskega leta. Gre za Sklep Komisije z dne 18. decembra 2013 o državni

pomoči, ki nosi oznako SA.33229. Slovenija je lahko zaradi te zaveze takrat Novi Ljubljanski banki namenila skoraj 1,6-milijardno državno pomoč.

Za odlašanje s prodajo je koalicija kot priročen izgovor navedla celo brexit. Med izgovori za odlog prodaje se je na hitro pojavil tudi problem hrvaških varčevalcev, čeprav problem obstaja že zelo dolgo in bi ga vlada morala rešiti že pred tem. Kasneje je Slovenija pri Evropski komisiji izprosila enoletni odlok za prodajo četrtine banke. V skladu s spremenjeno zavezo, ki jo je odobrila Evropska komisija, bi morala Slovenija do konca leta 2017 prodati 50 % Nove Ljubljanske banke, preostali del pa še v letu 2018. Bližamo se polovici leta 2018, pa zaveze še vedno nismo izpolnili. V Poslanski skupini Nove Slovenije se zavzemamo za takojšnjo prodajo Nove Ljubljanske banke. Glavni razlog za prodajo pa ni zaveza, ki smo jo dali Evropski uniji. Glavni razlog za prodajo Nove Ljubljanske banke je v tem, da je država pač neodgovoren lastnik. In kar pogledamo situacijo, kakršno imamo v Slovenskem državnem holdingu. Nova Ljubljanska banka za dolgoročno uspešnost in razvoj potrebuje novega odgovornega lastnika. In privatizacija je prav to. Privatizacija je proces iskanja odgovornega lastnika. V Novi Sloveniji se za prodajo zavzemamo tudi zato, ker želimo slovenske državljane obvarovati pred morebitnim ponovnim plačevanjem za dokapitalizacijo Nove Ljubljanske banke v prihodnosti.

Danes me je klical obupani Prekmurec, ki je omenjal bančno luknjo, ki je omenjal tudi to, da je vrsto let plačeval v pokojninsko blagajno in ima danes 210 evrov pokojnine. Tisti, ki pa iz takšnih ali drugačnih razlogov ne delajo, pa so upravičeni do denarne socialne pomoči v višini kar 385 evrov. Gospe in gospodje, to ni socialna država. To je razpad socialne države. Vlada je v neizmerni želji po ohranitvi državnega lastništva v Novi Ljubljanski banki ob izteku roka predlagala podaljšanje roka prodaje in imenovanje neodvisnega skrbnika, ki bi do dokončanja prodaje izvrševal delničarske pravice države. Da bi Komisija preučila, ali ti predlagani novi ukrepi v zadostni meri nadomeščajo odložitev prodaje banke na obdobje po koncu leta 2017, je januarja 2018 sprožila poglobljeno preiskavo glede tega. V primeru negativne odločbe Komisije lahko Novi Ljubljanski banki grozi kazen vrnitve celotne državne pomoči, torej okoli 1,6 milijarde evrov. Nova Ljubljanska banka potem gotovo ne bi bila več kapitalsko ustrezna. Vlada se z odlašanjem prodaje Nove Ljubljanske banke igra z ognjem. Hkrati z današnjim sprejemanjem poročila preiskovalne komisije je zelo pomembno opozoriti, da ravnanje vlade v postopkih prodaje Nove Ljubljanske banke lahko pripelje do nove slovenske bančne katastrofe. Pričakujemo in upamo, da v naslednji sestavi Državnega zbora

zaradi tega ne bo treba oblikovati spet nove parlamentarne preiskovalne komisije; ali pač.

Vlada je na drugi strani za ustvarjanje dvomov o ustreznosti ravnanja v Probanki in Factor banki poskrbela že pred časom, ko se je kljub velikemu tveganju odločila za poenostavljeno pripojitev na Družbo za upravljanje terjatev bank. Taka pripojitev v postopku ne zahteva razkritja številnih dokumentov, med drugim tudi poročila o reviziji pripojitve. Daje nam utemeljen sum, da je bilo treba pri pripojitvi Factor banke in Probanke nekaj prikriti. Žal je res, da zakonodajalci marsičesa za nazaj ne moremo spremeniti. Spoštovati je treba prepoved retroaktivnosti ter kazenskopravno načelo, po katerem se mora za obdolženca uporabljati Kazenski zakonik, ki je veljal ob storitvi kaznivega dejanja, ali tisti zakonik, ki je zanj milejši oziroma ugodnejši. Vendar poudarjam, da to ne sme služiti za izgovore, da se na področju pregona bančnega kriminala ne more nič več storiti in da moramo stati križem rok. V Novi Sloveniji nismo mogli zgolj čakati Vlade, da v Državni zbor pošlje svoj predlog za okrepitev dela pravosodja na tem področju. Predlagali smo specializacijo dela sodišč in tožilcev na področju bančnega kriminala. Že sklep Vmesnega poročila o opravljeni parlamentarni preiskavi Logarjeve komisije je predlagal specializacijo dela sodišč. 22. novembra 2016 je namreč ta državni zbor glasoval o sklepu Vmesnega poročila o opravljeni parlamentarni preiskavi. Sklep je med drugim vseboval besedilo, citiram: »Državni zbor skladno z bistvenimi ugotovitvami parlamentarne preiskave predlaga Vladi, da zakonsko in materialno zagotovi ustanovitev specializiranega sodišča za pregon bančne kriminalitete v okviru organiziranosti sodstva.« Za predlog sklepa je glasovalo 74 poslancev, proti ni glasoval nihče. Od sprejetja sklepa je minilo že veliko časa, vladna koalicija, ki je soglasno podprla sklep in ki ima za seboj celoten državni aparat, ni predlagala rešitve, ki bi uresničila rešitve iz tega sklepa. Zaradi tega smo svoj predlog zakona pripravili v opozicijski Novi Sloveniji.

Trenutno veljavna slovenska zakonodaja, ki ureja sodno obravnavo zahtevnejših kaznivih dejanj, ne pozna posebne oblike specializiranosti področja preiskovanja in sojenja v zadevah bančnega kriminala. Izkušnje soočanja z bančnim kriminalom pa kažejo na visoko mero neučinkovitosti pravosodnega sistema pri izvedbi postopkov, ki bi se zaključili s sodnim epilogom v obliki obsodilne ali oprostilne kazenske sodbe. Zastaranje zadev tovrstne oblike kriminala pa je nedopustno. Predlog novele Zakona o sodiščih, ki smo ga pripravili in vložili poslanci Nove Slovenije, je predvideval uvedbo specializiranih oddelkov za bančno kriminaliteto pri okrožnih sodiščih. V te oddelke bi se razporedilo najbolj usposobljene sodnike, sodelavce in pomočnike. Predlog je zaradi visoke stopnje zahtevnosti tega področja določal obveznost izpolnjevanja oseb, ki delujejo v tem

oddelku. To vključuje tudi pridobivanje znanj iz tujine, kar v mednarodnem smislu omogoča prenos najboljših praks v delovanje oddelka.

Nova Slovenija ocenjuje, da je tudi področje odkrivanja ter pregona kaznivih dejanj bančnega kriminala v pristojnosti Specializiranega državnega tožilstva za našo družbo tako zelo pomembno, da je treba te procese podpreti in okrepiti. Prav zato smo vložili tudi spremembo Zakona o državnem tožilstvu. Na Islandiji je bila ustanovljena posebna tožilska enota, ki je prevzela odgovornost za pregon bančnega kriminala. Bila je sposobna postopke pregona voditi tako, da je bilo za svoja dejanja na koncu obsojenih kar 30 bankirjev in finančnikov. V Sloveniji sta bila do sedaj obsojena zgolj dva. Na drugi strani bi predlog novele Zakona o državnem tožilstvu Nove Slovenije znotraj Specializiranega državnega tožilstva ustanovil poseben oddelek za pregon bančnega kriminala z najbolj izkušenimi državnimi tožilci in strokovnimi sodelavci. Tudi ti bi se morali redno izpolnjevati s strani domačih in tujih strokovnjakov na področju bančnega kriminala. Z novelo Zakona o sodiščih in novelo Zakona o državnem tožilstvu smo želeli doseči, da bi se osebe, ki so za soočanje z bančnim kriminalom najbolj usposobljene, znotraj Specializiranega državnega tožilstva lahko ukvarjale izključno s tem področjem kazenskega prava. Čeprav je Državni zbor soglasno podprl sklep o ustanovitvi specializiranega sodišča za bančni kriminal in so zakoni Nove Slovenije prestali prvo splošno obravnavo, vlada ni zbrala dovolj poguma, da bi naše zakone podprla. To ocenjujemo kot izgubljeno priložnost, si pa lahko svoje mislimo o odnosu te vlade do banksterjev.

Zaskrbljujoče je tudi dejstvo, da je Slovenija država z najvišjim deležem slabih posojil v bruto domačem proizvodu med vsemi državami članicami Evropske unije. V skladu z ugotovitvami evropskega statističnega urada Eurostat so v letu 2015 slaba posojila v Republiki Sloveniji predstavljala kar 7,5 % BDP. Daleč za Slovenijo se je v tej neslavni kategoriji na drugo mesto z veliko boljšim rezultatom 1,7 % BDP uvrstila Češka. Pri veliki večini vseh ostalih držav članic pa se ta kazalnik giblje pod enim odstotkom. Posebej žalostno pri vsem tem pa je, da so kazniva dejanja bančnega kriminala ter nepopolno soočenje z njihovimi posledicami v slovenski družbi ustvarjali občutek neenakosti ter nezaupanja v državne mehanizme. Slovenski davkoplačevalci so upravičeno jezni, ko s svojimi davki krpajo milijardne luknje, ki so jih v proračunu izkopale neodgovorne osebe v bankah. Slovenski pravosodni sistem žal teh oseb ni sposoben obravnavati tako, da bi o njih izrekel obsodilno ali oprostilno sodbo. Pogosto se zdi, da je izid na sodišču bolj odvisen od moči in vpliva kot od pravil in zakona. To se odraža tudi v velikem nezaupanju državljanov v pravosodje. Ena od naših prioritiet je končno ustvariti državo, kjer pravila in zakoni veljajo za

vse enako, tako za povprečnega državljana ter tudi za bankirja oziroma bančno ložo. Delo preiskovalne komisije vidimo kot izjemno pomemben doprinos k temu cilju. Predsedniku dr. Logarju in vsem članom komisije se zato za njihovo izjemno delo zahvaljujem v imenu celotne Poslanske skupine Nove Slovenije! Danes bomo ponovno podprli predlog sklepa o ustanovitvi specializiranega sodišča, kar smo v preteklosti podkrepili tudi s svojim Predlogom zakona o sodiščih. Upamo, da bo ta predlog tudi zaradi dela preiskovalne komisije ugledal luč sveta. Iskrena hvala na tem mestu tudi vsem strokovnim sodelavcem, ki so vlagali v delo te preiskovalne komisije veliko naporov!

V Novi Sloveniji bomo Končno poročilo Preiskovalne komisije o ugotavljanju zlorab v slovenskem bančnem sistemu ter ugotavljanju vzrokov in odgovornosti za že drugo sanacijo bančnega sistema v samostojni Sloveniji podprli. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina nepovezanih poslancev, v njenem imenu dr. Bojan Dobovšek.

DR. BOJAN DOBOVŠEK (PS NP): Spoštovani vsi, ki spremljate to sejo!

Dogajanje v bančnem sektorju je tipičen prikaz sistemske korupcije, za katero je značilno dajanje kreditov brez zavarovanj, po zvezah in poznanstvih ter rotiranje določenih ljudi po položajih, da so tisti, ki so bančno luknjo ustvarili, tudi reševali in prikrivali dejanja ter tako imenovano zlato padalo ali dobra služba za vse, ki so tiho o deviantnih ravnanjih in celo onemogočajo preiskovanje. Problemi se kažejo: v delovanju neformalnih mrež, od preiskovalnih institucij, sodstva, bančništva in drugih nadzornih institucij; v slabem vodenju bank in pomanjkljivem notranjem in zunanem nadzoru. Pri tistih, ki so bili imenovani na ključne položaje, opazimo, da niso skrbeli za konflikte interesov, da jih niso odpravljali, da niso skrbeli za konkurenčno tajnost, da niso skrbeli za vodenje institucije, kjer bi bili nadzorni mehanizmi ustrezni, da niso preprečevali tega, da so se krediti dajali po drugačnih merilih za ljudi in po drugačnih za svoje prijatelje. Videli smo, da banke znajo delovati, če smo sami udeleženi kot komitent. Kakor hitro pa gre za prijatelje, ti nadzorni mehanizmi izginejo. In ugled se je zelo zmanjšal. Pri tem nas je zanimalo, kaj je pa delala politika, kako je ona vplivala na tovrstno dogajanje; in kaj je vloga medijev. Četrta veja oblasti tukaj ni odigrala svoje funkcije nadzora nad politiko in vsemi drugimi institucijami. In tudi oni morajo najprej razčistiti znotraj sebe, kakšen vpliv so imeli na dogajanje v bančnem sektorju. Če pogledamo analizo, vidimo, da nihče ni izjavil, da je prišlo do pritiska s strani politike. Če tega pritiska ni bilo, so odgovorni tisti, ki so banke vodili in nadzorovali. Kako se je to dogajalo? S tem, da so se izogibali zakonskim določbam, pa naj gre za kreativno razlago teh

določb, naj gre za svojstvene razlage na podlagi drago plačanih mnenj ali pa direktno izogibanje.

Zastal je nadzor, imeli so cel kup svetovalnih pogodb. Tako se vprašamo glede tistih, ki so zasedali najvišje funkcije, zakaj potrebujejo svetovalce, kako so sploh prišli do te funkcije, če pa za vsako odločitev potrebujejo svetovalce. Zagovori. V zagovorih so navajali, da o tem ne vejo nič, da se ne spomnijo, da ni bilo z njihovim delovanjem nič narobe in da zadev ne poznajo. Se pravi, ali so nesposobni ali pa so to naredili namerno; oboje pa je katastrofalno narobe. Če pogledamo, kakšna odgovornost sledi. Seveda kazenska, zato vso dokumentacijo predajamo organom pregona, da ugotovijo, kaj je bilo s kazensko odgovornostjo. Vendar to ni dovolj, treba je pritisniti tudi na odškodninsko odgovornost in finančne institucije, tukaj je velika vloga tudi Ministrstva za finance, agencij in uradov. Cilj je, ne da te ljudi samo spravimo v zapor, ampak da ugotovimo, kakšno je njihovo premoženjsko stanje, dobimo kaj denarja nazaj, kajti denar nekje je; in zapolnimo proračun. In potem še na tretjem nivoju – položajska odgovornost. V Dobri državi se zavzemamo, da pride do prepovedi opravljanja javne funkcije za vse tiste, ki so oškodovali državno premoženje. Bančna luknja vsekakor je nastala in vidimo vzorec obnašanja, da so eni in isti ljudje še vedno na najvišjih položajih. Pri tem bi opozoril tudi na ljudi, ki so bili pripravljeni kaj povedati, tako imenovane žvižgače, in te je treba zaščititi, teh bi bilo lahko še več.

Če sumiram, politična odgovornost vsekakor za kadrovanje na najvišje funkcije v bankah in nadzornih mehanizmi. Za to so odgovorne vlade, še posebej zadnja. Opozarjali smo – SDH, kadrovanje, nadzorniki v bankah, uprave v bankah, to so tisti, ki so bančno luknjo povzročili. In neukrepanje na zakonodajnem in na drugem področju, dovolj je teh koruptivnih ravnanj. Kako to doseči? Dosežemo lahko z ustreznim kadrovanjem, ki bo na podlagi referenc in kariere, ne pa po zvezah in poznanstvih; da začnejo finančne institucije delovati, da ne bo zopet prišlo do domnevnega pranja denarja iz Irana preko Slovenije v druge evropske in svetovne države. Te finančne institucije morajo prevzeti odgovornost, postaviti moramo prave ljudi, ne pa da v nekaterih agencijah to opravljajo vršilci dolžnosti. In profesionalno delovanje četrte veje oblasti, mediji so ravno v zadnjih raziskavah izpostavljeni kot tisti, ki so glavni pri odpravljanju finančne kriminalitete; poleg policije in tožilstva. Žal mediji z tovrstnim poročanjem, kot je sedaj, resničnega dela ne opravijo. Iskanje resnice, poročanje o dogodkih; videli bomo, kako bodo mediji odigrali svojo vlogo pri finančni kriminaliteti.

Zaradi vsega navedenega v Poslanski skupini nepovezanih poslancev poročilo in predloge podpiramo.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Stranke modernega centra, v njenem imenu mag. Dušan Verbič.

MAG. DUŠAN VERBIČ (PS SMC): Hvala za besedo, predsednik. Spoštovani poslanke in poslanci, prav lep pozdrav!

Kot rečeno, Državni zbor danes na izredni seji obravnava Končno poročilo Preiskovalne komisije o ugotavljanju zlorab v slovenskem bančnem sistemu ter ugotavljanju vzrokov in odgovornosti za že drugo sanacijo bančnega sistema v samostojni Sloveniji. Z drugimi besedami, ugotavlja se politična odgovornost nosilcev javnih pooblastil. V Poslanski skupini Stranke modernega centra se strinjamo, kot iz poročila izhaja, da so nadzorni sveti bank v večinski državni lasti v obdobju 2002–2013 objektivno in subjektivno odgovorni za slabo opravljen nadzor nad bančnim poslovanjem v bankah, ki so jih nadzirali. Bančna ekspanzija je le še okrepila izvajanje slabe bančne prakse. Vlada Janeza Janše v obdobju 2004–2008 nosi objektivno odgovornost za imenovanje nadzornikov, ki niso ustrezno opravljali nadzora v bankah v kritičnem času napihovanja bančnega kreditnega portfelja; vlada Boruta Pahorja in kasneje Agencija za upravljanje kapitalskih naložb pa za imenovanje nadzornikov, ki niso izvajali ustreznega nadzora nad upravami bank za zagotovitev pravočasnega upravljanja s slabimi naložbami, kot je bilo predvideno v bančni regulativi. Za neustrezno, pomanjkljivo in prepozno ukrepanje v obdobju med 2004–2013 nosi Banka Slovenije objektivno odgovornost; guverner in viceguvernerji, ki so pokrivali nadzor bančnega poslovanja, pa so tudi subjektivno odgovorni.

Kot izhaja iz poročila, je v prvem obdobju krize, torej po letu 2008, Vlada Republike Slovenije posvečala premajhno pozornost stabilnosti bančnega sistema in se prepozno zavedla resnosti razmer v bančnem sistemu. Vlada Boruta Pahorja po ugotovitvah preiskovalne komisije nosi objektivno odgovornost za neprimerno strukturo ukrepov na področju bančnega sistema glede na težave slovenskih bank v lasti države, ki so bile nadpovprečno prizadete zaradi kopičenja kreditnega tveganja in potrebe po restrukturiranju svojih terjatev. Minister za finance dr. Franc Križanič pa po ugotovitvah preiskovalne komisije nosi objektivno in subjektivno odgovornost za prepočasno ukrepanje. Vlada Alenke Bratušek, ki se je odločila z davkoplačevalskim denarjem sanirati banke, vzporedno s tem ni pripravila ustrezne normativne, kadrovske in proračunske podlage, niti ni zagotovila politične podpore za okrepitev pregona bančne kriminalitete. S tem je bil po oceni preiskovalne komisije zamujen kritični moment, ko bi organom odkrivanja in pregona s prikritimi instrumenti omogočili uspešnejši pregon bančne kriminalitete; zato iz poročila izhaja, da vlada Alenke Bratušek nosi objektivno

odgovornost za neustrezno ukrepanje na tem področju. V poročilu se odgovornost očita tudi vladi Mira Cerarja. Očita se ji ravnanja, ki so bila izvršena oziroma dokončana pred nastopom njegove vlade. Glede očitkov, da vlada Mira Cerarja pregonu bančne kriminalitete ni posvečala dovolj ustrezne pozornosti, je treba povedati, da se je stanje na področju preganjanja notranje bančne kriminalitete v tem času izboljšalo, zlasti na račun številnih nujno potrebnih ukrepov. Med drugim je bila sprejeta tudi največja kadrovska okrepitev državnotožilskih vrst od osamosvojitve dalje, saj se je omogočilo, da je zapriseglo 30 novih državnih tožilcev oziroma tožilk.

Dovolite mi, da naštejem samo nekaj ukrepov, ki smo jih v tem mandatu, se pravi v času vlade dr. Mira Cerarja, sprejeli. Sprejeta je bila novela Zakona o bančništvu, s katero smo uredili dostop do podatkov, varovanih kot bančna tajnost, kar je zelo pomembno pri pregonu tovrstnega kriminala. Prav tako smo z novelo določili, da lahko pod določenimi pogoji do zaupnih bančnih podatkov dostopa tudi parlamentarna preiskovalna komisija. Sprejeli smo novelo Zakona o ukrepih Republike Slovenije za krepitev stabilnosti bank. Za namene pregona bančne kriminalitete se je predvidelo in so predvideni posebni roki za ugotavljanje kazenske in odškodninske odgovornosti poslovodstev bank, ki so bile deležne ukrepov za stabilnost njihovih temeljnih sredin, oziroma bank. Lani junija je bil sprejet Zakon o reševanju in prisilnem prenehanju bank, ki je dal pristojnim organom učinkovite preventivne mehanizme in pooblastila za pravočasno obravnavo bančne krize; doprinesel pa bo tudi k bolj odgovornemu upravljanju samih bank. Sprejeta je bila novela Kazenskega zakonika, ki je zaostрила kazni za korupcijska kazniva dejanja in podaljšala njihov zastaralni rok iz 10 na 20 let, da ne bodo zadeve zastale kot v prejšnjih letih. Določeneje so opredeljena kazniva dejanja davčnih zatajitev in zlorab notranjih informacij. Z novelo Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij so bili zaostreni pogoji za odlog nastopa zaporne kazni iz zdravstvenih razlogov. Z novelo Zakona o državnem tožilstvu so bile odpravljene zakonske ovire za dodelitev strokovnjakov s posebnimi znanji v Specializirano državno tožilstvo. Z ustrezno spremembo Zakona o sodiščih smo povečali možnosti dodeljevanja okrajnih sodnikov na okrožna sodišča, kar omogoča učinkovitejše razporejanje zadev, s tem pa tudi hitreje reševanje na samih sodiščih. In končno, novela Zakona o sodnem registru je vzpostavila dodatne možnosti za organe odkrivanja in pregona v zvezi s pridobivanjem podatkov o povezanih osebah gospodarskih družb neposredno iz sodnega registra oziroma registra poslovnih subjektov. Na podlagi navedenega z očitki preiskovalne komisije, da aktualna vlada področju bančne kriminalitete ni posvečala ustrezne pozornosti, ni mogoče soglašati, saj,

kot navedeno, ne držijo. Preiskovalna komisija torej predlaga, da Državni zbor po obravnavi tega vmesnega poročila sprejme predmetne sklepe.

V Poslanski skupini Stranke modernega centra menimo, da predlagani sklepi sledijo namenu pregona bančne kriminalitete, zato jih bomo podprli, prav tako tudi Končno poročilo. Hvala za vašo pozornost.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Slovenske demokratske stranke, v njenem imenu mag. Andrej Šircelj.

MAG. ANDREJ ŠIRCELJ (PS SDS): Hvala lepa za besedo, spoštovani predsednik. Kolegi in kolegice!

Mislim, da se je na začetku treba najprej zahvaliti predsedniku preiskovalne komisije ter vsem članom preiskovalne komisije za to poročilo. Pri tem je treba tudi ponovno ugotoviti, da je bil predlog o tem, da se ustanovi ta preiskovalna komisija – ta predlog je dala Poslanska skupina Slovenske demokratske stranke –, pravilen. Ta zahvala gre predvsem zaradi tega, ker nam to poročilo daje na eni strani vse podlage za to, da ugotovimo, na kakšni bazi in kako je delovala bančna praksa v tej državi, tehnično, kakšne so bile dejanske povezave, kako so se dajali krediti; na drugi strani pa nam daje tudi vpogled v to, v kakšni državi dejansko živimo. Enostavno lahko na podlagi tega, kar nam daje ta dokumentacija in to poročilo, ugotovimo, da živimo v državi, kjer imajo eni določene pravice in drugi imajo tudi določene pravice, samo te pravice niso enake. Živimo v državi prvorazrednih in drugorazrednih. Drugo, kar lahko ugotovimo, je to, da enostavno rečemo, kdo dejansko odloča v tej državi, kdo odloča o investicijah, kdo odloča o tem, kdo bo dobil kredit in na kakšen način bo dobil kredit; pa ne samo to, ampak kdo bo tudi ta kredit vrnil. Tukaj lahko ugotovimo številne povezane osebe, številna omrežja, ki delujejo in ki dejansko s svojim vplivom na vse vlade do zdaj vplivajo tako, da preko nadzornih svetov ali preko menedžmenta dejansko uredničujejo svoje interese. Ti interesi pa niso tisti interesi, ki bi bili v korist ljudi. In s tem poročilom in to dokumentacijo lahko ugotovimo, kdo plačuje vse te odločitve tega, če poenostavljeno rečem, omrežja. Plačujejo davkoplačevalci. Plačujejo davkoplačevalci predvsem zaradi tega, ker se preko bank daje denar, ki se ga potem ne vrača; račun pa se izstavi davkoplačevalcem. Tudi zato, ker imamo v državi še vedno in smo jih imeli tudi v zadnjih 70. letih ter tudi v samostojni Sloveniji predvsem državne banke. In v okviru te državne banke je najpomembnejša ena banka, to je Nova Ljubljanska banka. Okoli te banke se vse vrti. Vrti se od zgodnjih šestdesetih let, ko je bila ta banka uporabljena za to, da se je formiral paralelni ekonomski sistem in da se je preko nje financirala Udba ter da je Udba preko nje dejansko dobivala tudi denar. Po letu 1991 in

1990 te organizacije ni več, bila je tudi obsojena preko Ustavnega sodišča oziroma Ustavno sodišče je glede te organizacije dalo svoje stališče, vendar sistem, metode ter ljudje so še vedno ostali takšni, kot so. In ta Nova Ljubljanska banka pokriva več kot 50 % tržnega deleža. In bankirji delujejo tako, da ko se daje nek kredit, predvsem če gre za večji kredit, se ustanovi tako imenovani sindikat, ta sindikat pove z drugimi besedami to, koliko kredita bodo poleg ene banke, to je navadno Nova Ljubljanska banka, dale še druge banke. In tudi odločitve o tem, ali se bo ta kredit vrnil ali ne, se navadno ureja preko tako imenovanega sindikata, kjer se bankirji zberejo in odločijo, kaj bodo naredili s posameznim klientom, ali ga bodo spravili v stečaj, ali bodo odpisali ta kredit ali ne. Gospe in gospodje, te strukture imamo še danes. In te strukture še danes določajo naše življenje. In del teh struktur je pokazalo to poročilo in ta dokumentacija, z imeni in priimki. Ob tem tudi vse vlade, ki delujejo in ki morajo delovati v imenu lastnika in kot lastnik, kar seveda pomeni, da predlagajo nadzorne svete, da nadzorni sveti predlagajo uprave in tako naprej. Vendar bodite prepričani, nihče v Novi Ljubljanski banki ne pride v upravo slučajno in nihče v nadzorni svet ne pride slučajno in nihče ni prišel v te institucije izključno zaradi tega, ker ga je predlagala neka vlada, popolnoma vseeno, katera. Če ga ni to omrežje izvrglo ali zavrglo, če bi ga zavrglo ali ga je zavrglo, potem ta oseba tja ni mogla priti. In krog je tukaj sklenjen preko nadzornih mehanizmov, na menedžment, na Banko Slovenije in na vsako vlado. In v takšni družbi živimo.

In to nam je dala tudi ta dokumentacija in to poročilo, da celoten finančni sistem vodi nekdo drug, ločen od države, da imamo prvorazredne in drugorazredne ter da je prvorazrednim dovoljeno veliko več. In to imamo v povezavi s tem, da imamo državno banko in ta državna banka mora še zdaj obstajati. Ta državna banka bo zaradi teh ljudi in zaradi teh omrežij obstajala, dokler ne bo cena te banke 1 evro, da se bo dala zastonj. Kajti dokler bodo imela omrežja privilegije od te banke, dokler bodo imeli poseben status, dokler bodo imeli posebne povezave, posebne telefone in tako naprej – tukaj so mišljeni telefoni, da lahko neposredno govoriš s predsednikom banke, s članom uprave banke ali z vplivno osebo na banki –, toliko časa bomo imeli to banko. Izgleda, da se zdi tudi v smislu tega državnega lastništva, ki pomeni državno lastništvo v tem, da imajo nekatere privilegije, drugi pa plačujejo te privilegije, tem osebam smiselno. In tukaj je naloga nas, politike in vsake vlade ter tudi nadzornih organov, da enostavno te mreže pretrga, prekine in da jih na drugi strani tudi obsodi za kakršnakoli kazenska dejanja, kriminalna dejanja, ki so bila narejena. Tudi danes – mi nismo prišli do konca – nas čaka še veliko dela. Nas čaka še veliko dela, prvič, da se ugotovi odgovornost, in drugič, da se celoten

finančni in bančni sistem naredi na novih in drugačnih temeljih. Dokler se to ne bo naredilo, bomo enostavno živeli v istem sistemu. Če govorimo o samem poročilu, potem moramo reči, da daje številne primere, daje številne analitične primere, strokovne prakse, predvsem slabe bančne prakse. Predvsem take bančne prakse, ki se dejansko ne bi smele nikjer zgoditi. In v tem smislu je to poročilo in ta dokumentacija velik prispevek za nadaljnje delo.

V Slovenski demokratiški stranki bomo podprli poročilo ter tudi predloge sklepa. Hkrati pa naloga na tem področju še ni končana. Čaka nas tudi v prihodnje veliko dela. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Demokratične stranke upokojencev Slovenije, v njenem imenu gospa Marija Antonija Kovačič.

MARIJA ANTONIJA KOVAČIČ (PS DeSUS): Hvala za besedo, gospod predsednik. Vsem prav lep pozdrav!

V Državnem zboru je bil soglasno sprejet sklep o ustanovitvi Preiskovalne komisije o ugotavljanju zlorab v slovenskem bančnem sistemu ter ugotavljanju vzrokov in odgovornosti za že drugo sanacijo bančnega sistema v samostojni Sloveniji. Sklep je bil sprejet soglasno, vendar smo bili člani komisije, ki smo upravičeno pričakovali rezultate preiskovanja in končno tudi epilog, največkrat komajda sklepni. Kljub temu je bilo opravljeno izjemno veliko in kvalitetno delo. Iz pridobljene grmade dokumentov so bila številna zaslišanja opravljena strokovno, korektno in vedno podkrepljena z dokazi; tudi tista, ki smo jih opravili v zaprtem prostoru, tajno, strogo zaupno. Priče pa so, kot da so iz drugega sveta, večinoma zatrjevale, da se ne spomnijo ali pa so samozavestno utemeljevale, s kakšnimi povezavami in veriženjem so bile uspešne pri svojem delu in tudi kakšne nagrade so prejele; morda tudi zato, da se danes ničesar ne spomnijo. Vse je bilo administrativno, pravno pravilno, a na koncu verige je človek v obupu končal življenje. Mnogo zgodb ste lahko spremljali v medijih. Pričevanja so se me največkrat v razočaranju močno dotaknila, predvsem zato, ker so bile priče opozorjene, da je krivo pričanje kaznivo dejanje. Mnogo znanih prič se še vedno vrti na visokih funkcijah v naši državi. Večina je takih, ki nikoli ne bodo vrnila najetih visokih, tveganih in nezavarovanih kreditov za lastne namene.

Nadzorni sveti bank so zatajili na celi črti. Niso opozarjali na visoka tveganja odobrenih kreditov. Regulator Banka Slovenije pa jih ni nadzorovala, kar je njena osnovna naloga. Kot je razbrati iz dokazov Vmesnega poročila, ko je bila komisija osredotočena na preverjanje poslovanja v Novi Ljubljanski banki, je naletela ob proučevanju dokumentacije na primer Farrokh. Že takrat se je močno izpostavilo vprašanje, kaj je počela Banka

Slovenije, če vemo, da so na tveganja opozarjale banke Evropske unije. Banka Slovenije je regulator, nadzornik vseh bank, tudi Nove Ljubljanske banke. Pri tem se je pojavilo kar nekaj imen, med njimi tudi guvernerjevo, ki se sedaj nečastno umika na pomembno funkcijo v Evropski centralni banki, kjer bo skrbel, da se evropskim bankam ne bo zgodilo to, kar je doma dovolil. Osebo sem kot članica komisije vedno predstavljala tisti del populacije z najnižjimi pokojninami in me je zanimalo, kdaj bomo dobili nazaj 5 milijard evrov, ki smo jih davkoplačevalci dali v previsoko ceno za zaposlitev bančne luknje. Ne samo kdo bo odgovarjal moralno, kazensko in premoženjsko, ampak tudi kdaj bo popravljena krivica upokojencem, ki so v to krizno luknjo darovali največ. Apeliram na pristojne institucije, da bodo naše izsledke in sume kaznivih dejanj temeljito proučili in v najkrajšem času pripeljali številne zgodbe do učinkovitega epiloga.

Poslanska skupina Desus je ves čas spremljala delo komisije ter danes tudi soglasno potrjuje Končno poročilo in sklepe. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Socialnih demokratov, v njenem imenu gospod Matjaž Nemec.

MATJAŽ NEMEC (PS SD): Spoštovane kolegice, dragi kolegi, spoštovani predsednik.

Preiskovalna komisija, katere poročilo obravnavamo danes, je opravila dobro, obsežno in težaško delo. Količina podatkov, ki jih je morala obdelati, presega vse dosedanje preiskovalne komisije. Njeni zaključki in obsežne ugotovitve kažejo, kako kompleksna je ta problematika. Komisija je pripravila dve poročili, od katerih eno od njiju izpostavlja vrsto spornih ravnanj posameznikov, ki so se okoristili s situacijo. Drugo poročilo, ki ga obravnavamo trenutno, raziskuje politično odgovornost nosilcev javnih funkcij. Delo komisije je predvsem posebni del poročila, ki ponuja celovit vpogled in konkretna dogajanja ter dejanja, za katera verjamemo, da bodo dobila tudi sodni epilog. Kot ugotavlja komisija, je izvorna težava nedokončana tranzicija, nezaključene zgodbe iz zgodnjih 90. let. Te so posejale seme druge bančne luknje; v širšem smislu pa danes polovičarske odločitve iz tedanjih časov predstavljajo vir večine današnjih težav Slovenije. Zgodba o nastanku in sanacij bančne luknje je zgodba o dveh skrajnostih. Na eni strani komandno mikrovodenje z vrha, na drugi strani pa popolno izogibanje vsaki odgovornosti za lastnino. Na eni strani podcenjevanje in ignoriranje določenih problemov, na drugi strani panične reakcije, ki so škodljive posledice le še pospešile in okrepile. Na eni strani trmasto vztrajanje, da problem ne obstaja in da spremembe niso potrebne; na drugi strani enako trmasto vztrajanje, da je narobe čisto vse, zato je treba vse uničiti in odprodati. In na obeh straneh popolno prepričanje, da se druga stran

moti v čisto vsem. Če temu dodamo še dve desetletji in pol, se z današnjega vidika zdi logično, da je problem, ko je končno izbruhnil, zrastle do ogromnih razsežnosti. Da se je problem razgalil, ni dovolj le kriza; številne anomalije v bančnem sistemu, kot je ugotovila tudi preiskovalna komisija, izvirajo še iz tranzicijskih časov, to je časov, ko nihče ni dobro razumel, da država in njena lastnina niso eno in isto; časov, ko nikomur ni bilo jasno, da bančnega sistema ne smemo prepustiti senčnim akterjem, ki daleč od oči javnosti uporabljajo skupno dobro za zasebni dobiček. Prvo vprašanje, na katerega odgovarja predlog Končnega poročila, je, kako je bančna luknja nastala. Drugo pomembno vprašanje je, kako so se odgovorni v različnih obdobjih spopadli z nastalo težavo. Kdo je ravnal pravočasno in skrbno; kdo pa prepozno in malomarno? In tretje, najpomembnejše vprašanje je, ali smo se iz vsega tega kaj naučili, da se nam kaj podobnega ne bo več ponovilo.

Eden od ključnih vzrokov za razvoj dogodkov, ki smo jim bili priča v krizi, je ravnanje vlade Janeza Janše v obdobju 2004–2008. V obdobju te vlade smo kot valuto uvedli evro, zato se je povečala ponudba poceni denarja v obliki dostopnih bančnih posojil. Ob izjemnem naraščanju danih posojil zasebnikom in pregrevanju gospodarstva v tem obdobju sta vlada in Banka Slovenije le odmahnila z roko. Privatizacijski pritiski te vlade so pospešili najemanje posojil za odkup podjetij; premoženje, ki so ga v ta namen zastavili, to so dobra in delujoča podjetja, se je zato kasneje spremenilo v slabe terjatve. Če nas ta izkušnja lahko česa nauči, je to lekcija, da lahko tudi zasebno premoženje in zasebni dolgovi postanejo javni problem. Točno to se je zgodilo v krizi, ko so upniki v strahu začeli zahtevati vračilo svojih terjatev, ko so banke in podjetja začela mrzlično iskati vire za preživetje; mnogim podjetjem in delovnim mestom pa grozil propad. Socialdemokratska vlada, ki je v svoj mandat konec leta 2008 nastopila skoraj sočasno z izbruhom gospodarske krize; malo, izvozno usmerjeno in ranljivo slovensko gospodarstvo je bilo deležno hudih udarcev: povečanje števila brezposelnih in potrebnih pomoči, nelikvidnost določenih podjetij, ki niso zmogla pridobiti sredstev za redno delovanje, grožnje za stečaj ter zahteve po takojšnjim in predčasnim vračilom že danih posojil. To so bile takojšnje posledice krize; v takih okoliščinah tako imenovana bančna luknja s strani odgovornih ni bila izpostavljena kot prva prioriteta, takšne okoliščine so zahtevale takojšnje ukrepe na več področjih.

Socialdemokratska vlada je ukrepala, zavarovala je bančne depozite prebivalcev, subvencionirala je skrajšani delovni čas v podjetjih, kjer bi sicer grozila odpuščanja, zagotovila je izplačevanje nadomestil za brezposelnost in nove programe za prekvalifikacije odpuščenih delavcev. Z novimi

davčnimi olajšavami je podjetja spodbudila, da vlagajo v raziskave in razvoj. Kapital bank je okrepila z izdatnimi depoziti. Mnogi od teh ukrepov je pomagal prebroditi krizo. Okrepila so se podjetja, ki so lahko nadaljevala proizvodnjo, razvoj in izvoz. Današnja rast izvoza je v mnogočem posledica takratnih začetnih politik; vse to kljub temu, da je od pretekle vlade podedovala davčne reforme, ki so že v obdobju gospodarske rasti zviševale oziroma zniževale prihodke države, v krizi pa so se prihodki le še zmanjševali. Zato v tej razpravi ne moremo mimo ključne vloge prvega in odgovornega za delujoči bančni sistem – regulatorja, nadzornika in centralne banke, Banke Slovenije. V tem mandatu smo tudi ob drugih temah, povezanih z njo, porabili veliko energije in časa za razprave o njenih vlogah in odgovornostih. Veliko je bilo povedanega in napisanega o njeni neodvisnosti, nekoliko pa se je izgubilo sporočilo, da neodvisnost centralne banke služi temu, da lahko v ključnem trenutku in brez političnih pritiskov ali pa njim navkljub stori tisto, kar je prav in dobro; ne pa tistega, kar je popularno in politično zaželeno. V tej vlogi je neodvisna centralna banka popolnoma odpovedala, svoje odgovornosti ni opravila, za svojo neodvisnostjo pa se je skrivala še danes, pri tem pa pozablja, da ji je neodvisnost dana zato, da bi lahko opravila svojo dolžnost in ne obratno. Če odgovorni v centralni banki sumijo, da vlada ni dovolj pozorno prebrala njihovih poročil, se tam njihova odgovornost ne neha, zato je treba na tem mestu izpostaviti, da je Banka Slovenije šele v letu 2010 pričela opozarjati na visok delež tako imenovanih slabih terjatev v bankah in terjati njihovo kapitalsko okrepitev. Na nekaj mestih komisija omenja vlogo Zakona o jamstveni shemi Republike Slovenije, ki je bil sprejet v obdobju vlade Boruta Pahorja, kot izvir tako imenovanega kreditnega krča. Menim, da se je s sprejetjem tega zakona ustavil tok posojil; mnoge terjatve oziroma podjetja pa so bile označene kot slabe, četudi je bil slab le njihov zasebni lastnik. Naj poudarimo, da je bilo v ta zakon vgrajenih veliko zahtev koalicijskih partnerjev, ki so poleg zagotovitve likvidnostnih sredstev za podjetja zahtevali tudi krivce in kri, zato se je omejilo kreditiranje podjetij, ki so jih lastniki oziroma menedžerji dali v zavarovanje posojil. Tako je želja po kaznovanju krivcev prevladala nad namero pomagati pri ohranitvi delovnih mest. Namesto da bi podjetja prišla do sredstev za svoje poslovanje, so se samo spremenila v slabe terjatve. Tukaj je ponovno opaziti slovensko značilnost, zaradi katere smo kot družba že večkrat plačali visoko ceno. V primeru maničnih težav iščemo krivce, ki bi jih kaznovali, namesto da bi napeli vse sile ter skušali odpraviti vzroke, ki so nas pripeljali do sem, in poiskati rešitve za prihodnost. Ta država je potrebovala 30 let, da se je naučila, da lastnina ne pomeni nič, če zanjo ne moreš ali nočeš prevzeti odgovornosti. Potrebovala je 30 let, da je ugotovila, da obstaja vmesni prostor

med vsakodnevnim vmešavanjem politike v konkretne poslovne odločitve ter zavestno odločitvijo, da se s svojo lastnino sploh ne boš ukvarjal, ker se bojiš, da bi prekoračil svoja pooblastila.

Upravljanje sistema terja odgovornost, ki se ne more začeti šele, ko nekoga postavimo na sodišče. Upravljanje, vladanje in gospodarjenje terjajo ljudi, ki so v vsakem trenutku pripravljeni storiti vse, kar je v njihovi moči in pristojnosti, da opravijo svojo nalogo; tudi za ceno lastnega premoženja. Ljudje na najvišjih odgovornih položajih so dobro plačani, da v ključnih trenutkih ne bi kolebali med varnostjo lastnega premoženja ter tistim, kar bi bilo v tistem trenutku treba storiti. Po padcu vlade Boruta Pahorja je krmilo prevzela vlada Janeza Janše. Ta je soočena z resnostjo situacije v želji ukrepati tuji in domači javnosti sporočala, da smo se znašli pred zidom, ki ga sami ne zmoremo rešiti. Za vir vseh težav je označila pretirano javno trošenje in ga z zloglasnim ZUJF poskušala znižati. S tem je zaprla zadnji možni tok denarja v gospodarstvo, s svojimi javnimi izjavami in dejanji pa je jasno sporočila mednarodnim kapitalskim trgov, da je Slovenija tik pred bankrotom. Rast obresti na zadolževanje v tem obdobju je tako skoraj izključna posledica reakcij takratne vlade. Krog se je sklenil. Boleča ter draga sanacija bančnega in gospodarskega sistema je bila tako neizogibna. Panična reakcija domače vlade je sprožila paniko tudi pri mednarodnih upnikih in institucijah. Vlada Alenke Bratušek je krmilo prevzela zatem. Preperečila je scenarij, ki se je odvil v Grčiji. Scenarij, ki je to državo potisnil v odvisnost od mednarodnih upnikov in ji vzel samostojnost odločanja. Cena, ki smo jo morali plačati, je bila velikanska, a ne v primerjavi s posledicami, ki bi nas čakale v primeru grškega scenarija. Morali pa smo sprejeti privatizacijske zahteve in omejevalne ukrepe pri poslovanju bank, morali smo izdatno dokapitalizirati banke, pri čemer so mnogi mali vlagatelji izgubili svoje premoženje. A vse to je omogočilo odboj od dvojnega dna krize, v katerega nas je pripeljala panična reakcija druge Janševe vlade.

Lahko je biti general po bitki ali po končani vojni. Danes je mogoče s časovno distanco in informacijami, ki takrat niso bile dostopne, lažje ugotoviti, zakaj so odgovorni ravnali tako, kot so. Zato moram opozoriti, da je treba stvari vedno presojati z vidika takrat dostopnih informacij. Pozdravljamo preiskave sumov kaznivih dejanj, s katerimi bodo organi pregona imeli veliko dela. Morda je škoda le to, da komisija ni z enako prizadevnostjo in upoštevanjem vseh vidikov osvetlila tudi politične odgovornosti, kar je bil njen primarni namen. Verjamemo, da je to posledica pomanjkanja časa, ne pa poskus zavajanja. Za reševanje krize namreč ni bilo recepta, niti primerljivih izkušenj ali dobrih praks, po katerih bi se lahko zgledovali. Mogoče je bilo le ukrepati v najboljši veri in po najboljših močeh. Zato

opozarjamo, da bi moralo poročilo bolje osvetliti predvsem obdobje pred letom 2008, ko je nastajala bančna luknja. Akterji, ki so bili soočeni z njenim reševanjem, so se morali takrat spopasti z vrsto problemov, od katerih je bančna luknja predstavljala le en del. Poudariti je treba, da so mnogi nasprotovali bančnim dokapitalizacijam, ko se je prvič pojavila potreba po tem. Poudariti je treba, da je bila zadnja priložnost za ukrepanje zapravljena v mandatu 2004–2008, takrat so bile razmere za to primerne. Namesto tega sta vlada in Banka Slovenije dopustili gospodarsko pregrevanje, poplavo poceni tujega denarja in spodbujali privatizacijo z izposojenim denarjem. Če so menili, da v bančnem sistemu ni vse prav, bi lahko takrat ukrepali; in morali bi ukrepati. To je, spoštovane in spoštovani, pravi največji razlog in vzrok bančne luknje, ko je nastala večina terjatev, ki so danes označene kot slabe. Pohvaliti moramo komisijo za njeno opravljeno delo in ugotovitve. Prepričani smo, da bi ji, če bi imeli še nekoliko več časa, uspelo med svoje ugotovitve vključiti tudi nekatera druga dejstva, ki bi bolje osvetlila, kdo je krizo reševal, kdo je ni ter kdo jo je s svojimi ravnanji poglobljal. Če bomo namreč vse metali v isti koš, bomo podobni tistim, ki so pred desetletjem zahtevali uničenje dobrih podjetij zaradi njihovih slabih lastnikov. Bolezni ne ozdraviš tako, da ubiješ telo, ki ga je bolezen napadla. Iz vsega tega se moramo nekaj naučiti in to uporabiti tako, da bomo možnosti za ponovitev zmanjšali na minimum. Menimo, da je pripravljeno poročilo kljub nekaterim nepopolnostim dobro gradivo za to lekcijo.

Spoštovani, v Poslanski skupini Socialnih demokratov bomo poročilo preiskovalne komisije podprli v upanju, da bodo njegovi izsledki uporabljeni za to, da v Sloveniji dobimo sodoben, delujoč in pregleden bančni sistem; da vzpostavimo in ohranimo tak sistem upravljanja države in gospodarstva, ki bo koristil vsem, ne le izbrancem; da se pomaknemo naprej v prihodnost in ne nazaj v preteklost. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Levica, v njenem imenu Luka Mesec.

LUKA MESEC (PS Levica): Hvala za besedo. Lep pozdrav!

Poslanci Levice nismo podprli ustanovitve preiskovalne komisije niti nismo sodelovali pri njenem delu. Nesprejemljivo je, da preiskavo o bančni krizi vodi Slovenska demokratska stranka, ki je vodila vlado v času, ko je nastala velika večina slabih kreditov, torej med leti 2005 in 2008. Prepustiti Slovenski demokratski stranki preiskavo afer v bankah je tako, kot če bi pustili Socialnim demokratom preiskavo o TEŠ 6 ali pa Slovenski demokratski stranki preiskavo o aferi Patria. Vnaprej lahko vemo, kaj bo rezultat – preiskava bo zlorabljena

za to, da se nosilce odgovornosti razbremeni. Poročilo preiskovalne komisije potrjuje, da se nismo motili. Komisija je ugotovila, da so bile za bančno krizo objektivno odgovorne vse vlade od leta 2004. To je značilen trik, odgovornost porazdeliš na vse, zato da na koncu nihče ne odgovarja. Logarjeva komisija je recimo ugotovila, da je prva Janševa vlada objektivno odgovorna za slabe prakse v bankah prek krizo. Gospod Logar je prej tudi omenjal primer kriminalitete v NKBM, leta 2015 pa je bila razkrita korespondenca, ki je kazala, da je gospod Kovačič, takratni predsednik uprave NKBM, praktično dnevno o svojih aktivnostih obveščal predsednika vlade Janeza Janšo in njegovega tajnika gospoda Petka. In kaj zdaj? Če je bila ugotovljena objektivna odgovornost za slabe prakse v bankah pred krizo s strani Janševe vlade, bo gospod Logar zato zahteval razrešitev gospoda Janše s položaja predsednika SDS? Ne bo. Še več, gospod Logar dela vse, da bi Janša še enkrat postal predsednik vlade, ki bi izvajal, kot smo slišali že na soočenjih, točno tisto ekonomsko politiko, ki nas je pripeljala v največjo krizo po 2. svetovni vojni in izgubljeno desetletje. Če lahko. / oglašanje iz dvorane/

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Malo miru. Vsi se poslušamo.

LUKA MESEC (PS Levica): Ugotovitve te komisije glede objektivne odgovornosti so torej predstava za javnost, ki ne nosi nobenih posledic za nosilce političnih funkcij in nobenih sankcij. Dalje, če pogledamo, kako je komisija obrazložila objektivno odgovornost prve Janševe vlade, vidimo, da je ignorirala vse bistvene stvari. Ta del poročila Janševo vlado bolj razbremenuje kot obremenjuje. Poročilo namreč pravi, da je bila prva Janševa vlada objektivno odgovorna le zato, ker je v banke imenovala nadzornike, ki v tistem kriznem času niso opravili nadzora, in ker ni dokončala privatizacije. Ugotovitev glede nadzornikov niti približno ne opiše odgovornosti in zgrešene politike takratne Janševe vlade, trditev glede privatizacije pa je povsem napačna. Najbolj očiten je že tale pokazatelj. Od leta 1993 do leta 2006 je Slovenija po rasti bruto domačega proizvoda in standarda dohitevala države evropskega centra. To je dosegala brez tako imenovanih zunanjih neravnovesij. Torej država, prebivalstvo in gospodarstvo so do tujine imeli več terjatev kot dolgov. Stvar se je obrnila v času prve Janševe vlade. V pičlem enem mandatu je zunanji dolg narastel za več kot 14 milijard evrov. 14 milijard evrov v enem mandatu! Si predstavljate. Gospodarstvo je v tistem času rastle izključno na račun tujih kreditov. Gospodje in gospe, to so bili tisti privatni krediti, ki so se v času krize spremenili v slabe kredite, po sanaciji bank pa v javni dolg slovenskih državljanov.

Seveda prva Janševa vlada ni povzročila svetovne kapitalistične krize ali

dolžniške krize v Evropi; je pa bistveno prispevala k temu, da je bila recesija v Sloveniji hujša kot v večini primerljivih evropskih držav. Prva Janševa vlada ni izvajala sporazuma z Banko Slovenije o proticiklični ekonomski politiki. Namesto da bi zavirala rast kreditov v času pregrevanja, je sama prilivala olje na ogenj. Kako? Naj vam podam tri primere zgrešenih politik. Leta 2006 je bistveno znižala dohodnino za najbogatejše, dohodke od kapitala izvzela iz dohodnin, radikalno je zmanjšala davek na dobiček podjetij in ukinila davek na izplačane plače. Kaj je bila posledica tega? Povečala je količino denarja v gospodarstvu in bankah, zato je bilo izvedenih še več zgrešenih investicij, podeljenih še več kreditov, ki jih podjetja kasneje niso mogla vračati. Drugi primer, leta 2007, ko so krediti podjetjem narasli za skoraj 30 %, se je prva Janševa vlada spet odločila priliti olje na ogenj. Domačim bankam je predčasno poplačala več kot milijardo evrov dolga s tem, da je izdala obveznice v tujini. Torej zadolžila se je v tujini, predčasno poplačala milijardo evrov slovenskim bankam, ki so že tako neracionalno in preveč kreditirale, ter jim s tem dala dodatno milijardo za še več denarja, ki so ga plasirale v zgrešene investicije. Tretji primer, leta 2005 in 2006 je prva Janševa vlada izdala Darsu za skoraj 1,5 milijarde evrov poroštev. Namesto da bi izkoristila rekordno gospodarsko rast in bi avtoceste gradila z davčnimi prihodki, je odobrila najemanje kreditov, ki jih bomo uporabniki avtocest plačevali še desetletja, seveda z obrestmi. To so podatki, ki si jih nismo izmislili v Levici. Lahko si jih preberete v Poročilu Banke Slovenije o vzrokih za nastali kapitalski primanjkljaj bank, ki ga je banka izdelala – poglejte ironijo – ravno na zahtevo Slovenske demokratske stranke. Ampak o tem v poročilu Logarjeve komisije ni niti besedice.

Seveda pa je to samo del zgrešene politike prve Janševe vlade, njena krivda je še bolj direktna. Državna in paradržavna podjetja se niso prodajala tajkunom kar sama od sebe. Mercator, Alpino in druge sta sprivatizirala vlada oziroma Kad in Sod, ki sta bila pod direktnim nadzorom vlade. Banke, ki so kreditirale tajkunske prevzeme in zgrešene investicije, so vodili ljudje, ki jih je nastavila Janševa vlada. Takratna koalicija je leta 2006 sprejela tudi zakon o menedžerskih prevzemih, ki je – glej ga zlomka – bil podlaga za tajkunizacijo, v kateri so propadli Vegrad, SCT, Primorje in kar je skoraj pokopalo tudi Merkur, v njih pa je nastalo ogromno slabih kreditov. Spomnimo se, kolikšno škodo sta naredila Janševa direktorja Andrej Lovšin in Robert Časar v Intereuropi in Luki Koper, da Šrotovega uničevanja Pivovarne Laško in Bavčarjevega uničevanja Istrabenza niti ne omenjam. Oprostite, vse to je del te zgodbe, ki jo opisujete. Državljanom in državljan kam je zato treba jasno povedati, da je prva Janševa vlada z zgrešeno politiko neposredno odgovorna za nastanek večine slabih kreditov v bankah v tistem času. Z

razbremenitvami kapitala in bogatih je prilivala olje na ogenj krizi, v pregrevanju s privatizacijo pa bistveno prispevala k tem. Stroške krize pa je druga Janševa vlada skupaj z drugimi pokriznimi vladami prevladila na delovne ljudi.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Ali bi se lahko v SDS končno umirili in enkrat poslušali nekoga, kot moramo vsi drugi poslušati vas. / oglašanje iz dvorane/

LUKA MESEC (PS Levica): Oprostite, jaz sem obe vaši stališči poslušal brez komentarjev. Lahko nadaljujem ali prekinemo?

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Če se ne bomo umirili, bom prekinil sejo.

LUKA MESEC (PS Levica): Poudarjam, večina slabih kreditov je nastala za časa prve Janševe vlade. Ti so med krizo postali javni dolg. Stroške krize je druga Janševa vlada skupaj z ostalimi pokriznimi vladami prevladila na delovne ljudi. Pred krizo so bili znižani davki kapitalu in bogatim, v krizi pa so bili dvignjeni DDV in trošarine, torej posredni davki, kar bistveno bolj udari po povprečnem državljanu, upokojencu, prejemniku socialne pomoči, zaposlenemu. Zgrešeno politiko so zato plačali vsi tisti, ki so bili zanjo najmanj odgovorni – javni uslužbenci, upokojenci, socialno ogroženi in vsi ostali, ki so bili deležni varčevalnih ukrepov. Je pa v poročilu stara mantra, da bi se bančni krizi lahko izognili, če bi prva Janševa vlada banke sprivatizirala. To je seveda popolnoma zgrešeno. Svetovne kapitalistične krize niso povzročile slovenske državne banke, ampak zahodne privatne banke, med njimi tudi KBC, ki je bila solastnica NLB. Sicer pa če pogledate strukturo slovenskega bančnega sistema pred krizo, boste ugotovili naslednje: Abanka je bila zasebna banka, Probanka je bila zasebna banka, Factor banka je bila zasebna banka. Celo v NKBM se je pred krizo delež države zmanjšal pod polovico. Tudi NLB ni bila ravno povsem državna banka, belgijska KBC je imela v NLB skoraj enak delež, to je 31 %, kot država, 33 %. In veste, kaj je še imela KBC? Izvršnega direktorja gospoda Clauda Deroosa. In veste, s čim se je gospod ukvarjal? Ne boste verjeli, njegova pristojnost so bila upravljanja s tveganji in problematičnimi naložbami. Torej privatni partner v NLB je bil tisti, ki je bil pristojen za upravljanje s tveganji in problematičnimi naložbami. Ali to pomeni, da če bi recimo KBC imela pred krizo večji delež v NLB, bi razbila stara omrežja, preprečila stare prakse, kot pravite? Najverjetneje ne, saj je imela vpliv od leta 2002. Bi se Slovenija s tem izognila javni sanaciji NLB? Najverjetneje ne, saj je KBC moral biti sam saniran s strani belgijske države; vse slabe kredite v NLB pa je prepustil nam, Sloveniji.

Čeprav to poročilo popolnoma ignorira dejstvo, da je Janševa vlada s svojo protisocialno in protirazvojno politiko bistveno

prispevala h krizi, bo danes sprejeto. Odgovornost za to pa nosite poslanci koalicije – SMC, SD, Desusa. Kolaboracija Desusa niti ne preseneča. Konec koncev je bil v obeh Janševih koalicijah, zato je zamegljevanje odgovornosti v njegovem interesu. Ne razumem pa, zakaj to dopuščata SD in SMC. Vi ste v koalicijski pogodbi konec koncev obljubili preiskavo bančne luknje in opredelitev odgovornosti; a za to ni bilo v celem mandatu narejeno popolnoma nič. Vlada je sicer vložila zakon o sistemskih preiskavah, a je bil tako zanič, da je sama ustavila njegovo obravnavo. Pa smo jo večkrat pozvali, naj ga popravi in ponovno vложи, da dobimo pošteno preiskavo sanacije in nastanka bančne luknje. Koalicija ni sprejela zakona, ki bi malim delničarjem mariborske banke omogočil, da iztožijo odškodnine za izbris njihovih delnic. Koalicija je blokirala obravnavo našega zakona, ki bi zaščitil prevarane najemnike kreditov v švicarskih frankih. Koalicija torej ni naredila popolnoma nič za kaznovanje krivcev in zaščito državljanov pred prevaro bančnikov. Je pa privatizirala – pardon, razprodala – Novo KBM. Naj spomnim, vanjo smo vložili skoraj milijardo evrov, prodana je bila za 250 milijonov. Enako politiko nadaljuje z NLB in odobrava privatizacijo Abanke. Če bo šlo tako naprej, v Sloveniji kmalu ne bomo imeli več niti ene banke v javni lasti. Vsi dobički bodo privatizirani, izgubili bomo vzrode za demokratičen nadzor in avtonomen razvoj, ob naslednji krizi pa bodo seveda stroški prevajeni na državljane. Pristranskost te preiskave je razvidna tudi v drugih elementih. Kje je odgovornost vlade Alenke Bratušek? Je omenjena, ampak zopet se nanaša na postranske stvari. Bistveni napaki teh dveh vlad sta namreč bili, da sta izvedli pretirano in predrago dokapitalizacijo bank; danes je jasno, da je bila precenjena za vsaj milijardo evrov in pol. In poročilo to praktično ignorira. Ob tem je tudi vprašanje, po kakšnih kriterijih je bil oblikovan nabor primerov, ki jih je komisija preiskovala. Kje so recimo preiskave škod, ki so jih povzročili skladi in podjetja, recimo v lasti Rimskokatoliške cerkve, omenjam Zvon Ena in Zvon Dva, ki so povzročili celo največ škode, če gledate po tem, kdo je koliko prispeval k bančni luknji. V poročilu jih ne najdem.

Če potegnem črto. Kot sem dejal na začetku, poslanci Levice nismo podprli ustanovitve preiskovalne komisije za preiskavo nastanka in sanacije bančne luknje z razlogom, ker smo sumili, da bo SDS komisijo zlorabil za razrešitev svoje odgovornosti. Vse, kar sem povedal na podlagi poročila, kaže, da se nismo motili, zato tudi danes ne moremo podpreti sklepa te komisije. Podprli bomo samo sklep, da se vsa dokumentacija, ki jo je komisija zbrala, preda organom pregona, za katere upam, da bodo opravili pošteno in verodostojno preiskavo, kaj se je dogajalo med leti 2005 in 2008 ter v izgubljenem desetletju, ki je temu sledilo. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Končali smo s predstavitvijo stališč poslanskih skupin.

Sledi razprava poslank in poslancev o javno dostopnem Končnem poročilu, v njem navedenih bistvenih ugotovitvah ter o predlogu sklepa in o amandmaju dr. Anžeta Logarja k predlogu sklepa.

K besedi se je najprej javil predstavnik predlagatelja, to je predsednik preiskovalne komisije dr. Anže Logar.

DR. ANŽE LOGAR (PS SDS): Hvala, predsednik.

Jaz bi najprej samo proceduralno predlagal, da današnjo razpravo opravimo v javnem delu in da potem ne gremo na zaprto sejo, ker tisti del, ki se nanaša na zaprti del, je več ali manj bančna kriminaliteta, ki je zelo nazorno prikazana. Mislim, da tam ne obstaja nekih trenj med nami. Slišali smo praktično od vseh, da bodo podprli, da se te dokumente priloži oziroma preda Specializiranemu državnemu tožilstvu in Nacionalnemu preiskovalnemu uradu, tako da bi lahko današnjo razpravo že končali v odprtem delu.

Na nekaj izjav se je pa vendarle treba pri teh začetnih nastopih opredeliti. Mi smo vsi politiki in smo zavezani nekemu skupnemu cilju, to je delovanje v dobro države; da pa to lahko počnemo, moramo biti tudi na nek način pošteni do sebe. Jaz težko poslušam izjave nekoga, da je kriva recimo Janševa vlada ali pa katerakoli druga vlada, če ni prebral niti strani poročila. To, kar je kolega Mesec zdajle razlagal, že v svojem uvodnem govoru potrjujem, da ni res. Spraševal je, češ zakaj se nismo ukvarjali z zadevo Zvon Ena in Zvon Dva. Saj sem jih v uvodu omenil. Saj imate tretji ali četrti primer v poročilu, natančno obrazložen primer Zvon Ena in Zvon Dva z ugotavljanjem vseh odgovornih za tovrstno poslovanje Nove Ljubljanske banke. Ne vem, kje imate obraz, da pridete pred Državni zbor brat pamflete, ki so vam jih napisali drugi, ki so pač očitno do vratu v tej bančni luknji, bodisi so to iz Nove Ljubljanske banke bodisi so to očitno neki bivši ministri, ki pač niso opravili svoje naloge ali pa so jo slabo opravili. To me spominja na dogmo. Pa vam bom povedal, kaj pomeni dogma. Trditev, načelo, ki temelji na avtoriteti; ne na znanstvenih dokazih. Vse, kar je v bistvenih ugotovitvah zavedeno, je obrazloženo v poročilu, vse. Ne drži, da nismo navedli tega, kar je v poročilu Banke Slovenije. Je eksplicitno citirana ugotovitev, tudi ta, da je bila največja zamuda ugotovljena v obdobju 2008–2011, ker vlada ni sprejemala ustreznih ukrepov in je podcenila problem bančne kriminalitete. In lahko še citiram, kar je tudi notri navedeno: »Glede na razmere v Sloveniji je bila predkrizna denarna politika ECB premalo restriktivna, da bi omejila negativne učinke krize v Republiki Sloveniji.« To imate notri. Če vi pravite, da je luna zelena, je pač zelena; ampak če človek pogleda luno, kakšne barve je, jaz na koncu

koncev verjamem temu, kar vidim. In to, kar je zapisano v poročilih, drži.

Zdaj smo v neki čudni situaciji, ko imamo dilemo politične odgovornosti. Ko smo ugotavljali odgovornost uprav in nadzornih svetov ter regulatorja, smo bili vsi pametni in smo se zedinili – ja, krivi so, res, ti, ti, lumpi. So, to je treba vedeti. Ko pa pridemo v zaključnem poročilu na vprašanje politične odgovornosti, pa SMC pravi – nismo politično odgovorni; SD pravi – kriva je Janševa vlada. Glejte, na koncu koncev samo Janez Janša, ki je bil večkrat izpostavljen, oziroma SDS ni rekel – nismo krivi. To verjetno veliko pove o tem, kako prevzemamo odgovornost. Govoriti o tem, da vlada Stranke modernega centra, kar ugotavljamo v bistvenih ugotovitvah, ni naredila dovolj na pregonu bančne kriminalitete, obenem pa postavi Marka Jazbeca najprej na čelo SDH, potem pa na čelo Save Re; oprostite, kakšen vtis pa to daje?! Gospoda Sajeta kot šefa compliance oddelka na SDH ali pa gospoda Žuniča. Prej ste ga videli na tisti prosojnici, kjer je bila skupina Aktiva, skoraj na sredini je bil, pri družbi Vitiva omenjen, v kabinet predsednika Vlade. Ja, kakšen videz pa to daje, da se vlada zoperstavlja zoper tiste, ki jim daje drugo priložnost?! Verjetno kaže na to, da ni bilo dovolj narejeno na tem področju. Če bi bilo, bi bila verjetno kakšna bolj obsodilna sodba sprejeta. In konkretno, ko je podpredsednik Državnega zbora vzel v bran vladavino gospoda Pahorja. Saj to, kar je ugotovljeno v poročilu, ima podlago v pričanjih prič pred preiskovalno komisijo. Oni so dolžni pričati po pravici. Pa vam bom prebral pričanje prvega kriznega ministra gospoda Gasparija pred preiskovalno komisijo, ko je na vprašanje, če je bilo ukrepanje vlade, v kateri je bil sam, ustrezno, odgovoril: Z današnjega stališča ne. In še dodal: Prvič, dokapitalizirati bi morali banke; drugič, pogojevati to dokapitalizacijo z določenimi posegi v Ljubljanski banki in takoj ustanoviti interno slabo banko za upravljanje slabih terjatev. Saj je sam povedal, da je vlada zamudila. Še več, vlada Boruta Pahorja je imela na mizi ponudbo KBC, da odkupi Novo Ljubljansko banko, pa je bil gospod Gaspari za to, vsaj tako je povedal na pričanju; pa ni prepričal ostalih vladnih kolegov, gospoda Križaniča, predsednika Vlade. Je Banka Slovenije pisala Borutu Pahorju, kakšen je vaš odgovor glede predloga KBC. In predstavljate si, da bi takrat KBC odkupila Novo Ljubljansko banko, milijardo in pol manj bi nas stalo. Milijardo in pol manj bi nas stalo. In potem tu poslušamo, da je odgovornost v obdobju 2004–2008; 2008–2011 pa ne. Čeprav spet Banka Slovenija ugotavlja, največja odgovornost za višino bančnega primanjkljaja je nastala v obdobju 2008–2011 zaradi prepozne dokapitalizacije. In še enkrat, največ absurd cele zgodbe je pa to, da tisti, ki danes vpijejo, kako ne bi smeli sprejeti zaveze po prodaji Nove Ljubljanske banke in kako boste vztrajali, da tega ne boste naredili; je bila ta zaveza sprejeta

ravno zaradi vas. Ali veste, zakaj? Ker če bi vi Novo Ljubljansko banko dokapitalizirali do 31. decembra 2010, se to ne bi štela kot državna pomoč in ne bi bilo treba sprejeti zavez o prodaji Nove Ljubljanske banke. Pa smo spet tam.

Če nekdanji finančni minister govori, da je bilo največ strukturnega primanjkljaja v času vlade Janeza Janše in da je naredil največji strukturni primanjkljaj, je treba pač pogledati konkretne podatke. Potegnemo ven dokumente Eurostata, saj so dostopni na spletni strani, in ugotovimo, da je bilo največ strukturnega primanjkljaja ravno pod vlado gospoda Pahorja in finančnega ministra Križaniča. Saj vem, da je več članov preiskovalne komisije prišlo delat z enim samim pogledom, ker je bilo takšno mnenje ustvarjeno v medijih, češ kriva je samo ena vlada. Ampak jaz tudi vem, da so znotraj sodelovali razumni ljudje, da so potem, ko so videli konkretne podatke, ko so poslušali pričanja, ko so spraševali priče, ko so prebrali dokumentacijo, ugotovili, da vendarle morda ni tako, kot je nek zimzeleni šlager v tej državi in kateremu bo 30 % državljanov tako ali tako vedno verjelo ne glede na to, kakšne dokaze se bo predložilo. Da pa nekdo to govori, ki ni postavil enega vprašanja na preiskovalni komisiji, enega vprašanja, ki je dvakrat prišel na sejo preiskovalne komisije od 70 sej in je na prvi seji povedal – Saj jaz vem, kdo je kriv; kriva je vlada Janeza Janše. In ni, oprostite, ene minute, ene minute preživel v tihi sobi, da bi študiral dokumentacijo, ki je prvovrstna dokumentacija, takšna dokumentacija, ki je še nihče doslej ni imel. Oprostite, ko sem jaz bil tisoč 700 ur vsega skupaj, ko smo to študirali, to je pa tisto, za kar mislim, da si politika, če si hoče ohraniti ugled, ne sme dovoliti. So neke stopnje, saj lahko te parole trajbata tudi v predvolilnih shodih, to ni težav; ampak v državnem zboru, pa oprostite, tu pa operirajte na podlagi realnih podatkov in ne zavajati davkoplačevalcev, prosim vas. Če niste imeli minute časa, kolega Mesec, če nisi imel ene minute časa, da bi prišel pogledat dokumentacijo o Zvonu Ena in Zvonu Dva, lahko bi delal Mercator, lahko bi delal Česarja, kogarkoli. Karkoli bi predlagal, bi mi zahtevali dokumentacijo, karkoli je kdo od članov preiskovalne komisije predlagal, vse smo uvrstili. Najlepše je priti na koncu, ko je že delo narejeno, ko sem jaz zgulil stol v moji pisarni, da penasta guma ven gleda; priti in tako z levo roko zamahniti – Češ, slabo delo ste naredili, kolaborirate tisti, ki podpirate to poročilo. A veste, kaj to pomeni? Da 550 strani kršitev v banki za nekoga v tej državi nič ne pomeni. 550 strani kršitev, ki so pripeljale samo v Novi Ljubljanski banki do milijarde in pol evrov škode, pomeni za nekoga popolnoma nepomembno zadevo.

Mene zadeva skrbi in boli zato, ker se v sistemu nič ne spremeni. Mi smo večkrat opozorili na anomalije in pričakovali, da bo kakšna reakcija. Pa je ni bilo! Mi smo predlagali že novembra 2016, naj se ustanovi

specializirano sodišče za pregon bančne kriminalitete. Pa so tu govorili, da se strinjajo s tem; minister za pravosodje, predsednik Vlade je na zaslišanju rekel, da se strinja s tem. Kaj ste pa delali? In zato je ta politična odgovornost, da se na tem področju ni nič naredilo. V bankah, ko smo recimo delali primer Farrokh, ki ga zdaj kolega Möderndorfer enako proučuje, tam je bila šefica sektorja za plačilni promet s tujino Alenka Korče, ko se je sprovedlo milijardo evrov sredstev iranskega izvora. Pa gospa je še danes v banki! Na individualni pogodbi, šefica sektorja, še z višjo plačo! Če se ne motim, je od uprave dobila sklep, da ni kriva, kar tako na zalogo, in da ni šlo za pranje denarja. Si predstavljate! V največji državni banki, ki ima še danes revizorja za pregled kreditnega tveganja, ki nima revizorskega izpita. Ali vam nič alarmi ne zvonijo? Meni pač. In to je treba povedati. In to ni kolaboracija, to je delo, za katerega smo plačani. Če pridemo do ugotovitev o sumu kaznivih dejanj ali pa nepravilnosti, moramo mi kot javni funkcionarji na to opozoriti. Je pa, da do te informacije pridemo, treba verjetno pregledati kakšen papir ali pa iti kdaj v tiho sobo, kjer pač ni sončne svetlobe, brli lučka in je slab zrak. Ampak je treba to narediti, ker imamo to možnost, ker imamo to priložnost in za kar smo plačani.

In še zadnje. Upam, da je šlo za besedni spodrsrljaj podpredsednika parlamenta, ko je rekel, da je v času njegove vlade kapital bank vlada okrepila z izdatnimi depoziti. Spoštovani gospod Nemec, kapitala bank se ne okrepi z depoziti. Kapital bank je druga kategorija. Če bi to veljalo, kar vi trdite, potem bi bil kapital bank izjemen v času vaše vlade; pa je padal, padal, padal in zaradi prepoznega ukrepanja in prepozne dokapitalizacije smo bili potem prisiljeni sprejeti državno pomoč. To poročilo ima vsak sklep, ki je v bistvenih ugotovitvah, utemeljen na podlagi listinske dokumentacije, pričanj resornih služb in tudi – to je treba pohvaliti – vlade Mira Cerarja, ki je dala vso dokumentacijo, ki smo jo zahtevali. Ministrstvo za finance je celo – tako kot je preiskovalna komisija zahtevala oziroma predlagala – spremenilo tisti 33. člen Zakona o ukrepih za krepitev stabilnosti bank in uredilo vprašanje odškodninske odgovornosti z avtentično razlago. Treba je pohvaliti. Ampak Ministrstvo za pravosodje pa žal ni naredilo tistega, kar je preiskovalna komisija naložila. In zato je treba povedati, da obstaja odgovornost. V tej preiskovalni komisiji – kot pravim, ko pride konkretno do odgovornosti, ste pa vsi nezadovoljni – nismo ugotavljali dobrih strani, lepih slik na Instagramu, ne vem kakšnih uspehov posamezne vlade. Ugotavljali smo razloge in vzroke, zakaj je prišlo do bančne luknje in zakaj je bila ta luknja tako velika. Nismo imeli različnih meril, imeli smo za vse enaka merila. Zato ta sum, da je bila ta preiskovalna komisija namenjena neki paroli Slovenske demokratske stranke, v nobenem primeru ni

utemeljen, že zato, ker sem imel jaz en sam glas od sedmih. En sam glas nikoli ne pretehta šest drugih glasov, večina je bila iz koalicije. Moram reči, da smo Končno poročilo sprejeli brez glasu proti; članu Levice pa se pač na tisto sejo preiskovalne komisije niti ni ljubilo priti. / oglašanje iz dvorane/ To je kolega Mesec. Tisti, ki je najbolj glasen. Toliko zaenkrat. Hvala.

PODPREDSIEDNIK MATJAŽ NEMEC:
Postopkovno, dr. Franc Trček.
Izvolite, imate besedo.

DR. FRANC TRČEK (PS Levica): Hvala za besedo.

Saj dr. Logar je lep v tridelni obleki, ampak kot najbolj aktivni poslanec tega sklica Državnega zbora si ne bom dovolil, da se me kar tako žali, se me je v štirih letih preveč. Od nepredsedujočih sem bil človek, ki je največ visel v kleti, ne le tej, šel sem tudi na kakšno ministrstvo brati TTIP. Sem spraševal, pa ste se vsi lagali, kako ste brali, pa sem videl tam, da še z ministrstva ljudi skoraj nič ni bilo. Od vseh poslancev in poslank, ko sem jaz tam bral, sva ga brala jaz pa Matej. Če bi Logar izhajal iz 82. člena Ustave, Janijeve komisije ne bi bilo. Strinjam se tukaj, kolega Logar, resen politik je najprej strog do samega sebe, potem do svojih, nato šele do drugih. Mag. Grims ni nič govoril, da se je skozi banko iz mesta, iz katerega jaz prihajam, iz Maribora, v petih letih zapeljal pol milijarde opranega denarja italijanske mafije. Nič ni govoril o tem, da je iz prekapitalizirane banke, ki jo je obvladoval Janša, na Hrvaško šlo nekaj deset milijonov, nič ni govoril o tem, da se je potem preko predora to poskušalo zdaj nazaj zavrteti. V ponedeljek sem bil v Sarajevu, sem se tudi o tem pogovarjal. Jaz imam tudi kakšne svoje vire. Najprej je treba do sebe vzpostaviti avtorefleksijo, ampak tega nimate. Če se pa gledamo še Janša – Pahor. Janša in Pahor sta siamska dvojčka. Pahor ima Janšo rad, Janša uradno ne; in to zgodbo poznamo. Vsi skupaj ste ime problema, ki morate iti na smetišče. Ne bom si dovolil, da bo nekdo počez govoril, koliko jaz berem, koliko jaz ne berem. V božjo mater, dvakrat sem padel v nezavest od dela v tem državnem zboru. Hvala za besedo.

PODPREDSIEDNIK MATJAŽ NEMEC: Dr. Trček, nisem razumel vašega postopkovnega predloga, se opravičujem. Vaš postopkovni predlog je? / oglašanje iz dvorane/ Razumem.

Dr. Anže Logar kot predlagatelj, imate besedo.

Izvolite.

DR. ANŽE LOGAR (PS SDS): Saj je v redu, gledalci si že svoj vtis ustvarijo, samo je pa treba povedati, da kolega Trček ni član komisije, katere poročilo danes sprejemamo. Ta izpad je bil popolnoma nepotreben. Član komisije je gospod Mesec in Kordiš. Ne vem, kdo koga nadomešča, ker sem dobival sama opravičila.

Opravičila sta pa se, to je pa treba poudariti. Ampak bodimo tukaj korektni, jaz nisem nikomur očital, da bere te dokumente. Jaz sem očital, da ne bereš, potem si pa pameten. To sem jaz očital. Vztrajajmo pri neki normalni retoriki. Luna ni zelena, še enkrat.

PODPREDSEDNIK MATJAŽ NEMEC: Se strinjam.

Jaz sem razumel izvajanje dr. Trčka v iskanju objektivnosti, kajti dr. Trček je član drugih komisij, ene pa vi v SDS niste člani, zato razumem njegovo izvajanje kot iskanje objektivne resnice, ne pa samo ene resnice, če sem prav razumel.

Prosim vas, da se umirite. Ne vem, zakaj ste danes tako nervozni. Prosim, da speljemo to sejo v mitem in konstruktivnem duhu ter kolikor se le da objektivno.

Postopkovno ima ponovno dr. Franc Trček.

Prosim, bodite kratki in dojemljivi tudi do vseh nas.

DR. FRANC TRČEK (PS Levica): Predsedujoči, kot ste lepo povedali, mi v Levici smo zelo jasno povedali, zakaj v tej komisiji ne bomo sodelovali. Isto je povedal SDS, zakaj ne bo sodeloval v Janjevi komisiji; pa ni zdaj Luka Mesec deset minut zaradi tega nabijal SDS. To je sestavni del političnih praks v državnem zboru; in če kdo nabija, če se kdo dela zdaj teater, si ga pač delate vi. Jaz si zgolj ne bom več dovolil žalitev v tem državnem zboru, ker sem za razliko od preštevilnih, ki so se čohali po pubičnih predelih, garal. To. Hvala.

PODPREDSEDNIK MATJAŽ NEMEC: Postopkovno ima gospa Anja Bah Žibert.

Ampak naj ponovim, imate tudi možnost potem razprave.

ANJA BAH ŽIBERT (PS SDS): Ne bom razpravljala postopkovno.

Predsedujoči, vi ste podpredsednik Državnega zbora. Jaz vas prosim, da začnete sejo voditi objektivno, predvsem pa jo vodite, ker tole niso postopkovni. Danes je pred nami preresno poročilo, da bi imeli tukaj take izpade pa manevre, kot jih ima Levica. Res, dajte voditi sejo. Če je postopkovni predlog, naj bo formalni postopkovni predlog. Kdo pa sebe kje najde, je pa njegov problem, to pa naj potem pove po sami razpravi. Danes je pred nami preveč zahtevno in pomembno poročilo, ki je v interesu državljanek in državljanov. Tisti, ki pa samo občasno pridejo v ta državni zbor, pa naj si res vzamejo čas kdaj drugič in takrat razpravljajo. Hvala.

PODPREDSEDNIK MATJAŽ NEMEC: To je vaše mnenje.

Dr. Trček, jaz bi rad nadaljeval s sejo.

Imate postopkovni predlog, ampak vas prosim, da ga ne zlorabite, drugače vam bom dal opomin.

DR. FRANC TRČEK (PS Levica): Ne, ne bom.

Zahtevam opravičilo, ker ne prihajam občasno v ta državni zbor. V tem državnem zboru sem največ od vseh poslancev, ko ne opravljam tako imenovane parlamentarne diplomacije v tujini. In če kdo dela teater, ga dela ekipa kolegice »sramota, sramota, sramota«, zato pričakujem od nje opravičilo. Hvala.

PODPREDSEDNIK MATJAŽ NEMEC: Slišali ste proceduralni predlog dr. Anžeta Logarja, da bi celotna razprava potekala na seji, odprti za javnost. Če kdo želi razpravljati o Končnem poročilu – prva nejavna verzija, Končnem poročilu – druga nejavna verzija in Dodatnem Končnem poročilu, prosim, naj me o tem takoj obvesti. Če predloga ne bo, bo seja v celoti odprta. Če želi kdo zapreti sejo, naj mi prosim nemudoma sporoči; drugače bomo nadaljevali z razpravo na odprti seji. Vidim, da ni interesa, da sejo zapiramo.

Besedo kot prvemu dajem gospodu Luki Mescu, pripravita naj se gospa Ljudmila Novak in gospod Bojan Podkrajšek.

Gospod Mesec, imate besedo. Izvolite.

LUKA MESEC (PS Levica): Hvala za besedo.

Več očitkov sem slišal s strani predlagatelja in Slovenske demokratke stranke o moji neprisotnosti na tej preiskovalni komisiji. Ko govorite o prisotnosti in neprisotnosti, najprej počistite pred svojim pragom. Dobro vemo, kdo je poslanec z najmanjšo prisotnostjo v tem mandatu. Sedi za gospodom Širceljem, piše pa se Janša. Drugič, ko govorite o moji neprisotnosti, mi tega ne očitati, kot da nisem vnaprej povedal, da ne bom prisoten in zakaj ne bom prisoten. Povedali smo, da v tej komisiji ne bomo sodelovali, razlog pa je povsem preprost. Če ga povzamem v enem stavku: Ker lisica ne more in ne sme preiskovati kurnika. Kako je lisica preiskovala kurnik, sem razlagal 15 minut prej, zato tega ne bom ponavljal. Tretjič, ko mi gospod Logar očita, da ne berem poročila in da ne vem, da je omenjen Zvon. Vem, da je omenjen Zvon. Gospodu Logarju in poročilu pa očitam, da Zvona ni med bistvenimi ugotovitvami. Največjega povzročitelja bančne luknje ni med bistvenimi ugotovitvami. Bistvene ugotovitve te komisije so tisto, o čemer glasujemo danes. Do tega sem se opredeljeval. Četrtyč, ko se pogovarjamo o delu te komisije, je zdaj dejstvo, da je gospod Logar vse speljal na kriminal. Prav je, da preiskovalne komisije v Državnem zboru raziščejo kriminal, in bomo to tudi podprli, da se to preda preiskovalnim organom, da raziščejo naprej, ampak pri delu preiskovalnih komisij je še nekaj drugega. Je tudi preiskava politične odgovornosti. Pri politični odgovornosti pa ne morem mimo tistega, kar sem prej povedal. Politična odgovornost za

nastanek bančne luknje je predvsem v letih 2005 in 2008, ko je zunanji dolg Slovenije narastel za 14 milijard evrov, ko so pač nastali privatni krediti, ki so med krizo postali slabi in še malo kasneje slovenski javni dolg. To je čisto enostavna zgodba. In to je tisto, česar se s to komisijo poskušate oprati. Prav je, da ste pomagali preiskati primere bančne kriminalitete, in v tem vas bom tudi podprl. Ne morem pa na noben način pristati na to, da poskušate popolnoma razvodeniti odgovornost vaše takratne vlade za to, kar se je v slovenskem gospodarstvu, v slovenskem bančnem sektorju in v finančnem sektorju nasploh dogajalo. Ne bom ponavljal tistega, kar sem povedal prej, ampak ugotovitve te komisije so to, na kar smo v Levici opozarjali. To pa je, da se poskuša razvodeniti to odgovornost in jo porazdeliti na več vlad. Kar se pa tiče vaše vlade, pa napišete, da je odgovornost vlade Janeza Janše v tem, da ni uspela dokončati privatizacije NLB, kar je popolna neumnost. Prej sem jasno povedal – človek iz privatne banke KBC je bil zadolžen za upravljanje s problematičnimi in tveganimi naložbami v NKBM. On je bil izvršni direktor za to. Bi kaj pomagalo, če bi bila NLB popolnoma privatna? Popolnoma nič, isto bi bilo.

In drugič, pravite, da je objektivna odgovornost za imenovanje nadzornikov, kar pomeni, da ni kriva vlada, krivi so nadzorniki. Kje so pa vse ostale stvari?! Odgovornost za pregrevanje gospodarstva, odgovornost za napačne ekonomske politike, odgovornost za nespoštovanje sporazuma z Banko Slovenije o proticiklični ekonomski politiki, odgovornost za tajkunizacijo, za katero ste naredili podlago z zakonom o menedžerskih prevzemih – to so politične odgovornosti, ki bi jih morala ta komisija upoštevati, pa jih ne; zato ne moremo tega zaključka podpreti. Hvala.

PODPREDSIEDNIK MATJAŽ NEMEC: Besedo ima gospod Ljudmila Novak.

LJUDMILA NOVAK (PS NSi): Spoštovani podpredsednik, kolege in kolegi, lep pozdrav!

Ponavadi sem menila, da komisije v Državnem zboru neučinkovito opravljajo svoje delo. Tokrat moram reči, da je ta komisija dobro opravila svoje delo, tako da se zahvaljujem članom komisije in tudi tistim strokovnim sodelavcem, ki smo jih stranke predlagale, ker so ravno tako opravili veliko dela in so pripomogli k odkritju teh velikih nezakonitosti. Kaj se nam v Sloveniji dogaja? Večkrat sem rekla, da so državne banke bankomati za nekatere posvečene ljudi. Moram reči, da sem se motila, kajti najbrž v noben bankomat ne gre toliko denarja, kot ga je bilo pokradenega z raznimi krediti, o čemer smo danes slišali. Zato bom rekla, da gre za elegantne bančne rope, z dovoljenjem odgovornih oseb. Za elegantne bančne rope. Ni dopustno, če nekdo ukrade pašeto ali pa 10 evrov ali pa tisoč evrov; še manj dopustno pa je, da lahko nekdo dobi kredit

zaradi dobrih zvez, brez kritja, brez odplačevanja, brez obresti, s podaljševanjem in na koncu z odpisom. To je pa res žalostna zgodba. Slišali smo za komercialni interes. In ko danes državljani slišijo o teh primerih, mislim, da mnogi bentijo, kolnejo, preklinjajo tudi nas, da smo to dopustili; morda tudi kdo joka, ker mu je bilo odvzeto stanovanje ali hiša, ki je ni mogel odplačati, ker je bil kreditno nesposoben oziroma sploh ni mogel dobiti kredita ali pa ni mogel odplačevati kredita. In se prav nič ne čudim državljanom, ki so žalostni, razočarani nad takšnim poročilom oziroma nad takšnimi dejanji, ki so se dogajala.

Slišali smo tudi poročilo o posojilu za projekt Stožice. Velikokrat slišimo: Ljubljana – najlepše mesto na svetu. Za vsakega od nas je kraj, kjer živiš, najlepši. Ljubljana je lepa, o tem se lahko strinjamo, to ugotavljajo tudi mnogi turisti. Pa bom zdaj uporabila en rek, ki ga bom malo omilila, ker sem dama, kot pravi večkrat moj kolega Jože Horvat: Lahko je mahati s tujim k... po koprivah. Torej si je z našim denarjem lahko privoščiti takšne projekte, potem pa ne plačati podizvajalcev, mnoge ljudi spraviti v bankrot, obup, v samomore, smo slišali, v uničenje družin in tako naprej. Ampak konec koncev smo tudi mi, državljani in volivci, tisti, ki volimo, in tisti, ki ne volijo, in tisti, ki se sploh ne zanimajo, sokrivi za stanje, ki ga imamo. Mislim, da noben državljan, ki si je privoščil takšne manipulacije, da ne govorim kraje in podobno, ne bi smel biti nikoli več izvoljen. Če že sam nima toliko politične higiene, da bi odstopil z neke politične funkcije; ampak nikoli več ne bi smel biti izvoljen. Pa bodo ponovno izvoljeni, ker so toliko dobrega, lepega naredili za naše mesto. Pa s čigavim denarjem, na čigav račun?! Seveda tudi razumem, da vlada ni želela prodati Nove Ljubljanske banke. Izgovorov je vedno dovolj pri roki. Vse vlade do sedaj so imele nek izgovor, zakaj ne smemo prodati. Enkrat je v preslabem stanju, enkrat ima preveč donosa, enkrat so ne vem kakšni razlogi, sedaj imamo hrvaške varčevalce. Skratka, vedno dovolj razlogov. In zaradi tega nam Evropa govori: Prodajte že vendar to banko, sicer se bo država ponovno znašla v krizi zaradi tega, ker jo slabo upravljate oziroma ker iz nje nekateri pridno kradejo. In verjamem, da gre nekaterim zelo za to, da ista opcija obstane na oblasti pod to ali drugo znamko, pod tem ali drugim novim obrazom; ne samo zaradi želje po oblasti, ampak tudi zaradi ohranitev privilegijev in prikrivanja stvari, ki so se dogajale v preteklosti. Zato bodo naredili vse, da ostanejo isti pod drugimi podobami na oblasti.

Včeraj smo slišali v poročilih, da so tuje banke poslale poročila o tem, koliko denarja, več milijonov imajo naši državljani v tujih bankah. Med drugim tudi upokojenci in tisti iz najnižjih dohodkovnih razredov, pa imajo milijonske prihranke. Tu se pa res vprašamo, od kod in zakaj. Upam, da se bo odkrilo, od kod so ti milijoni in da se jih bo vrnilo tja, od koder so bili

vzeti. Verjetno ne bo enostavno. Če pa bo volja za to, potem pa se bi to tudi moralo zgoditi. Nova Slovenija je predlagala že specializirano sodišče za odkrivanje bančnega kriminala, v prvem branju ste celo to potrdili, naprej nismo izpeljali do konca. Torej interesi vendarle od zadaj so, da se to ne zgodi. Meni je vseeno, iz katere politične opcije prihaja tisti, ki je kradel; jaz želim, da se ga kaznuje in da se denar vrne; ne glede na to, ali je z leve ali desne, ali je to cerkvena oseba ali je to nekdo drug, navadni državljani, ki je imel dobre zveze. Kraja je kraja in denar je treba vrniti. Še kako ga bomo potrebovali in ga potrebujemo v zdravstvu. Koliko kreditov bi lahko dali mladim, ki bi si potem lahko tudi družino ustvarjali, pa ne moremo; in stanovanj, da ne govorim o žalostnih zgodbah, o deložacijah. Skratka, to poročilo mora biti spodbuda za ukrepanje pristojnih institucij, ki imajo to vlogo, da skrbijo za red v državi, pravičnost in poštenost. In jaz to pričakujem. Pa ne samo iz tega poročila, naj odkrivajo še druge lumparije, o katerih ste govorili, seveda z nekimi dokazi, ne na pamet in ne pavšalno in kar tako. To pričakujejo državljani. Ta denar bomo še kako potrebovali. Treba ga je vrniti nazaj in obsoditi tiste, ki so ga vzeli.

PODPREDSIEDNIK MATJAŽ NEMEC: Besedo ima gospod Bojan Podkrajšek, pripravi naj se gospod Jani Möderndorfer in gospa Eva Irgl.

Izvolite, gospod Podkrajšek, imate besedo.

BOJAN PODKRAJŠEK (PS SDS): Spoštovani podpredsednik, hvala za besedo. Cenjeni predsednik preiskovalne komisije dr. Anže Logar z vsemi člani te komisije, kolegice in kolegi!

Jaz sem trdno prepričan, da je danes eden najbolj žalostnih dni v Republiki Sloveniji, kajti dobili smo izvide, kako je naša država bolana. Seveda najprej zahvala in pohvala v imenu vseh tistih, ki so me izvolili v Državni zbor, tebi, spoštovani predsednik, in vsem članom komisije. Tu gre za veliko segmentov, za izjemno delo in vztrajnost. Predvsem mi je pa danes eden napisal – Poročilo je tako predstavljeno, da ga razume sleherni v Republiki Sloveniji. Seveda mnogi, ki so o tem poročilu, vsaj nekateri, podajali mnenje oziroma stališče poslanskih skupin, se mi zdi, da se je to zavijalo v neke celofane, neko strokovnost, ki največkrat ni imela nobene veze s tem poročilom. Nedavno sem bil v eni instituciji, v nekem javnem zavodu, kjer nekdo zunaj kosi in ga jaz poznam, pa sem vedel, da ni tam zaposlen. In ker mu je bilo to nelagodno, sem pristopil do njega in sem ga vprašal, kaj počne tukaj. Pa je povedal, da je žal izgubil službo in da je nekaj ostal dolžan državi, pa mora to na ta način urediti. On mi je povedal dva segmenta. Prvič, da je žalosten, ker se mu je to zgodilo, drugič, da je pa vesel, ker po tem opravljenem delu ne bo nikomur nič dolžan. To je en del državljanov. Prišli bomo kmalu v

obdobje, ko bodo raznorazni politiki v Sloveniji obljubljali vse mogoče. Pričakovali od verjetno upokojencev, če bojo dobili za 2 evra večjo penzijo, da morajo ploskati. Če bo kdo dobil službo, da mora biti še kako zadovoljen. Spoštovani kolegice in kolegi, ko sem govoril danes o izvidih, o tej bolani državi, se danes mogoče niti ne zavedamo, kaj to poročilo pomeni, čeprav kolega Logar pripada stranki, kateri tudi sam pripadam. Verjetno se bomo tega zavedali čez 5 ali 10 let. Vseskozi, ko smo spremljali to preiskovalno komisijo, smo slišali največkrat o preprekah. Če bi to primerjal z zdravstvom, kot da en strokovnjak noče dati nekega izvida tem ljudem, ki smo jih mi izvolili v tem državnem zboru, ki so opravljali ta pomemben segment za našo prihodnost. Pa kljub temu se bo njihova vztrajnost, še enkrat ponavljam, odražala v prihodnosti, v petih ali desetih letih, v to sem prepričan.

Danes smo slišali o velikih imenih, ki jih lahko imenujemo banksterji. Včeraj zvečer, ko sem pozno spremljal en dnevnik, je nekdo od teh napovedal, da bo šel na volitve samo zato, da nekdo ne zmaga. Spoštovani kolegice in kolegi, danes je pomemben dan za ugled tega državnega zbora, za prihodnost Slovenije. Jaz še enkrat ponavljam, predvsem sem ponosen na to, da je to poročilo dano v javnost tako kvalitetno in tako razumevajoče, da ga začuti in da ga razume sleherni državljani Republike Slovenije. In če to državo primerjam z velikim zajetjem vode, vsi mi smo pa pod tem zajetjem in vseskozi ugotavljamo, da nam vode zmanjkuje, da imajo eni vode premalo, v ta velik rezervoar teče voda iz zajetja, voda nekam izteka; mi pa v Republiki Sloveniji iščemo dodatne izvire. Od današnjega dne naprej je treba v tej veliki Republiki Sloveniji zajeziti vse cevi, lokacije in imena nam je danes preiskovalna komisija predstavila, do konca naliti vode v ta rezervoar. Ne bo treba iskati dodatnih izvirov in bo življenje v Republiki Sloveniji lahko bistveno lažje, prijetnejše, bolj kvalitetno za vse državljanke in državljane Republike Slovenije. Dr. Logar, hvala za vaše opravljeno delo!

PODPREDSIEDNIK MATJAŽ NEMEC: Besedo ima gospod Jani Möderndorfer, pripravi naj se gospa Eva Irgl in gospod Marijan Pojbič.

Izvolite, gospod Möderndorfer.

JANI (JANKO) MÖDERNDORFER (PS SMC): Hvala lepa, podpredsednik.

Na začetku je v svojem uvodu predsednik komisije in tudi predlagatelj tega poročila začel z magnetogramom, kako smo se opredeljevali do vprašanja komisije pri njeni ustanovitvi in kakšno je naše razmišljanje. Omenil je tudi moje ime in tudi zelo korektno navedel moje trditve, ki sem ji pospremil s tem, da ne podpiram te komisije; pa ne zato, ker ne bi hotel, da se bančna luknja razišče, daleč od tega. Ampak zaradi tega, ker preprosto nisem dojel glede na staro prakso preiskovalnih

komisij, ki so se začele in potem tudi klavno končale ter so več ali manj v preteklosti imele političen motiv. Če me kdo danes vpraša, sem vesel, da se to ni zgodilo, in zato tudi nimam nobene slabe vesti; še več, lahko rečem, da smo zadnji mesec priča razpravam treh različnih poročil preiskovalnih komisij, ki dobijo z visoko aklamacijo podporo v tem državnem zboru. To več kot jasno in zgovorno govori o tem, da je bil verjetno tudi način razmišljanja iz preteklih mandatov presežen, da preiskovalna komisija mora iti korak dlje kot samo kot političen prestiž, s katerim vsaka stranka, ki ima to čast, da ga vodi, lahko upravlja in tudi pelje. Da pa sem imel argumente, da sem tako razmišljal, je seveda nesporno. Sem bil zelo pozoren in sem eden tistih, ki je prebral poročilo in si prebral tudi zaprti del, kaj je komisija delala. Moram reči, da sem večino razprav oziroma zaslišanj tudi spremljal z velikim zanimanjem. Ne samo meni, večini poslancev in tudi večini prebivalstva v naši državi ni vseeno in ni jim to poročilo tako razumljivo, kot je moj predhodnik rekel. Predvsem jim ni razumljivo, kako se je lahko to sploh zgodilo, to je dejstvo.

Leta 2011 smo bili priča preiskovalni komisiji, ki je naredila poročilo na 40 straneh. Govorili smo o zgodbi Ultra, bilo je opevano, da je šlo za blazen poseg glede kredita. In eden od sklepov, ki je bil takrat na tej preiskovalni komisiji – to samo in zgolj v poduk ter razlago, zakaj je bil moj komentar takšen –, je bil naslednji: »Državni zbor predlaga Vladi Republike Slovenije, da kot večinski lastnik Nove Ljubljanske banke preko nadzornih institucij v celoti preveri delovanje te banke, s poudarkom na kontroli dodeljevanja politično motiviranih kreditov.« Vse lepo in prav; potem pa v nadaljevanju pravi, citiram: »Državni zbor predlaga Vladi, da pri Banki Slovenije, ki je izključno v državni lasti, preveri njeno izvajanje 11. člena Zakona o Banki Slovenije, ki med drugim navaja, da je Banka Slovenije odgovorna za splošno likvidnost bančnega sistema v državi ter da se dosledno upošteva določila v sklepu ocenjevanja izgub kreditnih tveganj bank in hranilnic zaradi posojila Ultri.« Mimogrede, to poročilo nikoli ni bilo ne obravnavano ne sprejeto, še več, bilo je umaknjeno. Bilo je dano v Udis, ne da bi bilo sploh obravnavano na takratni preiskovalni komisiji, da bomo vedeli, govorimo o predsedniku Rudolfu Petanu, ki je to poročilo sam dal v Udis. In potem so se vsi spraševali, od kod zdaj to poročilo, če ga pa nihče nikoli ni niti obravnaval niti sprejel na preiskovalni komisiji. To je eden od razlogov, zakaj sem rekel, da težko verjamem v preiskovalne komisije, da bodo končale svoje delo. Zato sem pričakoval, da bo znotraj te preiskovalne komisije tudi tema Ultra, ki s tem stavkom »vpliva in ocenjuje izgube kreditnega tveganja slovenskih bank in hranilnic«, ker je bilo tako pomembno vprašanje. Seveda tega vprašanja ni bilo, ker se je v času preiskovalne komisije izkazalo, da so te zgodbe v primerjavi s

to zgodbo neprimerljivo širše in bolj grozljive, kot je na njih naletela.

Druga stvar, ki se mi zdi zelo pomembna. Preiskovalna komisija je ugotovila odgovornost praktično do začetka nastajanja bančne luknje pa vse do danes, ko je ugotavljala, kje so odpovedovali sistemi in kdo je bil posredno, subjektivno ali pa objektivno odgovoren za določene korake, ki se niso zgodili. In ugotavlja, kot pravi predsednik – in s tem se močno strinjam –, komisija ni ustanovljena zato, da bo ugotavljala, kako je bil nekdo dober, priden in kako je bil zaslužen ter bi ga na koncu mogoče še s sklepom celo pohvalili, ker je dobro opravil svoje delo. Ne, te pohvale in podobno se dobiva na volitvah, če si bil dober; preiskovalna komisija ima druge naloge in druge dolžnosti. Ampak ta preiskovalna komisija je naredila nekaj, kar meni ni najbolj ljubo, pa ne zato, ker se ne bi s tem strinjal; da ne bo pomote, jaz bom podprl sklepe in poročilo. Ampak nekako nerad vidim te kolektivne odgovornosti, vsi smo za vse krivi in tako naprej. Da, vendar vedno se ve, kje se je vse skupaj začelo, kje je vzrok. In če ni vzroka, ni posledic oziroma so lahko posledice drugačne. Seveda se potem tudi meri, kdo, kdaj in kje, v kateri fazi je bil odločilen, kjer bi se še dalo kakšno stvar popraviti ali pravočasno zaustaviti. Na to komisija sicer tudi opozarja, danes je v svojem uvodnem govoru predsednik tudi zelo jasno povedal – takrat, ko bi še lahko, pa se ni. Govorim o čisto konkretni odgovornosti posameznikov, kar je korektno. Vendar ne moremo zdaj vsega vreči v en koš in reči, da zdaj smo pa vsi krivi. Ja, lahko je krivda, saj veste, ko nekdo nekaj narobe naredi, se potem zadeva potencira in ta potencia se širi. Nerad pa vidim, da smo na koncu nekako vsi pobožani, na koncu smo kar vsi malo krivi, dajmo se s tem sprijazniti, zdaj pa dajmo papirje še tožilstvu in organi pregona naj svoje naredijo, tisto, kar morajo narediti.

Preiskovalna komisija mora ugotoviti politično odgovornost, predlagati sistemske spremembe, in to dvoje je naredila. Kako je naredila, to je drugo vprašanje; jaz samo poskušam opozoriti, da bi jaz še bolj kakšno stvar določil, na kakšen način. Ne glede na to predsednik pove, koliko ur so sedeli, koliko sej so imeli, koliko zaslišanj so imeli, poročilo, ki je debelo, zelo zgovorno govori, da je bilo ogromno dela opravljenega. Količina sicer ne odraža kvalitete, vendar pri takšnem obsegu dokumentov, s katerimi je razpolagala komisija, skoraj drugače že ne more biti, ker ne moreš spraviti takšnega dela na 40 strani, kot je recimo to bilo pri Ultri, prav smešno, da se je temu reklo poročilo, kar nekaj. In zato bi jaz bil večji pristaš tega, da se te stvari bolj definirajo. Že če ne zato, da vsi tisti, ki bodo kasneje prevzemali določene funkcije, da se bodo zavedali, da jih čaka na koncu tudi odgovornost, če tega ne bodo naredili tako, kot je treba. Kajti imam občutek, če je pred 20 ali 15 leti še veljalo, da je

bančno napako ali odgovornost zelo težko sprocesirati zaradi naše zakonodaje, zaradi tega, ker tega nihče noče, ker se vse skupaj v našem sistemu predolgo časa vleče, ne glede na to, da nismo zadovoljni, da sta samo dva banksterja dobila svoj sodni epilog; pa vprašanje še, kako se bo to nadaljevalo s pritožbami in vse ostalo. Je zelo pomembno, da smo jih, ker pred 10 leti še dveh nismo. Včeraj sem poslušal gospoda na Odmevih, ki pravi, da jih je 38 v postopku, še enkrat več pa v predkazenskem postopku, kjer se jih pregleduje. Ali gredo ti postopki prepočasi? Vsi se lahko strinjamo, da gredo prepočasi, vendar imamo tak sistem, kakršnega imamo. Imamo toliko instanc, pritožb, vse s ciljem, da bomo imeli možnost ali pa da bodo imeli možnost pravico tudi braniti.

Kaj mi manjka v tem poročilu? Dam vam primer, manjka mi nekaj zelo zanimivih, odmevnih primerov, kot je recimo predsednik nadzornega sveta NLB. Vsaj po tem spisku, ki ga imamo s sabo, sem ga še enkrat pogledal, vse priče, ki so bile povabljeni, on niti ni bil povabljen, pa je bil v tistem času predsednik nadzornega sveta NLB. Manjka mi, saj je imel celo posle z bankami in krediti ter je bil kot tak tudi involviran v sistem. Manjka mi recimo gospod Tomaž Jeršič, ki je šel potem v osebni stečaj in si ni malo denarja izposodil, ko je bil tudi en od tistih delov, na katerega bi se moralo odgovarjati. Zdi se mi, da smo govorili samo o velikih sistemih, ne pa o manjših, ki pa so prav tako pomembni; še posebej zato, ker so v času svojega poslovanja in delovanja bili celo politični funkcionarji. Tomaž Jeršič je bil državni sekretar. To se mi zdi zanimiv podatek, ki bi ga bilo smiselno upoštevati, pa sem tudi to preveril, tudi njega ni bilo med pričami. Lahko je bil med skritimi, ampak jaz tega ne vem. Sicer ne vem, kaj bi on kot skrita priča povedal. Lahko bi povedal, ampak v to se niti ne bom spuščal. Mi je pa zelo pomembno, da se tudi te teme odpirajo. Gospod P. Damijan, ki ga vsi poznamo v tej dvorani, ki zelo rad piše članke, opisuje in daje komentarje, ne glede na to, ali se z njim strinjamo ali se z njim ne strinjamo, pove en zelo zanimiv primer. To je članek iz leta 2013, pa če ga danes preberem, ne bi kaj dosti spreminjal. Leta 2014 je zapisal, da je zdaj to aktualna tema o bančni luknji, ker bo preiskovalna komisija tudi svoje naredila. Pred kratkim, 2, 3 dni nazaj je bil ponovno objavljen, kot da bi ga lahko napisal včeraj, pa je bil štiri leta nazaj napisan. V članku navede niz nekaj primerov za bančno luknjo, ko preiskovalna komisija niti ni odprla teme, recimo prevzem Istrabenza. Tamle vidim gospoda Predaliča kot takratnega generalnega sekretarja vlade, ni bil nikoli povabljen kot priča na preiskovalno komisijo, pa se je blazno boril za prevzem Istrabenza. Potem imamo recimo tukaj Intereuro, imamo še marsikatero temo, ki bi bila recimo zanimiva. To zgolj v zanimivost kot članek, ki je bil zapisan, to niso moje ugotovitve, ampak zgolj kot razmislek.

Potem recimo eno leto pred nastankom tega članek tudi napiše zanimiv stavek, ki na nek način tudi potrjuje to, kar govori kolega Logar v svojem uvodu. S tem se globoko strinjam in na to ne smemo pozabiti, kadar diskutiramo oziroma razpravljamo o krivdi za nastanek bančne luknje. To je en delček od P. Damijana, ko reče, citiram: »V zadnjem mesecu se je močno razplamtela politična debata o tem, kdo je najbolj naluknjal slovenske banke – levica ali desnica. Predsednik vlade Janez Janša,« takrat je bil predsednik, članek je iz tistih časov, »je bil glede nastanka bančne luknje zelo kategoričen: 'Sestavlja jo šestnajst povezanih konglomeratov, ki so večinoma v lasti članov Foruma 21. Luknja ima jasno prepoznavne botre in barvo.' Pri tem naj bi svoje trditve utemeljeval na strogo zaupnem gradivu Banke Slovenije 'Stanje v slovenskem bančnem sistemu' o stanju slabih terjatev bank konec maja 2012. No, poročilo je seveda že septembra lani pricurljalo v javnost. Nerodno pa je predvsem, da številke o največjih dolžnikih, milo rečeno, ne potrjujejo trditve Janeza Janše.« Zdaj pa njegov citat: »Vsi so bili krivi, ki so imeli priložnost, da sodelujejo pri takratnem poceni denarju; in to ne glede na to, ali so levi, desni, sredinski, rdeči, črni, rumeni, nevtralni; vsem, ki je dišal denar, ki so imeli priložnost in ki so imeli botre, da so takrat gledali stran, ko so lahko sodelovali.« Zelo malo je bilo poštenih ljudi, ki niso zraven sodelovali, tu si je treba naliti čistega vina.

Ta komisija ne glede na to, ali smo tukaj različnih političnih barv, ideoloških zgodb, je opravila tudi ta del naloge, da je pokazala to široko paleto pestrosti. Verjamem, da ni mogla opraviti tega, da je dobesedno čisto vsakega za pričo povabila in čisto vsakega pripeljala pred neke vrste zagovor ali pa ugotavljanja. Vendar pa je pokazala, da se je začela bančna luknja v času vlade Janeza Janše. Pa ne zato, da bi vlada dovoljevala kredite, kot reče eden od strokovnjakov, ki se ukvarja s tem področjem. In to dostikrat ugotavljamo v preiskovalnih komisijah. Reče naslednje; ni pomembno, ali pa kot izgovor, opravičilo – nisem vedel in nisem bil seznanjen. To ne more biti opravičilo. Pred kratkim smo obravnavali primer, pa se bomo z njim zelo kmalu srečali, ko nekdo niti pošte ni hotel odpreti, ko bi se moral seznaniti z vsebino. To mora vlada početi. V času vlade Janeza Janše so bili zamenjani nadzorni sveti vseh državnih bank. Ena uprava celo zamenjana, pa se je kljub temu to dogajalo. Ta odgovornost je zelo pomembna. In v naslednjih vladah se je dogajalo popolnoma isto. Upam in verjamem, ker mi kaj drugega ne preostane, če ne drugega, vsaj ta sklic Državnega zbora je postal toliko zrel, da lahko naredi en korak naprej, prizna in ugotovi, predvsem ugotovi, da so bile narejene napake različnih vlad, vendar za napake se ve, kje se začnejo in kdo jih je nadaljeval oziroma kdo ni reagiral. To pa je potem še diskusija tudi za naprej, da je tudi različen način obravnave v takem primeru, kdaj je kdo za kakšno stvar kriv.

Če ne drugega, poročilo ni zanimivo samo za tožilstvo in za organe pregona ter za kasneje, če se bodo sodišča s tem ukvarjala; gradivo je zanimivo tudi za vse poslance naslednjih mandatorov, kajti pokazalo bo tudi neke vrste nov način, princip, kako je treba delati v preiskovalni komisiji. To mislim zelo iskreno, ker se kaže en določen napredek za razliko od prejšnjih komisij, ki so bile neke vrste orodje opozicije. Danes si upam reči, da to ne drži.

Pokomentiral bi samo še en stavek iz tistega dela, ko predsednik komisije reče: Pravico imajo državljani vedeti in bi tako poročilo, tudi zaprti del, moralo postati javno. Mislim, da je prav, da se diskusija o tem odpre. V takem primeru bi morali spremeniti še Zakon o parlamentarni preiskavi in še bolj jasno doreči določene postopke, ki jih opravlja preiskovalna komisija, če bi se res hoteli lotiti tega. Potem smo že zelo blizu tistega, ko sodišče nekaj raziskuje, potem pa na koncu sodba postane javna in je odprta za vse in jo vsak državljan lahko prebere, če jo želi. V takšnih primerih pa še posebej, ker govorimo o veliki vrednosti sredstev. Ko postane stvar jasna, je to neke vrste opozorilo tudi vsem kasneje, da se ne morejo izgovarjati, da niso vedeli ali pa niso bili seznanjeni, česa ne smejo; že zato, ker se je nekoč to enkrat že zgodilo. Prav je, da je diskusija odprta tudi na to temo. Ali bo to naredil naslednji parlament ali parlament za njim, ne vem. Osebnostno bi si želel, da se določene stvari, razen če ne gre za nacionalno varnost, odprejo. Hvala.

PODPRESEDNIK MATJAŽ NEMEC: Besedo ima predstavnik predlagatelja dr. Anže Logar. Izvolite.

DR. ANŽE LOGAR (PS SDS): Hvala lepa.

Mislim, da je glede na izvajanje treba dati neka pojasnila. Mi smo pri ugotavljanju politične odgovornosti zelo decidirano ugotavljali posamezno politično odgovornost za posamezno vlado. Torej ni generalno, ampak nekaterim samo za nekaj, nekaterim za nekaj več, nekaterim za prepozno ukrepanje, nekaterim tudi subjektivno odgovornost. Ni generalizacije v ugotavljanju politične odgovornosti, to je treba poudariti. Treba se je zavedati, da v Novi Ljubljanski banki kreditni odbor na leto sprejme do 2 tisoč odločitev. V letih od 1997 do 2015, preštejte, koliko let je to in koliko kreditnih odločitev je tu notri. V tem primeru preiskovalna komisija ne more obravnavati čisto vsakega primera, tudi ne čisto vsakega primera, ki je bil medijsko izpostavljen. Kar se tiče prič, kdo bi še lahko bil zaslišan in kdo ne bi mogel biti, je bila v preiskovalni komisiji absolutna demokracija. Mislim, da bosta kolega Krajnc in kolegica Marija Antonija Kovačič to potrdila, da kdorkoli je predlagal kogarkoli, smo ga uvrstili na seznam zaslišanj in smo ga potem tudi zaslišali, če se ni izmikal zaslišanjem. Drži, med njimi ni nihče predlagal

gospoda Jeršiča; drži pa tudi, da med njimi recimo ni nihče predlagal Simone Dimic. Tega primera, ki je zloglasen in bi ga morda kdo pričakoval, preiskovalna komisija ni obravnavala.

Nihče ni predlagal, da preiščemo tudi primer Istrabenza ali Intereurope, in tudi nihče ni predlagal, da recimo preiščemo primer Ulte ali pa primer Košarkarskega kluba Olimpija. Takih zgodb, če bi se začeli ukvarjati z vsemi pa naštevati, kdo nečesa ni preiskoval, potem izgubimo rdečo nit te preiskovalne komisije. Preiskovalna komisija je na 22 konkretnih primerih, nekateri od njih tehtajo – enega tudi kolega Möderndorfer preiskuje – milijardo evrov, pa potem posamezni kreditni predlogi 50 milijonov evrov in tako naprej. In ti primeri, ki so zelo nazorno kazali involviranost ali osebno involviranost posameznikov, članov uprave v kreditni posel, ki je bil izrazito špekulativen, so pokazali, kakšna praksa se je dejansko v teh bankah izvajala. Se pa zavedam, da vsak to poročilo in te bistvene ugotovitve razume drugače. Recimo kolega Jani ga razume tako, da se je večina bančne luknje začela v vladi Janeza Janše. Nekdo drug lahko to razume, da se je bančna luknja začela v času, ko je regulatorja vodil gospod Gaspari, ko se ni pregledovalo kreditnega tveganja in se je pustilo, da se v bankah dogaja karkoli, med drugim so bile še žene viceguvernerjev, ki so nadzorovali bančna tveganja, hkrati visoke uslužbenke v eni od bank in lastnile to isto banko; in to od leta 1998 naprej. Teh interpretacij je mnogo. Osebnostno vidim vzrok v nastanku bančne luknje v tem, da vlada po letu 1997, vse vlade po prvi bančni sanaciji niso brezkompromisno sankcionirale krivcev za nastanek tiste prve bančne luknje in da so taisti ljudje ostali notri v bančnem sistemu. In to je povzročilo nek uvid, da če kradeš na veliko, torej če počenjaš v banki vse, kar lahko počenjaš, in če počenjaš v dovolj velikem obsegu, se ti očitno ne bo zgodilo nič. In sedaj smo v tej fazi, ko lahko spet to drugič potrdimo, če se ne bo nič zgodilo. Zato je tako pomembno, da se sankcionira odgovorne za to drugo bančno luknjo. Na nek način doprinos te preiskovalne komisije, če bo podprta s strani poslancev Državnega zbora, je v tem, da bo neposredno nakazal na krivdo posameznih v teh upravah, hkrati pa tudi na politično odgovornost, da ne bo mogoče govoriti – jaz sem nedolžen, vi ste pa krivi. Toliko v tem smislu.

PODPRESEDNIK MATJAŽ NEMEC: Repliko ima gospod Jani Möderndorfer.

JANI (JANKO) MÖDERNDORFER (PS SMC): Mogoče me kolega Logar ni najbolje razumel, ampak nič zato. Ali pa me je, pa sem bil jaz mogoče malo preveč nejasen. Bom sedaj zelo direkten.

Mi imamo bivšega poslanca, bivšega ministra gospoda Križaniča, ki še danes govori, da takšne bančne luknje sploh ni bilo. Ali me

razumete? To je minister, ki tega ni naredil, ko je bil trenutek resnice, pa bi to lahko naredil. To je za mene ključno. Jaz sem govoril o Janševi vladi, esdeesovi, samo od termina, če se spomnite, v tistem delu, ko razlagam – nismo vedeli. Seveda da ne, saj jaz verjamem, da Janez Janša ni sedel v svoji pisarni pa dnevno dobival informacije, kdo je najel kredit, lepo vas prosim, saj to noben predsednik vlade ne dobiva. Ampak imel je pa ministra, ki pa je sodeloval, pregledoval in dobival informacije, kaj se dogaja z državnimi bankami, tudi kot lastnik. Država je tista, ki je imenovala člane v nadzornem svetu in podobne stvari. In ne pozabiti, bilo je obdobje, ko je vlada predstavljala skupščino neposredno. Ni bil SDH še v igri. O tem sem govoril. In te izpostavitve, teža, koliko je kdo odgovoren, samo za to gre. Drugače pa na načelni ravni nimam jaz težav s to komisijo in s tem poročilom, daleč od tega. Še več, dobro ste delali! Zelo jasno sem povedal.

PODPRESEDNIK MATJAŽ NEMEC: Besedo ima gospa Eva Irgl.

Pripravita naj se gospod Marijan Pojbič in gospod Žan Mahnič.

EVA IRGL (PS SDS): Najlepša hvala za besedo. Spoštovane poslanke in spoštovani poslanci!

Danes v tem državnem zboru obravnavamo po mojem mnenju najpomembnejše poročilo tega mandata. Pa ne samo zaradi tega, ker je preiskovalna komisija opravila delo, ki bi ga sicer morali organi odkrivanja in pregona, ampak zlasti zaradi teže ugotovitev. Uvodoma je kolega Logar zelo plastično prikazal, kaj vse se je dogajalo znotraj in zunaj bančnega sistema, kajti tukaj je šlo za povezane stvari, kakšen kriminal se je odvijal znotraj bank. In dejstvo je, da do sedaj še nihče ni bil obsojen. Imamo sicer dva ali tri primere pravnomočne obsodbe, ampak tu gre resnično za takšne minimalne stvari. S tem se verjetno strinja tudi kolega Möderndorfer, ki je prej to omenjal. Glavni ključni akterji pa mirno hodijo po tej Sloveniji in nikomur se ne zgodi nič. Če bi bili na Islandiji, bi danes vsi tisti, ki jih je prej kolega Logar omenil v uvodu, verjetno že sedeli za rešetkami. Jaz sem pred leti tudi vodila preiskovalno komisijo in vem, kako zahteven je takšen posel, če tako rečem; ampak to, kar je opravil kolega Logar, pa je še bistveno bolj zahtevno, tudi glede na vso količino dokumentacije, ki so jo morali prebrati, da lahko danes res kredibilno nastopa pred tem državnim zborom in da je lahko dal kredibilne ugotovitve preiskovalne komisije, za katerimi, kolikor danes lahko vidim, stoji koalicija in opozicija, razen Levice, ki pa tako ali tako v tej komisiji ni sodelovala oziroma se vsakič znova opravičevala, po drugi strani pa ima izjemno veliko za povedati, kako se je v tej komisiji delalo. Če pogledamo na hitro, kaj so ugotovitve tega poročila, jaz sem si zelo natančno prebrala

poročilo, ki govori o politični odgovornosti, to je približno 100 strani, seveda poleg ostalih poročil, in zato bi se tukaj naslonila predvsem na ta del. Politika v obdobju med leti 1997 in 2000 ni pokazala politične volje za ugotavljanje odgovornosti in sankcioniranje odgovornih za nastanek prve bančne luknje. Tukaj je ključen problem, to je bilo danes že večkrat ugotovljeno, dejstvo je, da so se s tem vzpostavili pogoji za nastanek druge bančne luknje dve desetletji kasneje. In potem so državljanke in državljani sanirali to več kot 5 milijard vredno bančno luknjo, od tega je vsak državljan dal za sanacijo približno 2 tisoč 500 evrov.

Dejstvo je, kar ugotavlja preiskovalna komisija, da vlada v mandatu 2004–2008 ni uspela dokončati privatizacije Nove Ljubljanske banke, s čimer je dopustila, da so se stare prakse v največji državni banki ohranile. Tukaj kritika tudi na vlado, ki je delovala v letih 2004–2008. Nadzorni sveti bank v večinski državni lasti v obdobju 2002–2013 so objektivno in subjektivno odgovorni za slabo opravljen nadzor nad bančnim poslovanjem v bankah, ki so jih nadzirali. Bančna ekspanzija je namreč le še okrepila izvajanje slabe bančne prakse, to je ugotovitev preiskovalne komisije. Naslednja ključna ugotovitev je, da za neustrezno in prepozno ukrepanje v obdobju med 2004 in 2013 nosi Banka Slovenije objektivno odgovornost; guvernerja, viceguvernerji, ki so pokrivali nadzor bančnega poslovanja, pa tudi subjektivno odgovornost. Dejstvo je, spoštovani kolegice in kolegi, da so v tej državi na tem področju odpovedali prav vsi nadzorstveni mehanizmi; torej regulator Banka Slovenija ni opravila svojega dela, pa bi ga morala. Zakaj ga ni? Vprašanje. Preiskovalna komisija vse to zelo dobro razdela, natančno razdela in tudi pojasni, zakaj delo ni bilo opravljeno. Drugič, niso ga opravili tisti, ki bi morali opravljati nadzor v bankah, uprave bank so odpovedale. Vsi, ki so v tem sistemu nekako delovali, so postopali mimo internih pravil, kar je bilo dokazano. To je dokazano za nadzornike v bankah in za bankirje, ki so kršili interna pravila, s tem so ravnali malomarno in neodgovorno in s tem so tudi škodovali državi, državljanom in državljanom. To je treba povedati naglas. Naslednja ugotovitev iz tega poročila, ki se mi zdi ključna, je, da je v prvem obdobju krize, po letu 2008, vlada posvečala premalo pozornosti stabilnosti bančnega sistema. Še celo več, tisti, ki ste natančno prebrali to poročilo o politični odgovornosti, te lahko videli, da celo na zaslišanju pred preiskovalno komisijo takratni minister za finance gospod Križanič še danes trdi, da je bilo v bančnem sistemu vse okej. To so njegove besede. V bančnem sistemu je bilo vse okej. In to je bil finančni minister, čeprav so ga banka in druge institucije opozarjale, da temu ni tako. In tukaj bom povedala, da je gospod Marko Simoneti pred preiskovalno komisijo o bančnih zlorabah povedal, da je bil pogled ministra zelo drugačen od njihovega pogleda,

kakšno je dejansko stanje v banki. Politična odgovornost nekdanjega ministra gospoda Franca Križaniča je velika. On še danes torej trdi, da je bilo v bančnem sistemu vse okej, pa čeprav so ga do zdaj državljanke in državljani dvakrat sanirali; bojim se, da ga bodo morali še tretjič.

Vlada Boruta Pahorja nosi objektivno odgovornost za neprimerno strukturo ukrepov na področju bančnega sistema glede na težave slovenskih bank. Tudi tukaj je treba povedati, da je gospod Kovačič pred preiskovalno komisijo, katerega bo sicer preiskovalna komisija tudi kazensko ovadila, ampak on je nekaj zanimivega povedal. Potrdil je to, da je preiskovalna komisija pravilno ugotovitev dala v sklepe, ko ugotavlja subjektivno in objektivno odgovornost nekdanjega predsednika Vlade, sedaj predsednika države. Gospod Kovačič je povedal, da so tedanjemu predsedniku Vlade predlagali vsaj 15 zakonskih rešitev, da bi se stvari na področju bančnega sistema izboljšale. Ampak, zanimivo, niti ena ni bila sprejeta. Niti en sam ukrep, niti ena sama rešitev. Ne samo da je takratni predsednik Vlade nonšalantno odreagirал, kot da se ga to ne tiče, ampak predsednik Vlade je očitno zavestno ravnal neodgovorno, nesmotno, predvsem pa škodljivo za državljanke in državljane. In seveda mora nositi posledice za takšno stanje, ki ga je pomagal vzdrževati in ni reagiral takrat, ko je bilo to nujno potrebno. In zdaj se je odveč tukaj sprenevedati, ali je pametno govoriti o politični odgovornosti, kdo je zdaj odgovoren in kdo ni. Jasno se vidi, kdo je najbolj odgovoren za takratno stanje. In ko bo ta politika dosegla, da bodo politični funkcionarji, ki so najbolj odločevali v takšnih primerih, tudi primerno sankcionirani, potem bomo naredili korak naprej v naši miselnosti, pa tudi v smislu pravne države, predvsem pa pravične države. To pa si nedvomno želijo državljanke in državljani. Nimamo dovolj časa na voljo in ker čakajo še ostali kolegi za razpravo, se bom tukaj ustavila, čeprav sem imela nanizanih še nekaj ključnih poudarkov iz tega poročila. Bistveno je pa to, da je ta komisija opravila izjemno delo, samo ji lahko za to hvaležni, da je kolega Logar zato prebil toliko časa pri prebiranju dokumentacije, da bomo mogoče čez čas lahko zaživel v bolj zdravi, bolj odgovorni in bolj pravični družbi. Hvala.

PODPREDSEDNIK MATJAZ NEMEC: Besedo ima gospod Marijan Pojbič.

Pripravi naj se gospod Žan Mahnič in gospod Janko Veber.

Izvolite, gospod Pojbič.

MARIJAN POJBIČ (PS SDS): Hvala lepa, spoštovani gospod podpredsednik.

Najprej se mi zdi, da je prav, da tudi javno pozovem vse Slovenke in Slovence, v upanju, da so si danes pogledali to, kar je predstavil dr. Anže Logar. Jaz sem prepričan, da

so si Slovenke in Slovenci o tem, kar je povedal dr. Anže Logar danes, ko je predstavil stališče preiskovalne komisije, lahko ustvarili svoje mnenje, kako funkcionira slovenska država in kdo je tisti, ki to slovensko državo kot mafijec obvladuje. In resnično vse Slovenke in Slovence v naši državi pozivam in prosim, da na podlagi tega, kar so danes slišali, tudi na podlagi tega, ne nasedajo več tistim, ki nam ponujajo takšne in drugačne obraze, ki na vsakih volitvah prihajajo z nekimi kvazirešitvami. In stranke, ki se tu najdejo, predvsem je tu izjemno izpostavljen SD, o Levici sploh ne bi izgubljal besed, ker tu so ljudje, ki nimajo minute delovne dobe in poskušajo slovenskemu ljudstvu povedati, kako mora funkcionirati. Mislim, da je to pod vsakim nivojem. Tam so ljudje, ki resnično s svojim mišljenjem živijo na Luni.

Naj se vrnem k poročilu. Moj dragi kolega dr. Anže Logar, predsednik te komisije, je danes med drugim opozoril na eno izjemno pomembno stvar – opozoril je na sprego tožilstva, sodne veje oblasti, režimskih odvetnikov, politike iz ozadja od teh strank, ki sem jih prej omenjal, policije, Nacionalnega preiskovalnega urada in tako dalje. Na to sprego. Danes je dr. Anže Logar govoril, kako so trije sodniki Višjega sodišča lahko sprejemali takšne absurdne rešitve, ki jih ne bi sprejel niti trileten otrok, ga ne bi mogel prepričati, da je to to. Se pravi, da je zadaj povezava, ki pa ima eno skupno črto. In pod črto ima denar, sicer si tega človek enostavno ne more razlagati. Drugače tega ne moreš razložiti, da se lahko take odločitve sprejemajo na naših sodiščih. In zato je stanje v naši državi takšno, kot je, in ima sodna veja oblasti samo 25 % podpore. Resnično se moramo vprašati. Katerakoli vlada, pa tudi sedanja vlada Mira Cerarja, ni naredila na tem popolnoma nič, da bi se ta odstotek zaupanja ljudi v sodno vejo oblasti izboljšal. Če bi pri nas funkcionirala sodna veja oblasti – ti ljudje, o katerih danes govorimo, to so predvsem odgovorne osebe, z imenom in priimkom, zelo znane, to so predsedniki nadzornih svetov, nadzorni sveti, da ne govorim o predsednikih uprav, njihovi sodelavci, govorimo o članih uprav in tako dalje –, če bi šle stvari v pravo smer, bi le-ti danes že zdavnaj morali biti tam, kjer je njihovo mesto. Enostavno je nerazumljivo in nedopustno, da se do tega trenutka ni zgodilo nič. Če bi vse funkcioniralo tako, kot v naši družbi mora, že zdavnaj ne bi imeli teh težav, s katerimi se zdaj srečujemo; in o vsebini takega poročila, ki je katastrofalna, v Državnem zboru danes ne bi razpravljali. Tu vidimo, da so v celi zgodbi povezani vedno eni in isti ljudje. Če pogledamo, v vseh teh socialističnih vladah praktično ne vidimo drugega kot pa to, da se isti ljudje tu vrtijo. Slišimo ime Hazabent, pa slišimo še vedno ime Kramar, Veselinovič, Dragonja, Jankovič, Zemljarič, Isajlovič, Križanič, viceguvernerka Festić in tako dalje, ne bi teh priimkov več našteval. In vedno se ista zgodba vrti, isti ljudje. In danes sem tudi zameril

poslancem Stranke modernega centra, ki so na seji govorili o tem, da so neke stvari postavili na pravo mesto, ampak njihov ključni problem je kadrovska politika teh istih ljudi na ključne položaje, ki imajo vse v rokah, da praktično peljejo stvari tako, kot so si oni zamislili. To je paradržava, s podporo dela izvršilne veje oblasti in dela teh političnih strank, ki so danes v Državnem zboru.

V Slovenski demokratski stranki ravno zaradi tega vseskozi opozarjamo na ta problem, na te ljudi; da vlada, katerakoli vodi to državo, mora te ljudi izločiti iz teh krogov. Mora! Torej tam, kjer ima vlada večinsko možnost, kjer se imenujejo nadzorni sveti, govorim o DUTB, o podjetjih v stoddostni državni lasti, kjer ima vlada vpliv; ne bi smela teh ljudi spustiti zraven. Poglejte recimo samo primer Dragonje. En Dragonja, drugi Dragonja, en direktor 2TDK, pogledajte, kakšen denar se tam spet obrača in kakšne plače ti ljudje dobivajo. In imajo lovke, praktično je vse povezano, samo po šahovnici vlečejo poteze, kakršne jim padejo na pamet; denar pa odteka, odteka in odteka. Državljanke in državljani bomo ponovno tisti, ki bomo vse to plačali. Če ta denar ne bi bil pokraden iz tega sistema, kakšne bi lahko bile danes pokojnine. Mi se ne bi tukaj pogovarjali, da so pokojnine 400 evrov, bile bi 700, 800 ali pa še več, da bi ljudje lahko od tega živeli. Ne bi imeli takšne nizke minimalne plače, imeli bi bistveno bolj razvito, kvalitetno razvito gospodarstvo, kjer bi bila v gospodarstvu bistveno višja dodana vrednost in bi lahko ljudje imeli bistveno boljše plače, standard bi bil bistveno boljši. Da ne govorim še o vseh ostalih problemih, ki jih imamo zaradi tega, ker se pokrade preveč denarja. Ne bi imeli takšnih čakalnih vrst, kot jih imamo. Ne bi imeli takega stanja, da ljudje tri leta čakajo na nek poseg. Bilo bi dovolj denarja za to, da bi lahko normalno, sproti zaposlovali zdravnike, dodatne medicinske sestre, če ne bi bil ta denar pokraden. Če bi ta denar v sistemu ostal, bi vse to lahko naredili in danes teh težav ne bi imeli in bi bila Slovenija tam, kjer je njeno mesto, tako kot smo rekli, da se približamo Švici. Ampak ne; pri nas je struktura, o kateri sem zdajle govoril, ki vodi paradržavo v ozadju; tu pa ima izredno pomembno vlogo še Forum 21. Najbolj opevana oseba, vedno znova in znova, gospod Kučan in privilegiranci, ti imajo skupaj izjemno veliko moč, Forum 21. Če se spomnite, kaj se je recimo dogajalo v Perutnini Ptuj, gospod Glaser. Nikomur se nič ne zgodi in lahko delajo, kar hočejo. Pa kaka država smo to! In potem mi nekdo tukaj še upa zagovarjati te svinjarije, te velike svinjarije.

In jaz prosim in upam, da bo slovensko ljudstvo resnično, vam povem, na teh volitvah spregledalo. Te stranke, ki so definitivno, 95 % tudi s svojim delom politične odgovornosti odgovorne zato, da je tako stanje. Če gledamo v celotnem sistemu, Slovenska demokratska stranka je bila v vladi praktično štiri leta od skupno 26, 27 let. Eno leto, ko smo bili vmes,

takrat tako ali tako nisi mogel nič narediti, ker so nam praktično zavezali roke, ker so državne finance spravili v situacijo, ko praktično nismo vedeli, ali bomo lahko izplačali pokojnine. Pa smo problem rešili. In še enkrat povem, to, kar smo danes lahko slišali s strani predsednika preiskovalne komisije, nas mora napeljevati na to, da je treba v naši družbi nekaj narediti. V Slovenski demokratski stranki vseskozi, še enkrat poudarjam, na to opozarjamo in zaradi tega tudi imamo takšne probleme. Glejte, kaj se dogaja z Jankovičem. Sin gospoda Jankovića gre v osebni stečaj, odpisujejo mu 6, 7 milijonov, pa 16 milijonov in tako dalje. Kdo to plača? Prisilka Electe in tako dalje. Pa pogledajte, kje mi živimo?! In zdaj imamo dovolj razlogov, da se sprašujemo, zakaj je Zoran Janković rekel, da mora narediti čisto vse, da se prepreči zmago Janeza Janše. Zakaj? Ker se boji, da bomo mi to svinjarijo presekali. To svinjarijo moramo presekati, nekdo jo mora in jaz sem prepričan, da Slovenska demokratska stranka z našim predsednikom Janezom Janšo to zmore. In zaradi tega so taki napadi od Jankovića in cela levica se lahko aktivira, da bi preprečili, da bi prišel nekdo, ki mu gre za stvar, ki mu gre za slovensko ljudstvo in za slovenski narod. Na vsak način želite to preprečiti. Pa verjemite – in pozivam vso slovensko ljudstvo, resnično pozivam –, da bo tokrat odreagiralo tako, kot je treba, in preprečilo, da gredo stvari v to smer, kot so šle zdaj, da bo preprečilo še nadaljnje kraje. In če se ne bo zdajle nekaj zgodilo na teh volitvah, bomo resnično imeli ta problem, da bomo lahko ponovno prišli v situacijo, ko bomo morali z dvema, tremi, štirimi milijardami spet dokapitalizirati Novo Ljubljansko banko. Ta koalicija ni naredila popolnoma nič, da bi izpeljala postopek prodaje Nove Ljubljanske banke. Še več, iskala je milijon in en razlog, kaj narediti in zavajati Evropsko komisijo, da se to ne bi zgodilo. In to samo zato, ker imajo tam notri svoj bankomat. In to je treba presekati. V Slovenski demokratski stranki garantiramo, da bomo, če bomo dobili naslednjo vlado v svoje roke, tukaj naredili red, ki ga je treba narediti. Vse stranke, vsi tisti posamezniki, ki tukaj notri sedite in ki boste sedeli še naprej, vas prosim, upam in verjamem v vas, da bomo stopili pri tej pomembni problematiki skupaj in uresničili tisto, kar je preiskovalna komisija zapisala v svojih sklepih. Se pravi, da bomo ustanovili specializirano sodišče za pregon bančne kriminalitete v organiziranosti sodstva, ne bom vseh sklepov bral. Verjamem v to, da to zmoremo, da bomo uspeli, in če bomo stopili skupaj, verjamem, da bomo enkrat presekali to zgodbo. Slovenija bo začela dihati. In tisti naši ubogi upokojenci, ki v tem trenutku ne morejo živeti, tisti z minimalnimi plačami, tisti del, ki je ključen za razvoj in prihodnost naše države, je pa gospodarstvo, njim bomo omogočili, da bo lahko začelo normalno funkcionirati, znižali davke. In še enkrat, jaz sem prepričan, da je tudi k temu, da bomo prišli do teh rešitev, ravno

pomembno tudi to poročilo, o katerem danes razpravljamo. Hvala lepa komisiji, dr. Anžetu Logarju, da so resnično svoje delo opravili maksimalno, vrhunsko, korektno in pošteno! Upam, da pride pravi trenutek 3. junija, da bomo lahko presekali s tem, kar se je dogajalo v preteklosti na tak način.

PODPRESEDNIK MATJAŽ NEMEC: Besedo ima gospod Žan Mahnič.

Pripravi naj se gospoda Janko Veber in Zvonko Lah.

Izvolite.

ŽAN MAHNIČ (PS SDS): Hvala, podpredsednik. Kolegice in kolegi!

Ko danes govorimo že o drugi sanaciji slovenskih bank, ko govorimo o bančni luknji, ne govorimo o bankirjih, ki so jo povzročili, ne govorimo o članih uprav v teh bankah, ne govorimo o članih nadzornih svetov v teh bankah, ne govorimo o sodnikih, ne govorimo o preiskovalnih organih, ki so to omogočili s svojim sodelovanjem, s svojo neaktivnostjo. Ne govorimo o teh, poimenujmo jih s pravim imenom – mafija. To je mafija, ki je Slovenkam in Slovencem direktno iz njihovih žepov ukradla milijarde evrov denarja. Ti ljudje, ki so bili danes izpostavljeni, to je mafija. Delujejo kot mafija, organizirani so kot mafija in, kar je najbolj bistveno, ne odgovarjajo pred zakonom kot mafija. Danes govorimo o mafiji, ki je Slovenkam in Slovencem zaradi kraje denarja ukradla tudi prihodnost, in to ne prvič. Zgodba se vleče že leta in leta, še v prejšnji državi. In ko je poročilo napisano in s tem opravljeno delo politike, opravljeno je delo poslancev, zahvaljujoč komisiji, zahvaljujoč mojemu poslanskemu kolegu dr. Anžetu Logarju, ki je s svojim delom zaprl usta vsem skeptikom, da se ne da, da se ne zmore, da itak ni nihče za nič odgovoren, zaprl jim je usta s tem poročilom in s tem, ko bodo danes potrjeni tudi sklepi. Dragi državljanke in državljani, politiki smo svoje naredili. Sedaj pa je na organih pregona, da resno vzamejo to poročilo in da še oni opravijo svoje. In ko bomo čez nekaj časa brali magnetogram te seje ali gledali njen posnetek in ko bomo videli besede Anžeta Logarja, ali si predstavljate, da v Sloveniji na večletne zaporne kazni obsodijo ljudi, ki jih je naštel, ki so v tem poročilu, če si to predstavljate, potem je Slovenija normalna država. Če si ne, potem ni. Zaenkrat si jaz ne predstavljam, vendar pa je to poročilo te preiskovalne komisije prvi korak v tej smeri. Politiki smo svoje naredili s tem, ko bomo danes to poročilo potrdili. Sedaj pa je na organih pregona, na sodstvu, na tožilstvu, da opravijo tudi svoje. Je pa seveda vprašanje, kako se bodo tega lotili, kdo bo to dobil v roke. Ali bo dobila Blanka Žgajnar ali njej kakšna podobna tožilka?! Vemo, da bo to v roke dobil Harij Furlan, za katerega vemo, do kakšnega nivoja približno je glede marmelade, ne samo s prstom, še kje drugje. O tem smo že govorili, ko smo

imeli na mizi poročilo preiskovalne komisije gospe Jelke Godec, kjer vemo, kako njegov brat sodeluje pri dobavljanju žilnih opornic in drugega materiala.

V zaključnih bistvenih ugotovitvah je napisano vse. Objektivna odgovornost, subjektivna odgovornost. In če bodo organi pregona naredili svoje – in žalostno je to, da tega že niso storili. Ker če bi to storili, potem mediji včeraj ne bi poročali, da gre Zoran Janković na volitve, pač pa bi poročali, da gre v zapor zaradi vseh svinjarij, ki se dogajajo, zaradi modusa operandi, ki je vedno isti. Razlika je le ta, da enkrat pokliče v NLB, da se odobri kredit; preteklosti je klical – kakor je ugotovila takrat preiskovalna komisija – gospo Nelido Nemec, da naj uredi pri takratnemu predsedniku Hita posle Electe, to je mamo današnjega podpredsednika Državnega zbora Matjaža Nemca. Modus operandi je isti. 25 let nazaj, 50 let nazaj. Za vse ostalo si pogledajte Pričevalce, kjer sta nastopila gospod Rado Pezdir in tudi gospod Tomaž Štih. In ko prebereš to poročilo in ko ugotoviš, da sta v bistvu glavna dva krivca, eden je vlada Boruta Pahorja, ki je takšno stanje omogočila, ki ni do časa ukrepala, drugi pa je vlada Mira Cerarja, ki ne naredi nič, da bi se tej mafiji pristriglo peruti, potem ti je jasno, zakaj ljubljanski župan Zoran Janković še razmišlja, ali bi šel na prihajajoče volitve, kako bi šel, koga bi podprl, Socialne demokrate ali SMC. Socialni demokrati so mu omogočili, da je v Ljubljani počel, kar je počel. Stranka modernega centra pa mu daje sodno varstvo, da se mu nič ne zgodi, da se dogajajo procesne napake, da se tožbe vložijo kasneje, kot bi se morale, da zadeva pade in tako naprej.

Gospe in gospodje, če želite, da ta mafija še naprej vodi Slovenijo oziroma da se ji ne bo zgodilo nič, da ne bodo za nič odgovarjali, potem 3. junija volite Socialne demokrate, volite Stranko modernega centra. Oboji so garant, da se Nova Ljubljanska banka ne bo prodala, da bo še naprej v državni lasti, da bo še naprej privatni bankomat tistim, ki jih to poročilo omenja. Lahko pa volite Slovensko demokratsko stranko in tej zgodbi bomo naredili konec. In zaradi tega se ta mafija boji, da na volitvah zmaga Janez Janša, da na volitvah zmaga Slovenska demokratska stranka. Zoran Janković sam je dejal – vse bom naredil, da Janez Janša ne bo zmagal. V redu, ampak po pravici povej, zakaj boš to naredil. Zato, ker je Ljubljani vzel eno tretjino sredstev. Vemo, zakaj; vemo, kako je bilo z regionalnim razvojem; in to je bilo. Po pravici naj pove, tako kot je povedal na eni od srbskih televizij v intervjuju – Ne bojim se sodnega pregona in nikoli ne bom za nič odgovarjal, ker nasprotujem Janezu Janši. In dokler bo Slovenijo vodila leva vlada, potem so Zoran Janković in njemu podobni kalibri varni. Če pa želite, da nekoč to, kar piše v poročilu, tudi dobi epilog, da bodo tisti, ki so kršili zakone, ki so ravnali koruptivno, odgovarjali tako, da bodo sedeli na Dobu ali kje drugje, da bodo nekaj denarja prinesli tudi nazaj, potem pa 3. junija obkrožite Slovensko

demokratsko stranko. Mi bomo in imamo v programu ustanovitev sodišča, ki se bo s tem ukvarjalo. V tem mandatu je parlament že imel to možnost, zaradi vladajoče koalicije takšno specializirano sodišče ni bilo ustanovljeno. Dokler bodo tak kriminal preiskovali Harij Furlan in njemu podobni, gospe in gospodje, potem je zaenkrat odgovor na vprašanje, ki ga je zastavil dr. Anže Logar – Ali si predstavljate, da bodo ti v poročilu nekoč obsojeni na večletne zaporne kazni? –, ne. Če pa bodo šle spremembe v smeri, o kateri sem prej dejal, pa verjamem, da bo Slovenija enkrat normalna država, kjer bo vladavina prava, kjer bo pravna država na prvem mestu. Še enkrat, kolega Anže, iskrene čestitke in tudi vsem, ki ste sodelovali pri razkrivanju te mafije!

PODPRESEDNIK MATJAŽ NEMEC: Besedo ima gospod Janko Veber.

Pripravi naj se gospod Zvonko Lah in mag. Bojan Krajnc.

Gospod Veber, imate besedo, izvolite.

JANKO VEBER (NeP): Hvala za besedo in lep pozdrav vsem!

Zelo jasno moram v uvodu povedati, da tudi ta preiskava bančne luknje in poročilo, ki je pred nami, zamegljuje realno sliko, zato sem tudi dal ločeno mnenje k poročilu komisije. Za kaj gre? Poskuša se prodati predvsem s strani Slovenske demokratske stranke, da je pri bančni luknji glavni problem bančna kriminaliteta. Le-ta je problem, vendar ta je hip utemeljen sum za bančno kriminaliteto ovrednoten na vsega 200 milijonov; bančna luknja je pa bila izračunana v višini 5,1 milijarde. Kje je ta razlika, kje 4,9 milijarde pri tej luknji? Bančna kriminaliteta je pač v tem poročilu obravnavana v obsegu 200 milijonov evrov. 4,9 milijarde moramo vendarle iskati tudi v tem, da se je v mandatu 2004–2008 dovoljevalo enormno zadolževanje gospodarstva. In tukaj regulator Banka Slovenije ni naredila ničesar, da bi to zaustavila. Tudi v mandatu 2004–2008 se je uzakonjalo dvoletno prehodno obdobje za najemanje tako imenovanih tajkunskih kreditov, nihče jih ni omejeval v tem mandatu, brez ustreznega zavarovanja so se najemali ti krediti. In tudi temu je sledila Banka Slovenije ob tesni spregi Evropske komisije in Evropske centralne banke. Tega to poročilo seveda ne obravnava v takšnem obsegu, kot sem si tudi sam želel. In potem sledi dejansko skozi Banko Slovenije izračun prevelikega obsega bančne luknje, torej najprej enormno zadolževanje, potem enormna bančna luknja in potem čudežno – ustanovitev tako imenovane slabe banke. In se kar naenkrat odpiše od vseh teh podanih kreditov v obdobju 2004–2008, ali pa velikem delu teh kreditov, 70 % zneska kredita. Snov za ustanovitev slabe banke. In to je vzrok za omenjene 4,9 milijarde evrov in če k temu dodam še katastrofalno delovanje Slovenskega državnega holdinga pod okriljem zdaj aktualne vlade Mira Cerarja in

vodstvom Lidije Glavina, ki je prodala recimo Helios na način, da je tujec trikrat zaslužil v treh letih od tistega, kar smo dobili s to prodajo. Če omenim samo Novo Kreditno banko Maribor, kjer je Apollo v davčni oazi z Mister Bitcoinom ustvaril enormen dobiček v vrednosti 334 milijonov evrov, in od tega je plačal, ker je v davčni oazi, zgolj 1 % davka. Če bi bil ta kupec iz Slovenije, bi moral plačati 17-odstotni davek. Slaba banka prodaja te terjatve potem še v davčne oaze in namesto da bi od teh prodaj dobili vsaj 17-odstotni davek, ker ti, ki to kupujejo, ustvarjajo dobičke; dobivamo vsega 1 %.

In to je zadeva, ki jo bo treba v nadaljevanju še obravnavati. Naslednji sklic Državnega zbora mora ustanoviti preiskovalno komisijo, ki bo obravnavala točno ta del bančne luknje – 4,9 milijarde evrov. Žal pa ne bo samo 4,9 milijarde evrov, ker se je vmes pokazalo, da je tudi NLB InterFinanz ustanavljala svoje podružnice na Hrvaškem, Bosni, Srbiji, Črni Gori. Ostanimo na Hrvaškem, tu je hrvaška vlada že sprejela zakon, da postanejo vsi krediti NLB InterFinanz brez kritja, vsi so razveljavljeni, ker niso imeli soglasja Hrvaške narodne banke za delovanje na Hrvaškem. In to bo povečalo 4,9-milijardno luknjo še za dodatnih 400 milijonov evrov. V tej komisiji mi je uspelo doseči, da je tudi komisija – in mislim, da to bo dejansko realizirano – podala ovadbo za ta nov primer 400 milijonov evrov InterFinanz, ki sploh še nismo uspeli obravnavati. Kar kotalijo se ti primeri, zato je nujno treba z delom nadaljevati, predvsem pa nam mora biti jasno, da gre za organiziran princip prej omenjene recimo mafijske združbe, žal pa tudi ta princip hitrega zadolževanja gospodarstva v navezi z Evropsko centralno banko, Evropsko komisijo, ustanovitvijo slabe banke in prodajo slabih terjatev v davčne oaze. Oprostite, to je organizirano izčrpavanje Slovenije in zato imamo težave pri tem, kako zagotoviti dostojne plače, kako zagotoviti dostojne pokojnine. To je problem.

PODPRESEDNIK MATJAŽ NEMEC: Besedo ima dr. Anže Logar kot predstavnik predlagatelja.

Izvolite.

DR. ANŽE LOGAR (PS SDS): Hvala.

Moram nekaj stvari popraviti, ki jih je kolega Veber omenil. Ne drži, da naj bi bila bančna luknja zaradi bančne kriminalitete velika samo 200 milijonov evrov. Že danes je vtoževane škode preko 900 milijonov evrov. Preko 900 milijonov evrov, pa to daleč ni vse, kar se je dogajalo v bančnem sistemu. Bančna kriminaliteta je zelo pomembna. Ne strinjam se s to navedbo, ki jo je kolega Veber dal v svojem poročilu, da je kriminal v slovenskem bančnem sistemu sicer resen problem, ni pa razlog za bančno krizo. Je razlog za bančno krizo, v pomembnem delu je razlog za bančno krizo in je

v pomembnem delu razlog za sprevrženo poslovanje v tej državi in tudi za nezaupanje v politiko, ker nismo uspeli pravočasno sankcionirati zadeve. Strinjam se s kolegom Vebrom, da je prodaja slabih terjatev DUTB škandal brez primere, zato tudi verjamem, da bo tista odgovorna politika, ki bo v prihodnjem mandatu imela vajeti oblasti, morala narediti to, da se te knjige odprejo. In če bo Slovenska demokratska stranka na oblasti, bom jaz prvi, ki bom to zahteval, da se transparentno odpre tudi vse, kar se izvaja na DUTB. Danes zaposlujejo ljudi iz KB 1909 v tej skupini. Si predstavljate?! Tisti, ki so delali milijonsko škodo, ki imajo posle, ki jih obravnavamo v današnjem poročilu, nam vedrijo na slabi banki in svetujejo oziroma vodijo posamezne sektorje. V takšne perversije smo prišli.

Tudi drži, kar je kolega Veber izpostavil, zadeva InterFinanz Zagreb. Kazenska ovadba je že pripravljena in poleg tega poročila, nisem v uvodu povedal, bomo vložili tudi kazensko ovadbo zaradi delovanja InterFinanz Zagreb, kjer so poslovali brez dovoljenja regulatorja, kar pomeni, da so bili vsi kreditni posli, ki so bili sklenjeni, na nek način neveljavni. Tistim, ki so si sposodili denar pri InterFinanz Zagreb, danes ni treba vrniti kredita. To se je dogajalo v naših bankah. To danes tudi potrjujemo v tem poročilu. Upam, da bo soglasje za to poročilo.

PODPREDSIEDNIK MATJAŽ NEMEC: Besedo ima gospod Zvonko Lah.

Pripravi naj se mag. Bojan Krajnc in gospa Anja Bah Žibert. Izvolite.

ZVONKO LAH (NeP): Hvala lepa, podpredsednik.

Tudi jaz bom podprl to poročilo. Mislim, da je ta preiskovalna komisija opravila veliko nalogo. Dvomi pa v to, da bodo tisti organi, ki bodo dobili to v roke, opravili tako vestno nalogo, kot jo je ta komisija. Kot je že bilo povedano od predsednika komisije, te lovke oziroma ti isti ljudje se kar naprej in naprej rotirajo po vseh funkcijah, in tisti, ki so te kredite dajali, zdaj tudi raziskujejo oziroma so udeleženi pri raziskavah in tako naprej. Jaz nimam kakšnega dobrega občutka, da bo delo te komisije dobilo kakšen pravi epilog na sodiščih ali pa da bo kdo od teh šel sedet, če se korenito ne spremeni politika ali sestava tega parlamenta v prihodnje in če prihodnja vlada tega ne vzame v roke drugače kot dosedanje vlade. Ko poslušam današnje razprave in stališča, me skrbi tudi to, da ni najmočnejša pozicijska stranka, ki naj ne bi bila vključena v te rabote, na čelu s predsednikom morale in etike, drugače zastavila te politike in kaj naredila v tem času, če ni udeležena. In je zelo mlahavo oziroma bolj kot ne vzdrževala status quo in bolj kot ne stala ob strani in mirno gledala, kaj se je dogajalo tudi v času te vlade. Mislim, da bi s to večino, kot jo

ima, lahko bistveno več naredila v tem mandatu. Pa ni. Zakaj? Ali ima preveč članov, poslancev zadaj določene botre, ki jim tega niso dovolili; ali so bile informacije pred poslanci skrite, da ne vedo, da so prišli v parlament kot z Lune. Mislim, da bi po štirih letih lahko bilo drugače. Zanima me tudi, zakaj je član te preiskovalne komisije, ki se je poglobil v to, izstopil in je nepovezani poslanec pred koncem tega mandata. Ali je to kaj povezano s tem? Pa tudi nekateri, ki so radi medije izkoristili za svojo promocijo, so v današnji razpravi mlačno govorili ali pa sploh niso govorili; pa niso v koaliciji in niso umazani s temi rabotami. Predolgo sem v parlamentu, da ne bi vedel, kakšne so stvari v ozadju in kako potekajo.

Osvetlil bi en primer. Ko so leta 2007 prišle stranke na bančno okence in so hotele vezati svoj denar, pa so jim delavke ali delavci svetovali, naj kupijo obveznice NLB, in so jih prepričevali, naj vzamejo kredit za nakup teh obveznic, da bo donos 6,25 %, od tega dohodnina 1,25 %, ostane jim 5 %; bistveno več kot pa so bile obresti na vezavo. In potem se enostavno vse te obveznice brišejo. Preko 6 tisoč je teh varčevalcev v Sloveniji. Ko so jim bile te obveznice zbrisane, je Ustavno sodišče naložilo vladi, da to v šestih mesecih reši. Državni zbor je takrat sprejel, da je bilo bolje, da se to briše, kot pa da gre NLB v stečaj. In se ni nič rešilo. Ampak NLB ni šla v stečaj. In zdaj tožijo, morali so zbrati denar še za to, da tožijo banko za svoja sredstva, ker so enostavno izginila, nekateri pa plačujejo še kredite. Mislim, da bi za to morala poskrbeti naslednja vlada, ker nalog bo veliko, od frankovcev in tako naprej. / izklop mikrofona/

PODPREDSIEDNIK MATJAŽ NEMEC: Besedo ima mag. Bojan Krajnc.

Pripravita naj se gospa Anja Bah Žibert in gospod Ljubo Žnidar.

MAG. BOJAN KRAJNC (NeP): Hvala za besedo, gospod podpredsednik.

Če se za začetek malce pošalim, bi rekel, da bi se lahko ta komisija imenovala tudi komisija za prebujanje potlačenih spominov. Mnogi se spomnimo javnih delov zaslišanj, sam se najbolj spomnim gospoda Jančarja, ki je vztrajno odgovarjal, da se ne spomni in da se tega res ne bi spomnil, pa poleg njega mnogi drugi. To je sprenevedavo pozabljanje, ki je zelo selektivno, morda pri komu celo tudi resnično, kajti nihče od nas se ne želi spomniti neprijetnih spominov. Pa na srečo zato obstajajo dokumenti, ki jih je zbrala komisija in ji bo poslala NPU in SDT, zato bom ta sklep podprl. Prav tako pa tudi drugega, h kateremu se bom vrnil malo kasneje. V kontekstu objave tega sporočila so bili prvi komentarji, kdo je odgovoren. Prav gotovo bo to vprašanje eno od tistih na koncu današnjega dneva, ki si ga bodo zastavljali tudi državljanke in državljani. Če pričakujete eno osebo z imenom in priimkom –

ta je odgovoren; seveda pričakujete preveč. Odgovorni so vsi tisti, ki jih je komisija v tej preiskavi uspela preiskati ali celo povabiti kot priče, pa verjetno tudi mnogi drugi, glede na omejen obseg časa ter kadrovskih in ostalih kapacitet komisije, ki pa jih bodo morali sprocesirati organi pregona in sodstva. Moje upanje tukaj ni tako majhno kot od nekaterih kolegov. Pozitivne spremembe na tem področju pa bi bile dobrodošle. Specializirano sodišče ob natančnem definiranju tega, kdo je lahko sodelavec specializiranega sodišča, da se ne bi soočali s pojavi, kot jih je malo prej opisal predsednik komisije kolega Logar. Mimogrede, hvala tudi tebi za vodenje te komisije in za zahvalo meni, da ne bi prišli v položaj, ko bi nekdo spet preiskoval samega sebe, tudi če ni še za nič kazensko ali odškodninsko odgovoren, pa je vendarle sodeloval v, če se mi lože reče izrazim, v slabem bančnem poslovanju. Torej v nasprotju z dobrimi praksami, ko bi morali ti ljudje početi nekaj čisto drugega, kot so počeli. Ne morem pa v svoji razpravi mimo politične odgovornosti, ki je – resnici na ljubo, tako pač je v času pred volitvami – zelo priljubljena tema.

V javnem delu poročila najdem tri vlade plus ena, tri prve vlade, začeni z vlado Janeza Janše, s tem dobro znanim kreditnim balonom in s tem, kaj bi lahko bilo takrat storjeno, pa ni bilo storjeno iz takšnih ali drugačnih razlogov. Po mojem mnenju bi lahko vlada, ne sama, skupaj z regulatorjem in nadzorniki, ki jih je sama imenovala predvsem v državne banke, takrat storila več, kot je. Ne glede na to, da takrat ta vlada tega ni storila, bi lahko kasnejša vlada storila in popravila, dopolnila to, kar ni. Govorim o vladi Boruta Pahorja. Pa ni, je tudi le-ta zamudila priložnost s premalo učinkovitimi ukrepi ali pa s prepoznimi ukrepi. Kar se tiče vlade Alenke Bratušek, kar se mene tiče, je ostalo neodgovorjeno vprašanje, pa morda tema za novo preiskovalno komisijo, iz sklepov o ustanovitvi preiskovalne komisije glede višine dokapitalizacije. Magična kratica tukaj je AQR ali pregled kakovosti terjatev. Odgovora na to vprašanje nismo dobili in upam, da bodo organi, preiskovalna komisija ali kdo drug kdaj ugotovili, kaj se je dogajalo s pregledovanjem in ocenjevanjem teh AQR.

Nazadnje pa še moja bivša stranka. Rekel bi, da je storila veliko, kar je kolega Verbič že razlagal v predstavitvi stališča; je pa nedvomno zamudila s sprejetjem oziroma sploh ni sprejela mnogih zakonov s tega področja. In zadnji iz tega je, poenostavljeno rečeno, zakon o ugotavljanju višine dokapitalizacije in sodnimi postopki v zvezi s tem. Tudi tukaj za prihodnje mandate Državnega zbora in vlade ostaja še veliko dela. Hvala lepa.

PODPREDSEDNIK MATJAŽ NEMEC: Besedo ima gospa Anja Bah Žibert.

Pripravi naj se gospod Ljubo Žnidar in gospod Uroš Prikl.

Izvolite.

ANJA BAH ŽIBERT (PS SDS): Hvala lepa za besedo.

Danes govorimo o kriminalu stoletja. Zakaj? Pet milijard evrov davkoplačevalskega denarja je dobesedno poniknilo oziroma državljanke in državljani so morali to plačati, kajti gre za državne banke. Namesto da bi državljani nekaj od teh bank imeli, so jih morali dokapitalizirati. Danes sem slišala predvsem s strani Levice in še nekaterih, ki skušajo iskati neke argumente samo pri nekih posameznikih, ki na svoj način želijo doseči, da državne banke ostajajo državne in da se jih ne proda, kar pomeni, da dopuščajo, da se iz davkoplačevalskega denarja financira globoka država. To je edino sporočilo. Jaz ne verjamem, da se je to pač dogajalo in nekdo ni vedel. Seveda so vedeli. Vedeli so tisti, ki jih je tja postavila globoka država. In kaj še sledi iz tega poročila? Iz tega poročila sledi, da je globoka država zažrta v vse pore našega sistema; in da dokler ne bomo naredili na tem področju reda, bo tudi ta velik kup zelo pomembnih dokumentov ostal samo kup dokumentov. Bom povedala, zakaj. Dve leti in 10 mesecev je porabila ta komisija, ki jo je vodil kolega dr. Anže Logar in pri kateri so sodelovali tudi ostali člani, da je ugotovila na 550 straneh slabih bančnih poslov. 550 strani slabih bančnih poslov! Zaslišali so 74 prič, 3 tisoč 500 strani je dolgo poročilo o zaslišanju. Zdaj pa mi povejte, kaj so do sedaj delali naši organi odkrivanja pregona. Nič. Zakaj? Ker so del globoke države. Da so del globoke države, govori že to, da je Okrajno sodišče v Ljubljani zaviralo delo te komisije. Ta komisija se je morala dobesedno bockati z njimi, da so pridobili dokumente, ki so bili nujni za njihovo delo. Zakaj govorim, da je sistem še kako v globoki državi, ko govorimo o pravosodju? Na mestu Specializiranega državnega tožilstva sedi Harij Furlan. Sedel je že šest let prej, pa danes zopet sedi tam. Oprostite, ampak jaz ne verjamem, da bodo osebe, kot je Harij Furlan, karkoli naredile, kakšen korak naprej. In potem se čudimo, zakaj sta trenutno obtoženi dve osebi glede bančne kriminalitete, in še to v vrednosti, spoštovani, 100 tisoč evrov.

Medtem pa imamo na drugi strani politika, nekoga, ki celo pravi, da bo poskrbel, da bodo iz Ljubljane leteli vsi tisti, ki ne mislijo tako kot on, se pravi diktatorja politika, gospoda Jankovića, ki pa je kriv za 165 milijonov evrov škode. Ne samo da se sprehaja po ulicah, celo grozi državljanom in državljanom, ki so morali to plačati. Ja, globoka država je zažrta v politiko in pravosodni sistem. In če bi trenutna oblast želela narediti karkoli, da bi posekali krila globoki državi, bi danes že imeli posebno specializirano tožilstvo, ki bi se ukvarjalo z najvišjo obliko bančnega kriminala in tudi gospodarskega kriminala. Tako pa naj vam povem, da za gospodarski kriminal rabimo za prvo obravnavo leto dni. To je realno stanje. Jaz še kako pozdravljam delo te komisije. Trdo so delali, ampak, oprostite, marsikaj od tega bi morali

storiti tisti, ki so v tej državi plačani za to. Ta komisija je naredila njihovo delo. Ampak mi te ljudi podpiramo. Minister je celo na nek način podprl, da je zopet na vrhu Specializiranega državnega tožilstva gospod Harij Furlan. Kajti način izvolitve je tak, da dejansko ni mogel priti na to mesto nekdo drug kot on. Prav tako minister Klemenčič ni poskrbel, da bi že danes imeli to specializirano sodišče. Pa že v Vmesnem poročilu ta komisija ugotavlja stvari, ki kažejo, da bi takšno sodišče nujno potrebovali. In sedaj posamezniki iščejo neke izgovore, v katerem mandatu pa je bila možnost za nek prvi kredit in tako naprej. Smešni smo. Poglejte v poročilo, 550 strani slabih bančnih poslov. To je realno. In kje so ti ljudje? Na naših ulicah. V brk se smejijo tistim, ki imajo danes 500 evrov pokojnine. V brk se smejijo tistim, ki so na minimalcu.

In potem s strani Levice poslušamo, kako v tej komisiji sploh niso želeli sodelovati, ker za njih je to nepomembno in neka politična igra. To je politična igra? 5 milijard evrov je politična igra? Seveda je, če moraš s tem financirati globoko državo, ki potem poskrbi, da pred volitvami ali ustanovi kakšno stranko, da bo lahko delovala naprej, ali pa izkorišča posamezno stranko, da deluje tako, kot želi. Ampak dovolj je bilo. Ne na plečih državljanek in državljanov. Norce se delajo. In vsi tisti, ki imajo danes kakršnokoli pripombo na to poročilo in želijo iskati neke posameznike, ki sploh niso ključen element tega poročila, želijo samo nekaj, da ta globoka država deluje naprej. In to se je pokazalo tudi na področju zdravstva. Tudi tam povsem enako. Poglejte, kaj počnejo. Danes ljudje čakajo v bankah, spoštovani, za osnovni kredit, ker morajo dati poročstvo, ker morajo imeti pogodbe za nedoločen čas, čakajo po dva, tri mesece, da dobijo nekaj tisoč evrov. To pa delamo z državljanekami in državljani. Hvala, kolega dr. Anže Logar, hvala, celotna ekipa! Predvsem pa poziv državljanekam in državljanom – spreglejte. To državo danes vodi globoka država. In samo volivke in volivci lahko spremenijo, da temu ne bo več tako. Vendar za to je treba sprejeti odločitev 3. junija. Hvala.

PODPREDSIEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospod Ljubo Žnidar.

Pripravita naj se gospod Uroš Prikl in gospod Janez Janša.

Izvolite, gospod Žnidar.

LJUBO ŽNIDAR (PS SDS): Spoštovani podpredsednik, spoštovani kolegice in kolegi, vsem lep pozdrav še z moje strani!

Če se vprašamo, kaj je bilo do danes v Sloveniji največja vrednota. Danes do glasovanja o tem poročilu, kaj je bila največja privilegirana in cenjena vrednota? Največja in cenjena vrednota v Sloveniji do danes je bilo, da si, če po domače rečem, geliebter, da si sposodiš milijonski kredit, ki ga namensko tako

ali tako ne boš vrnil, ali da namensko ne plačaš izvajalcev del. Na ta način si prisvojiš desetine in stotine milijonov ter za to ne odgovarjaš. To je bila cenjena vrednota. To se pravi, da si na javni, legalen način bančni ropar. Sodobni bančni ropar. To je bila do danes cenjena vrednota. Jaz bom Končno poročilo o preiskavi o bančnih nepravilnostih seveda podprl, da bo danes ta cenjena slovenska vrednota padla, ampak to je bila cenjena za tiste, ki so to sprovajali, to so bili odgovorni v bankah, ki so bili tako rekoč izvajalci teh nalog, seveda naročniki in porabniki. Zelo jasno in natančno se ve, kdo so to. Ali je do danes kdo odgovarjal? Niti eden do danes s te veje bančnih nepravilnosti ni odgovarjal za niti eno stvar, za niti eno stvar. Kdo danes zagovarja, da se največja banka NLB naj ne proda? To zagovarjajo tisti, ki vas danes nagovarjajo na volitvah, da oni so pa zdaj rešitelji za naslednji mandat in za naslednja štiri leta, tisti to zagovarjajo. Če pa si pogledamo saldo od leta 1991 do 31. decembra 2017, je NLB pridelala minusa oziroma je državni proračun vložil v to banko 3 milijarde 130 milijonov. Danes pa vi zagovarjate, da se naj NLB ne proda, in v isti sapi nagovarjate volivce za čez en mesec, da naj vas na volitvah podprejo. Ne vem, kakšno matematiko vi uporabljate in zagovarjate takšno početje, nerazumljivo. Jaz v veliki meri upam, da bodo to slovenski državljani razumeli, 3 milijarde 130 milijonov je državni proračun vložil v NLB, vi pa zagovarjate, da naj se ne proda, to je neverjetno. Močno upam, da bo danes Končno poročilo sprejeto in da bo ta privilegirana in cenjena vrednota padla ter da bodo organi pregona ometli to roparsko bančno pajčevino. Ampak ta roparska bančna pajčevina ni bila krhka, bila je zelo močna, povezala je celo sodstvo v svojo pajčevino, zaradi tega ni bilo niti do danes še nobenega epiloga, ker je v to pajčevino povezano celotno sodstvo. Ne sodim vsakega posameznika v veji sodstva, ampak tisti, ki to vodijo, so vpleteni in so tu zraven ter so podpora tem privilegijem, ki so bili do danes cenjeni. Ta privilegij bo danes z glasovanjem padel in bodo tisti, ki za to odgovarjajo, prišli na plan, izplavalci bodo ven iz tega povprečja, kjer se danes skrivajo, levo in desno, ter preko tujih firm kupujejo slovensko državno premoženje, ki je bilo preneseno na slabo banko. To je vse slovenski denar, ki zdaj prihaja iz tujih držav nazaj v Slovenijo, to je naš denar, to je denar vsakega davkoplačevalca, vsakega upokojenca, vsakega delavca, ki je na minimalni plači; naš skupni denar. Želim, da organi pregona ometajo to roparsko bančno pajčevino do konca.

PODPREDSIEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospod Uroš Prikl.

Pripravita naj se gospod Janez Janša in mag. Matej Tonin.

Izvolite, gospod Prikl.

UROŠ PRIKL (PS DeSUS): Hvala lepa za besedo, spoštovani predsedujoči. Spoštovane kolegice, spoštovani kolegi!

Jaz bi se rad uvodoma v svoji razpravi ograbil od predvolilne retorike in hkrati ne bi rad povezoval svojih kratkih razmišljanj s privatizacijo oziroma neprivatizacijo naše največje banke. V začetku naj povem in pohvalim, dam iskreno pohvalo komisiji, ki je opravila izjemno veliko in kakovostno delo, še posebej njenemu predsedniku kolegu Logarju, ki je bil prvi med enakimi! Prepričan sem, da je vložil ogromno svojega dela, truda, znanja, pa verjetno še česa. Če je to moje skromno opravičilo, saj sem na začetku bil zelo skeptičen, to moram priznati, glede razpleta oziroma rezimeja, kaj bo Logarjeva komisija prinesla ob zaključku. Kolega Logar, sprejmi tukaj moje iskreno opravičilo za mojo skepsu na začetku. Ogromno delo si opravil. Jaz verjamem, da ti bodo hvaležni, najbrž ti spomenika ne bodo postavili, in vsem vam, ki ste sodelovali v tej komisiji, jaz sem bolj malo, ker je glavnino dela v imenu Poslanske skupine Desus opravila kolegica Marija; pa vendar. Jaz pričakujem, da bomo, logično, to poročilo sprejeli in da bo to poročilo izjemno dobra podlaga za organe pregona oziroma za vse institucije, ki so v tej državi poklicane, da sprejmejo neke končne odločitve. Predvsem se mi zdi bistveno, da bodo tisti, izhajajoč iz tega poročila, ki so evidentno odgovorni za te nečedne posle, tudi za svoja dejanja odgovarjali, ne le nosili objektivno in subjektivno odgovornost; ampak da se jih bo iz sistema upravljanja in vodenja finančnih in drugih državnih institucij za vedno odstranilo. Jaz nikoli nisem bil, to moram v isti sapi povedati, za rezanje glav, tako figurativno, še manj pa v neposrednem pomenu besede.

Izraz lustracija mi je tuj, pa vendarle mislim, da tukaj ni boljšega izraza. Bilo bi zelo nenavadno, da se tukaj ne bi ugotovilo, da so ljudje z imeni in priimki odgovorni; takšne ljudi bo očitno treba, kot že rečeno, iz sistema upravljanja in vodenja finančnih ter drugih državnih institucij za vedno in za zmeraj lustrirati. Kot rečeno, pričakujem, pa ne le jaz, ne le moja poslanska skupina, Poslanska skupina Desus oziroma celotna stranka, ljudje pričakujejo, ljudje, ki so se odrekli, ljudem, ki jim nismo mogli izplačevati, dasiravno bi želeli višjih plač, višjih pokojnin, višjih socialnih transferov in še česa. Ljudje pričakujejo, da bodo ljudje, ki so za to odgovorni, dejansko dobili svoje poplačilo, tokrat seveda v negativnem smislu. Težko je v tej razpravi karkoli novega povedati, nisem bil ves čas v dvorani, sem pa pozorno poslušal to razpravo. Pričakujem, pa ne v naslednjem 5-, 10- pa ne vem koliko letnem obdobju, ko bo že vse zastaralo in ko se objektivno ljudje več ne bodo mogli nekaterih zadev spominjati, da se vendarle črta potegne pod to petmilijardno zadevo in da na zdravih temeljih gradimo naprej

to, kar je še ostalo. Najlepša hvala vsem skupaj za vašo pozornost.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospod Janez Janša.

Pripravi naj se mag. Matej Tonin in mag. Andrej Šircelj.

Izvolite, gospod Janša.

JANEZ (IVAN) JANŠA (PS SDS): Hvala lepa za besedo.

Najprej čestitke Anžetu in vsem članom komisije, tudi strokovnim sodelavcem za temeljito opravljeno delo. V veliki meri tudi namesto policije, tožilstva in sodišč. Bo prav zanimivo zdaj spremljati, kako bodo z zbrano in obdelano dokumentacijo, izvedenimi pričevanji ti organi, ki so do zdaj v glavnem spali ali pa delali proti, te stvari zdaj procesirali. Ni od te preiskovalne komisije odvisno, kakšna bo Slovenija v prihodnje, odvisno je od tistih, ki morajo zdaj to v vlogi vladavine prava ali pa pravne države pripeljati do konca. Je pa zasluga te komisije, da izgovorov ne bo več. Po sprejetju današnjega poročila, če bo Državni zbor to sprejel, obeti so dobri, nič več ne bo tako, kot je bilo. Vsaj ne v slovenskih bankah. Mislim, da je stvar šla preko vseh robov in če je kaj, potem mislim, da bomo danes naredili velik korak k temu, da v življenju te generacije ne bi še tretjič sanirali slovenskih državnih bank, ker dvakrat smo jih že. Zgodba pa se ni začela v tem stoletju ali pa v času, odkar je Slovenija samostojna; začela se je takrat, ko so nekatere banke nastale, hkrati z Novo Ljubljansko banko, v 60. letih. In da bo stvar mogoče malo bolj razumljiva, nekaj podrobnosti. Jaz sem bil član prve vlade, ki je bila izvoljena oziroma imenovana po večstrankarskih volitvah. Tista vlada je dobila izpraznjene državne banke, sicer polno sledi, kam se je denar prelivljal tik pred prvimi volitvami; ampak tudi aparat, ki je bil tak, kot je danes, ki bi moral to preiskati, ni nič naredil.

Spomnim se potem naslednjega leta, ko je bil že drugi finančni minister, gospod Kranjec je nekoč na vladi predlagal, da glede na to, da sta vlada pa državni proračun največji komitent Nove Ljubljanske banke oziroma takrat še Ljubljanske banke, da bi se spodobilo, da je finančni minister predsednik nadzornega sveta. In je vlada dala ta predlog. Potem je nadzorni svet o tem glasoval in finančni minister je dobil en glas, to je svoj glas; vsi ostali so pa glasovali za gospoda Rigelnika. In tisti, ki so izpraznili banke, so jih potem tudi »kao« sanirali z davkoplačevalskim denarjem. En sam človek ni odgovarjal za prvo bančno luknjo. Še več, ljudem, ki so jo povzročili, so bile sanirane banke dane v upravljanje, in to je bila seveda najhitrejša pot do druge bančne luknje. Ko pa je šlo za banke, recimo v začetku tega stoletja je veljalo, da so dobre, da so sanirane, da starih praks ni več, da se pripravljamo na vstop v Evropsko unijo, da bodo nova pravila igre

popravila še tiste stvari, ki so mogoče narobe, in da je vse sveto, kar je v bankah. Ko je leta 2004 prisegla naša vlada, smo dobili za finančnega ministra uglednega, svetovno znanega bankirja dr. Bajuka, ki je verjel, da je v slovenskih bankah praksa približno takšna kot na Zahodu. Se pravi, da se spoštuje pravila korporativnega upravljanja, ravnanja s tveganji, da so ljudje, ki so v bankah, spoštovanja vredni in tako naprej. In tako se je vlada tudi obnašala do njih. Vlada ni opravila nobenih kadrovskih menjav, ljudje, ki so bili v Novi Kreditni banki in v Novi Ljubljanski banki, so ostali še naprej. Tudi če bi hotela, ni imela dvotretjinske večine, ker je bila sicer večinski lastnik, ampak ne dvotretjinski; v Novi Ljubljanski banki je bila belgijska KBC. In šele po recimo dveh letih so počasi začele curljati informacije, da zadeve niso takšne, kot se prikazujejo.

Potem sta se zgodili dve stvari. Ena je bila poskus, ko je finančno ministrstvo odkrilo, da Nova Ljubljanska banka zavaja z nekaterimi podatki, da se zamenja upravo. Ta predlog je bil dan na nadzorni svet – in je zmanjkalo glasov. Za zamenjavo gospoda Kramarja na nadzornem svetu niso glasovali člani nadzornega sveta, ki so tja prišli na predlog nekaterih koalicijskih strank, in ni glasovala niti predstavnica Ministrstva za finance, češ da je glasovala po svoji vesti, kot je rekla. In gospod Kramar je ostal do konca in dobil potem še milijonsko odpravnino. In kar je zanimivo tudi glede na prejšnje razprave, proti njegovi zamenjavi so glasovali vsi predstavniki belgijske banke KBC, ki je imela tretjinski delež v Novi Ljubljanski banki in brez katere se pač nič ključnega ni dalo narediti. To je bilo svojega denarja vredno, da je predstavnica Ministrstva za finance glasovala proti sklepu lastne vlade in lastnega ministrstva ter preživela. Ampak največja enigma je bila, zakaj so belgijski solastniki ravnali tako. To se je potem čez nekaj mesecev razjasnilo, ko je prišel šef KBC do finančnega ministra. To je bil čas, ko bi morala steči druga faza privatizacije Nove Ljubljanske banke. Pogovor je tekel o tem, ali bodo Belgijci kupili še manjkajoči delež do najmanj 51 %, kazali so ta interes. Po tem sestanku je finančni minister prišel do mene ves zgrožen. Sem ga vprašal: »Kaj pa je, ali so se premislili?« Je rekel: »Ne, niso se premislili, trdijo pa, da so to že plačali.« »Kako?« Je rekel: »Trdijo, da je bilo v času, ko je Ropova vlada prodajala tretjinski delež Nove Ljubljanske banke, dogovorjeno, da bo belgijska banka plačala malo več, kot pa so pokazali izračuni, in da bo na ta račun dobila potem tudi delež do 51 %, ampak ne pred volitvami, ker naj bi bila javnost proti, ampak po volitvah, ko bo LDS itak še naprej v vladi, bo sestavljala naslednjo vlado in je šlo za džentelmenski dogovor.«

Moram reči, da sem zelo težko verjel svojim ušesom, ampak mi je potem na nekem sprejemu predsednik KBC povedal isto in sem to slišal na lastna ušesa. Jaz sem seveda dejal, da to seveda ne pride v poštev, da je pogodba, kjer

piše, koliko so plačali za tretjinski delež; in to je to. Če imajo pa še kaj napisano, naj pokažejo. Rekel je zelo arogantno, da pač nimajo nič napisanega, da so verjeli na besedo, da je šlo za džentelmenski dogovor; in je rekel – pazite: »Bomo pač počakali naslednjo vlado.« In so čakali. Seveda je potem prišla finančna kriza tudi za njih in KBC je bila v enakih težavah kot Nova Ljubljanska banka, ker so se šli očitno enake prakse. Začetek leta 2008 je bil tudi čas, ko je prihajalo do informacij, da slovenske banke niso v tako dobri kondiciji, kot se to prikazuje; na večkratna vprašanja, naslovljena na Banko Slovenije, pa smo vedno dobivali odgovor, da je stanje super in da so podatki izjemno dobri. Ta slika se je ponovila tudi leta 2012, ko so že vrabci čivkali, da v slovenskih bankah nekaj ne more biti v redu. Od vseh uprav smo dobivali podatke, tudi na javnih konferencah, da je stanje dobro, solidno, stabilno, dovolj rezerv, dovolj denarja, malo slabih kreditov. Takrat smo imeli dva pogovora z guvernerjem centralne banke gospod Kranjcem in on je zatrjeval, to je vse v zapisnikih, da so sicer neke manjše težavice, ampak da je stanje sijajno. To je bilo v začetku leta 2012, potem ko je kriza že dodobra tolkla po vseh in ko je bilo tudi laikom že jasno, da so v slovenskih bankah, še posebej v državnih bankah, pod preprogami kupi slabih terjatev, ki nikoli ne bodo vrnjene.

Lahko si pogledate na spletni strani Banke Slovenije, uradna pa tudi neuradna sporočila Banke Slovenije so bila, da je situacija v redu. Ali veste, kje sem jaz uradno izvedel, da situacija ni v redu? V Bruslju, od predsednika Evropske komisije, ki mi je na nekem obisku spomladi dejal: »Po naših podatkih je slovenski bančni sistem pred bankrotom.« Jaz sem še isti dan klical guvernerja in mu povedal, da je zdaj vrag vzel šalo in potem smo čez tri tedne dobili tisto znamenito poročilo Banke Slovenije, kjer se je sicer še vedno malo zamegljevalo realno stanje, je bila pa tam vendarle priložena lista 16 konglomeratov, ki so bili že na pol v stečaju ali za katere se je vedelo, da so nelikvidni kot glavni nosilci teh slabih kreditov. Ni bil tam samo Zvon. Zvon je bil eden od šestnajstih. Bilo je vse: od SCT do banalnih primerov, recimo Semenarna Ljubljana s 50 milijoni. Kako lahko neka semenarna napraviti takšno luknjo, meni še danes ni jasno. Slišim pa, da so zdaj ti dobri kadri na UKC Ljubljana. Bom rekel, da moraš biti sposoben, da z eno majhno firmo narediš 50-milijonsko luknjo. Res. In takrat se je začela ta zgodba sploh odvijati z veliko zamudo. Z veliko zamudo. V tej isti dvorani smo potem sprejemali zakon o slabi banki. Tisti, ki se danes hvalijo, kakšne rezultate so potem naredili, so takrat zbirali podpise za referendum, da bi se ta zakon zavrnil. Enako za Slovenski državni holding. Vseeno je bilo to ustanovljeno. Zdaj pa sta se v bistvu obe instituciji spremenili v krovni organizaciji za nadaljevanje iste prakse, s kakršno se je slovenski bančni sistem že dvakrat izpraznil.

In tudi v bankah samih se ni nič spremenilo. Ni se nič spremenilo. Dogajajo se stvari, ki so nam lahko vsem v sramoto. Vam bom prebral pismo, ki je objavljeno že več kot eno leto na spletni strani Vala 202. Takole piše: »V uredništvu hranimo dokumente družine, ki se jim je v devetih letih najema kredita zaradi izgube zaposlitve in nenadne invalidnosti enega od staršev nabralo skupno za nekaj več kot 2 tisočaka neplačanega dolga. Nova Ljubljanska banka je nato kljub pojasnilom stranke v stiski pogodbo povsem zakonito odpovedala, ko niso plačali nekaj zaporednih neplačanih obrokov, čeprav dolg v absolutnih zneskih ni dosegel niti 5 % osnovnega najetja dolga.« Niti 5 %. Njihov dolg je zdaj last švicarskega podjetja, izvršbe nad stanovanjem pa že tečejo. Gre za dom petčlanske družine s tremi nepreskrbljenimi otroki. In takih primerov je samo v tem paketu 10 tisoč. Nova Ljubljanska banka v času gospoda Brodnjaka in gospoda Karpeta kot predsednika nadzornega sveta, ker je nadzorni svet to odobril, je poleti 2016 – se pravi, v tem mandatu – prodala paket terjatve v vrednosti 100 milijonov z 80-odstotnim popustom švicarskemu skladu. Da boste razumeli, za kaj gre. Gre za kredite, kot jih vi najemate. V glavnem stanovanjske kredite, hipotekarne kredite, kar pomeni, da če ste dobili kredit, ste morali v zastavo dati stanovanje ali hišo, ki ste jo kupili. To niso bili nezavarovani krediti, kot so od SCT in Semenarne Ljubljana. To so krediti za sto- ali več odstotnim zavarovanjem. Nova Ljubljanska banka gospoda Brodnjaka in teh nadzornikov, ki jih imate zdaj – ni za to kriva Janševa vlada, sigurno ne –, je naredila paket za 100 milijonov, skupaj z lizingom 106 milijonov, in prodala to švicarskemu skladu z 80-odstotnim popustom, za 17 milijonov. Ta sklad ima zdaj podružnico v Sloveniji, ki brutalno izterjava, to pomeni, da meče ljudi iz stanovanj, pa čeprav so mogoče dolžni samo še nekaj tisoč evrov. Mediji o tem poročajo zelo sramežljivo, zelo sramežljivo. Televizije, ki znajo delati velike sage o tem, če se nekdo spotakne, po deset tisočih krutih usod zaradi pogoltnosti bankirjev, danes, v času pred desetimi ali pa pred dvajsetimi leti, o tem se ne govori. Se ne govori. Na vprašanje novinarjev je banka celo zavrnila odgovor, češ da gre za poslovno tajnost, je pa potem ta švicarski sklad na svoji spletni strani objavil podatke o tem, kako dober posel so naredili. To ne samo da smrdi po korupciji, to je sistemska bančna korupcija, kjer bodo tisti, ki so zraven, zaslužili razliko, se pravi 80 milijonov, ne glede na to, da bodo družine s tremi, petimi nepreskrbljenimi otroki zato na cesti. Kaj nam to pove? To nam pove, da zaradi tega, ker po prvi bančni luknji in po tisti več kot slabi praksi, zaradi katere smo slovenski davkoplačevalci sanirali banke po osamosvojitvi, niti po drugi bančni luknji, ki je znana od leta 2012, nihče od teh ključnih ljudi niti ni odgovarjal, pravzaprav vsi ključni ljudje še vedno vedrijo in oblačijo v slovenskih državnih bankah. Vsi ti, ki jih je gospod Logar prej naštel,

so bili tu zraven, pa še tista druga generacija, ki je potem prišla z gospodom Brodnjakom pa še z nekaterimi. Če bo ostalo danes samo pri poročilu te komisije, se bo to vse nadaljevalo in čez pet let bodo spet prišli ljudje z bančno puščico po vaš denar, ker nastaja nova luknja. Hkrati pa taista uprava Nove Ljubljanske banke, ki tukaj s svojo odločitvijo neusmiljeno meče na cesto 10 tisoč ljudi, mirno plača nezakonito sodbo hrvaških sodišč v nasprotju z ustavnim zakonom, v nasprotju z dvema mednarodnima sporazumoma. Mirno plača. In je še vedno tam, nič se ne zgodi. Predlagamo rešitev za to situacijo. Na Ustavni komisiji se zavrne začetek postopka. Te stvari so vse povezane. Največji problem pa je v tem, da ta skupna vez vodi do denarnice slovenskih davkoplačevalcev.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima mag. Matej Tonin.

Pripravita naj se mag. Andrej Šircelj in mag. Dušan Verbič.

Izvolite, mag. Tonin.

MAG. MATEJ TONIN (PS NSi): Dober dan!

Preiskovalna komisija je naredila izjemno delo. Na enem mestu so zbrani dokazi, dokazi o dvojnih merilih, o finančnih manipulacijah, o posebnih ljudeh s posebnimi privilegiji. Zbrani so dokazi o peščici vplivnih posameznikov, ki je vsakemu od nas naložili 2 tisoč 500 evrov dolga. In ključno vprašanje po obravnavi današnjega poročila je, ali bo roka pravice dosegla odgovorne. Če bo roka pravice dosegla odgovorne, potem bomo imeli neko zadoščenje, da je ta država še vedno naša in da krivci za svoje napake in kriminalna dejanja tudi odgovarjajo. V nasprotnem primeru, če se po tem poročilu ne bo zgodilo nič, potem je seveda težko verjeti, da bi kdorkoli zaupal v pravno državo in tudi samo državo. Od tu dalje so pomembna konkretna dejanja, kaj bodo organi pregona naredili zoper odgovorne.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Mag. Andrej Šircelj, izvolite.

MAG. ANDREJ ŠIRCELJ (PS SDS): Hvala lepa za besedo.

V bližnji preteklosti do državljanj plačali za Novo Ljubljansko 4 milijarde evrov. Toliko so približno znašale dokapitalizacije za Novo Ljubljansko banko. Kakšen je ta znesek, je marsikomu nepredstavljivo. Iz tega zneska bi lahko zgradili novo mesto. Novo mesto z nekaj deset tisoč stanovanji. Poleg tega smo samo pred nekaj leti plačali za reševanje tako imenovane bančne krize 5 milijard. Tu smo reševali poleg Nove Ljubljanske banke, od teh štirih milijard, milijardo in pol, še ostale banke, še zasebne banke in vse skupaj je bilo dejansko 5 milijard. To znaša približno en državni proračun, morda nekaj manj kot državni

proračun. To z drugimi besedami pomeni, da če državljani in če podjetja v Sloveniji eno leto ne bi plačali nikakršnega davka, potem bi ta znesek dejansko lahko šel v njihovo korist, če ne bi tega denarja dali bolj ali manj v državne banke. O takih zneskih je težko govoriti in težko si je predstavljati, kaj dejansko pomeni to za razvoj celotne države, vendar je vsekakor ta znesek zaustavil večji razvoj slovenske države in večjo blaginjo državljanov in državljanek. Zaradi tega je ogromno zgodb, ogromno primerov, kaj se je dogajalo s posameznimi podjetji, kaj se je dogajalo s posameznimi primeri in koliko znese celoten znesek za to državo. Kje bi Slovenija lahko bila, če ne bi dokapitalizirala bank? Kje bi državljani in državljanke lahko bili, če ne bi dokapitalizirali teh bank. Enostavno je to vreča brez dna. Jaz osebno tudi glede na stanje duha v državi, glede na stanje splošnega duha in glede na stanje predvsem tistih, ki odločajo, danes in tudi v tej vladi, ne pričakujem, da če se bo ta smer nadaljevala s sredinskolevimi vladami, da se bo karkoli spremenilo, če ne bo tukaj prišlo do reza, če ne bo tukaj prišlo do tega, da se bo enostavno prekinilo s tovrstno prakso; potem se ne bo nič spremenilo.

Prišel bo nov račun, ki ga bodo izstavili v smeri stabilnosti finančnega sistema, da je treba zagotoviti stabilnost finančnega sistema, da je treba zagotoviti stabilnost evra, stabilnost evropskega sistema in tako naprej; ter izstavili nov račun državljanom in državljanke. Samo izredno odločen rez pri upravljanju državnega premoženja, pri upravljanju celotnega državnega premoženja, kamor štejem vse finančne ustanove, banke, zavarovalnice, kamor štejem nekatera infrastrukturna podjetja, Dars, železnice, Luka Koper, kamor se štejejo tudi druga državna podjetja iz področja energetike, ta rez lahko prekine vizij, ki prinašajo dodatne bančne luknje. Ali se temu reče privatizacija, ali se reče temu neko drugačno upravljanje; vsekakor pa to pomeni, da morajo priti na odgovorna mesta drugi ljudje, ki bodo imeli znanje in zaupanje in ki bodo imeli tudi voljo ter moč, da bodo zadeve spremenili. Drugače se v tej državi enostavno ne da narediti takšnih sprememb, da bi poslovali na zdravih temeljih, da bi zdravo poslovali. V Stranki modernega centra bi rekli – etično in moralno. Ta etika in morala pomeni, da se izdajajo računi državljanom. Z veliko lahkoto je tako poslovati in z veliko lahkoto je poslovati ob tem, da to nekdo dopušča, da tukaj ni preiskav, da tukaj ne deluje pravosodje, da tukaj pravosodje ne deluje s takšno intenziteto, da bi enostavno postavili meje, da bi postavili neko sodno prakso, kaj se sme in česa se ne sme. Na področju zdravstva, na področju TEŠ, energetike in na področju finančnih ustanov se to dopušča. Zaradi tega je treba za prihodnjo vlado in za prihodnjo sestavo Državnega zbora zagotoviti to, da bodo ljudje sposobnih teh rezov in da bodo tudi sposobni preiti preko vseh opozoril, takšnih in drugačnih, tudi groženj, da se bo nekaj spremenilo. En

državni proračun, vsi davki enega leta gredo v banke v dvajsetih letih. Pa tem institucijam je fantastično živeti.

Tukaj sploh ne rabite nobenega upravljanja, tukaj sploh ne rabite nobenih zadev, ki so podkrepjene z OECD, upravljanjem, nekimi strokovnimi zadevami. Z lahkoto se to naredi, če se enostavno vsakič izstavi račun državljanom in državljanke, preko tiste vlade in tako naprej. Deluje nek sistem v tej državi, ki to omogoča. Ta sistem je od nadzornika finančnega sistema, Banke Slovenije, pa potem preko lastnika ter preko vseh državnih ustanov, državnih uradov, institutov in tako naprej. Preko nadzornih svetov in menedžmenta. Skratka, če bomo to prekinili, potem bomo prekinili tudi to prakso in potem bomo denar vlagali v ljudi, za blagostanje ljudi, nekateri rečete za krajše čakalne vrste, višje pokojnine, za vse to, da bodo ljudje živeli bolje in lažje. Če se bo zadeva nadaljevala, potem se bo nadaljevala v nedogled. In to bo slabo, slabo za ljudi in slabo za državo. Zaradi tega poziv velja, da je to poročilo odlična osnova za to, da se nekaj spremeni. In spremenilo se bo lahko v zelo kratkem času, če bomo seveda to želeli. Hvala lepa.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima mag. Dušan Verbič.
Izvolite.

MAG. DUŠAN VERBIČ (PS SMC): Hvala lepa za besedo, podpredsednik. Štejem si v posebno čast, da sem zadnji na seznamu prijavljenih.

Z marsikaterim razpravljavcem s strani Poslanske skupine Slovenske demokratske stranke se preprosto strinjam, ki se je v svoji razpravi dotikal vsebine tako imenovane bančne parlamentarne preiskovalne komisije; z marsikom pa ne. Dobil sem in mislim, da je tudi javnost dobila občutek, kot da smo v tem državnem zboru na tej točki predvsem na lastni promociji v predvolilnem času. Toliko za začetek. Tudi sam se pridružujem vsem tistim pravim, po vsebini prijaznim besedam zahvale preiskovalni bančni komisiji. Sam se tudi zahvaljujem kolegu, ki je bil podpredsednik te parlamentarne preiskovalne komisije, čeprav me je zapustil v moji poslanski skupini. Vsem ostalim članom, predsedniku bom na koncu namenil nekoliko več besed, zato ga zdaj pač ne omenjam. Prav gotovo pa bi posebno izpostavil resnično zahvalo strokovnim sodelavcem teh komisij, kajti menim, da je bila resnično vsa teža, predvsem v tem postopku, na njihovih plečih. Resnično posebna zahvala!

Zdaj pa kar se tiče predsednika. Toliko lepih besed glede dobrega vodenja, postopka in vse, kar je zraven, že težko karkoli tudi sam dodam. Bi si pa vseeno dovolil reči naslednje, da je predsednik te komisije dr. Anže Logar s svojim pristopom in učinkovitostjo v procesu zasliševanja vabljenih oseb pokazal tisto pravo

pot, za katero menim, da bi jo parlamentarne preiskovalne komisije praviloma kar morale imeti; tudi če se bo v naslednjih mandatih to dogajalo. Tisto, kar je predsednik spodbujal in je v to potegnil tudi člane komisije, je, da so te osebe izkazovale svojo strokovnost, kompetence. Zaskrbljujoče je dejstvo, pa ne samo za nas, poslance, predvsem tudi za širšo slovensko javnost, da so te osebe dobesedno omejeno sposobne; in je vprašanje, ali so bile tudi takrat, ko so opravljale najbolj zaupane funkcije. To moje razmišljanje temelji predvsem na tako imenovani pozabljivosti ali sploh nevedenju na kakršnakoli ključna vprašanja o stvareh, ki so imele še kako velike posledice z izstavitvijo računa davkoplačevalcem. Vodenje te parlamentarne preiskovalne komisije osebno ocenjujem, da je bilo v posameznih primerih na meji dopustnosti, vendar zelo učinkovito, zato se res tudi osebno zahvaljujem dr. Anžetu Logarju. Menim, da ne bom rekel preveč, če je to tako imenovani vzorčni primer vodenja tako imenovane parlamentarne preiskovalne komisije. Toliko v tem delu. Uvodoma ste kmalu po moji predstavitvi stališča Poslanske skupine Stranke modernega centra nekako nakazali, da vlada tako ali drugače ni naredila skoraj nič, hkrati pa so ta kadrovska imenovanja in rošade. Lahko rečem, da teh osem točk, ki sem jih predstavil v stališču Poslanske skupine Stranke modernega centra, nesporno drži; in to je vezano na materialne in procesne predpise. Mogoče malce veste, lahko pa tudi moje poslanske kolege vprašate, da ko ste omenjali konkretna imena, Jazbec in potem je bil še eden, lahko odkrito povem, tudi javno, da sam od samega začetka tudi znotraj poslanske skupine, kolikor mi je omogočeno, nasprotujem in sem vseskozi nasprotoval tovrstnim kadrovskim imenovanjem; vendar vam ne bom komentiral. Dejstvo je, da ima lahko politik ali član stranke svoje mnenje, vprašanje pa je, koliko temu sledijo v tem primeru tudi tisti, ki odločajo. Še enkrat zelo jasno povem, da tovrstnim kadrovskim zadevam odločno nasprotujem, sploh kar se tiče tistih oseb, ki so bile tako ali drugače v preteklosti na teh odločevalnih funkcijah bank v državni lasti. Toliko, kar se tega tiče.

Glede na razpoložljivi čas pa moram povedati samo še naslednje. V tovrstnih resnično občutljivih zadevah, ki grejo v milijarde, se človek res vpraša, kje je tista meja politične razprave z vključevanjem, tudi v sami razpravi, glede same materije vsebine. Izpostavljam ponovno isto stvar, ki sem jo na tem mestu in tudi na matičnih odborih že nekajkrat izpostavil. Kot državljan imam možnost priti v banko, ki je še v državni lasti, in zaprositi za posojilo v višini 10 milijard brez zavarovanja, to ni kaznivo dejanje, kot prosilec kredita. Če se mi pa odobri, je pa potem druga zgodba. Odobritev je izključno v pristojnosti uprave, ne glede na to, ali to pristojnost prenese na hierarhično nižje organe. In zato je nesporna, glede na to, da se

razpravlja v različnih smereh, izključna odgovornost članov uprav. In zdaj se bom vrnil na tisto, ko smo se od prvega dne v tem državnem zboru soočali s slabo prakso v bankah. Zelo vesel sem, predsednik komisije, da ste potrdili tisto mojo tezo izpred dobrih treh let, tudi moji kolegi so me nekoliko drugače gledali, malce sumničavo. In bom ponovil: Nesporna ugotovitev vaše komisije je, in tudi razprava, ki je danes potekala, na prvem mestu materialna, odškodninska, kazenska odgovornost, vse, kar je mogoče, na strani tistih oseb, ki so bile v teh bankah, ki so se dokapitalizirale, člani uprav in nadzornega sveta. Tukaj sploh ni dileme. To samo dokazuje, da je teza pravilna. Na drugem mestu je prav gotovo Banka Slovenije, ki v tistem obdobju, jaz bi rekel, da niti ne leta 2004, ampak bolj 2008–2013, svoje pristojnosti preprosto ni izvajala, sploh ne v zadostni meri. Vprašanje je, če je sploh kaj izvajala za določene subjekte, ki so bili komitenti bank v državni lasti. Tukaj ni dileme. Govorim o guvernerju, govorim o viceguvernerju in je tudi vprašanje, kaj je z ostalimi člani sveta Banke Slovenije. Pogrešal sem danes eno ključno zadevo, in to je odgovornost revizorjev. Najsiho interni, nekaj besed je bilo, izključno so pa tako imenovani poslovni revizorji. Spoštovani kolegi opozicije, moram vam dati s tega mesta očitek, kolikor časa še imam na razpolago, pred nekaj meseci smo imeli na matičnem odboru predlog sprememb Zakona o revidiranju; po zahtevi direktive Evropske unije. In kdo je na matičnem odboru predlagal preložitve te točke? Predstavnik Poslanske skupine Nove Slovenije in močno ste jo podprli tudi v Slovenski demokratični stranki ter na mojo žalost tudi nekaj mojih kolegov. In zakaj sem sam bil velik zagovornik, da je treba to direktivo prenesti v slovenski pravni red, s katero se tudi že zamuja. Krivda moje vlade, ker ni pravočasno te zadeve sprožila. Dejstvo je, da se s prenosom te direktive in spremembo Zakona o revidiranju nalaga večjo odgovornost in obveznost poslovnim revizorjem, kajti vemo, da poslovni revizorji imajo velik vpliv v procesih ter tudi v odločanju posameznih uprav in nadzornih svetov. Izključna vloga pa je, kot vemo, da poslovni revizorji dajo mnenje k poslovnemu izidu letnega poročila, v tem primeru tudi bank. In glej ga zlomka, ko se mi sedaj pogovarjamo, koliko je volje in očitek na Stranko modernega centra, da preprosto ni voljna in tako ali drugače, pustimo kadrovske zadeve, ni pripravljena na spremembe, je bil eden od ključnih zakonov, vsaj zame, nujno potreben, da se ta stara praksa prekine. Zakaj ta primer omenjam? Revizor, ki je izdal zadnje poročilo za Probanko, ki je bilo zavajajoče, tudi za politiko, danes preprosto predava in uči nove revizorje ... / izklop mikrofona/

PODPREDSEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Prehajamo v sklepni del razprave.

Besedo ima predstavnik predlagatelja
dr. Anže Logar.
Izvolite.

DR. ANŽE LOGAR (PS SDS): Hvala,
predsedujoči.

Glede na poslušano danes verjamem, da boste to poročilo podprli. Verjamem pa tudi, da boste tisti – ki boste tudi v naslednjem mandatu ali pa ki bomo v tem sklicu, pa ne samo v Državnem zboru, torej ne samo v zakonodajni veji oblasti, predvsem v izvršilni veji oblasti – duh ter vsebino tega poročila potem tudi izvajali. Spomnite se, koalicija je v koalicijskem sporazumu 2014–2018 zapisala, da bo povrnila zaupanje v bančni sistem in da bo dosledno poskrbela za pregon bančne kriminalitete. Danes smo tri ure razpravljali o tej temi, v treh urah razprave ni bilo niti enega predstavnika Vlade v tem prostoru. Oprostite, to meni nekaj pove. Poročilo, ki v bistvu na enem mestu zbere vse stranpoti slovenskega bančništva v dveh največjih državnih bankah in govori o politični odgovornosti, si ne zasluži niti prisotnosti državnega sekretarja na Ministrstvu za finance. Oprostite, to je zame ogledalo pomena pregona bančne kriminalitete v tem mandatu. Med delom preiskovalne komisije sem ugotovil ali pa zaznal, da imamo v bančnem sistemu in v povezavi politike in bančništva neko omerto, zakon molka. Poglejte konkretno primer Stožice. Tukaj je vsem jasna politična odgovornost. Nekdo je lomastil po slovenskem bančnem sistemu in prisilil bančnike, da so dali kredite. Ampak če boste te bančnike danes vprašali, vam bodo sveto zatrjevali, da so se to oni odločili in da so oni odgovorni. Skratka, pripravljeni so prevzeti odgovornost na svoja pleča, da ne bi povedali, kdo jim je dejansko zvijal roke.

Če boste pa brali forenziko, to je elektronska sporočila znotraj bančnega sistema, to, kar smo počeli mi, boste pa videli, kakšni pritiski politike so bili. Med drugim tako zelo, da je nek župan prišel na kosilo, kjer so sedeli člani uprave, in jim rekel – Tole mi imate v dveh dneh za zrihtati. In ko so mu rekli, da je ta zadeva nezakonita, je rekel – Jaz ne bom sedel zaradi tega, vi zrihtajte to. Takšno dogajanje. In veste, zakaj ti bankirji danes rečejo, da so oni krivi? Ker so med tistimi, ki si ne predstavljajo, da bi sedeli, ker vedo – če bom tiho, če bom prevzel nase odgovornost, se mi očitno ne bo nič zgodilo, ker se ni še nikomur do sedaj. Če se pa bodo zavedeli in ko bodo ugotovili, da se jim bo zgodilo, takrat bodo pa začeli govoriti. Boste videli, takrat, ko bo prvi bančni prvokategornik dejansko začutil, da mu voda v grlo teče, takrat bodo pa govorili. In do te situacije je treba pripeljati. Do te situacije se ne bo pripeljalo na način, da nikogar iz Vlade ne bo, ko bo razprava v Državnem zboru, ker je to jasen znak, da se jim zaenkrat še ni treba bati. Takrat, ko bo jasen političen znak, da se ta pritisk izvaja, se bodo tisti, ki so odgovorni, začeli zavedati – gre zame, če gre zame, bom povedal tudi, kaj je res. In se

bodo zelo hitro spomnili, tudi če je že osem let od tega poteklo. Prej sem omenjal nek produkt, nepravi premostitveni krediti, kjer je nekdo z 800 evri dobil milijon 600 evrov kredita. Jaz sem te zneske vtipkal v tisti formular izračuna kredita, ki ga imate na Novi Ljubljanski banki, in bi dobil vsega skupaj 4 tisoč evrov kredita po teh podatkih, ne pa milijon 600. Na koncu smo plačali davkoplačevalci.

Zanimivo, vsi ti posli so se izvajali preko samo ene podružnice, samo preko ene podružnice v mestu, ki ima trenutno župana, ki je pretendent za predsednika Vlade. In vse kreditne posle, ki so bili na ta način odobreni, sta podpisala dva člana uprave. Neverjetno. Potem pa organi pregona tistega predstojnika enote iz tistega mesta, iz Kamnika, če sem bolj natančen, obsodijo; sicer ne pravnomočno, pa gospod molči. Gospod ne pove, da je vsak posamezen kreditni predlog prinesel na TR 3, počakal, da dobi dva podpisa, vedno ista dva podpisa, in šele potem zadevo izvedel, verjetno z vedenjem, da ne bo poplačan. Molči, čeprav je obsojen in da bo verjetno tudi pravnomočno obsojen. Molči. Zakaj? Verjetno se mu bolj izplača. Verjetno se mu bolj izplača odsedeti štiri leta, pa bo po štirih letih zadeva brez težav. Ampak odgovoren s svojim podpisom je pa nekdo drug. In če sledim temu, kar je kolega Verbič povedal – vrhovni so odgovorni, tudi podpisani so. Do sedaj smo morda mislili, da niso podpisani, ampak so podpisani. Bodite prepričani. Mi smo našli celo primer, kjer je nekdo posredoval, torej zunaj organov odločanja v banki, da je v banki dobil nekdo tretji kredit; in zato tudi dobil provizijo. Si predstavljate, kaj se dogaja v slovenskem bančnem sistemu?! Iz tega posla je pa nastala, takole čez palec, 20 milijonov evrov velika luknja. In to smo spet plačali davkoplačevalci. Sedaj se pa vi odločite, ste politiki, ali bo politika izvedla ta potrebni pritisk, da se bo nekaterim priklicala odgovornost, da se obsodi tiste, ki so za to krivi; ali se ne bo. V veliki meri je to odvisno od politične odgovornosti.

Najlepši primer, kako pomembna je v bistvu integriteta sodnikov, torej tistih, ki bodo na koncu odločali o dejansko dosodjenih primerih odgovornosti uprav pa tudi nadzornih svetov in tako naprej, je primer Balkanski bojevniki. Dokler je ta primer imel sodnik Gorazd Fabjančič, se spomnite, ni odločil, je raje izločil obremenilne dokaze. Imamo niz primerov tudi pri politikih, ko se obremenilne dokaze izloča zunaj sodne prakse. Ko pa nek postopek dobi sodnik z integriteto in hrbtenico, pa odloči po pravici. Če so torej obremenilni dokazi, jih upošteva pri dokaznem bremenu in ugotovi odgovornost. Jaz si nadejam od današnje seje, da bo velika večina poslancev potrdila to poročilo, kot sem dejal na seji preiskovalne komisije, je bilo le-to potrjeno brez glasu proti. Če bo Državni zbor zmogel na nek način to enotnost, da bo pokazal, da mu je mar, da se začne pregon bančne kriminalitete, četudi bo na koncu s tem naslednji

vлади postavil zelo veliko odgovornost. Mi v enem od sklepov predvidevamo tudi ustanovitev, to sem že omenil, specializiranega sodišča za pregon bančne kriminalitete, vendar tokrat na rahlo drugačen način; z referenco na določen člen Poslovnika Državnega zbora, s tem da dajemo to možnost vsem predlagateljem, ki jih ta pravilnik omogoča, torej tudi Državnemu svetu, tudi političnim in poslanskim skupinam in tako naprej. Z enim preprostim razlogom, da ne bo izgovora, da je spet treba čakati na zakonodajno iniciativo Vlade, da pripravi takšno zakonsko priliko; če v naslednjem mandatu Vlada tega očitno ne bo želela narediti, da lahko takoj, nemudoma poslanska skupina ali pa kdorkoli drug, Državni svet, predlaga ustanovitev takega sodišča in bo naslednji sklic Državnega zbora vodil sklep te preiskovalne komisije.

Za konec pa bi se res iskreno zahvalil vsem članom preiskovalne komisije, predvsem samo tistim, ki so bili prisotni; saj prisoten ni bil samo eden. Ne glede na to, kakšna so bila stališča, tudi če smo bili kdaj na nasprotnih bregovih, mislim, da smo se uspeli uskladiti in smo vsi nekako razumeli dobronamernost različnih pogledov, ki smo jih prinesli v to preiskovalno komisijo. To ni delo enega človeka, to je delo šestih ljudi in to je gromozansko delo strokovnih sodelavcev, ki so pomagali preiskovalni komisiji, notranjih strokovnih sodelavcev – kolega Vrišerja in Zdenke Bešter – ter tudi zunanji sodelavcev, ki so s svojim znanjem, izkušnjami in neutrudnim delom pripomogli k nastanku tega poročila. Upam, da posledica tega ne bo, da tisti, ki so bili zunanji sodelavci, zdaj ne bodo nikjer dobili službe, ampak ravno nasprotno; da se bodo topli za njihovo delo. Čeprav vem, da je en od njih že zaprosil v DUTB, pa ni dobil niti odgovora, ampak to je pač stvar politike DUTB, ker najema kadre iz KB 1909. Jaz pa želim, da ravno v tem mandatu s čim večjo podporo poročilom preiskovalnih komisij jim dejansko damo pomen, kot jim gre, kot jim je predlagatelj v Ustavi želel dati pomen; in na ta način tudi v prihodnje omogočimo, da bodo to telesa, ki bodo izvajala pritisk na tistih področjih, ki se ne premikajo tako, kot bi se mogla oziroma kot davkoplačevalci pričakujejo, da se premikajo. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Vsi prijavljeni razpravljavci ste dobili besedo.

Ker čas, določen za razpravo, še ni potekel in nihče ni izrazil interesa za razpravo o dokumentih na zaprtem delu, sprašujem, ali želi še kdo razpravljati. Ne. Hvala lepa. Potem zaključujem razpravo.

Ugotavljam, da se je Državni zbor seznanil s Končnim poročilom Preiskovalne komisije o ugotavljanju zlorab v slovenskem bančnem sistemu ter ugotavljanju vzrokov in odgovornosti za že drugo sanacijo bančnega

sistema v samostojni Sloveniji. Zbor bo odločanje o bistvenih ugotovitvah preiskovalne komisije ter o predlogu sklepa in o amandmaju dr. Anžeta Logarja k predlogu sklepa opravil danes v okviru glasovanj 30 minut po prekinjeni 1. točki dnevnega reda.

S tem prekinjam 1. točko dnevnega reda in za 30 minut tudi 62. izredno sejo Državnega zbora, da se sestane Mandatno-volilna komisija za pripravo 2.b točke dnevnega reda.

Člane Mandatno-volilne komisije obveščam, da se bo seja komisije pričela čez 10 minut v veliki dvorani na Tomšičevi.

Sejo zbora bomo nadaljevali ob 15.40.

(Seja je bila prekinjena ob 15.10 in se je nadaljevala ob 15.42.)

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Spoštovani kolegice poslanke in kolegi poslanci, gospe in gospodje! Nadaljujemo s prekinjeno 62. izredno sejo zbora.

Preden preidemo na postopek glasovanja, vas želim obvestiti, da bo Državni zbor glasovanje opravil po naslednjem vrstnem redu: 2. in nato 1. točka dnevnega reda.

Prehajamo na glasovanje zbora o predlogih odločitev. Poslanke in poslance prosim, da preverite delovanje glasovalnih naprav.

Prehajamo na nadaljevanje 2. točke dnevnega reda, to je na Mandatno-volilne zadeve in na obravnavo predloga sklepa o potrditvi mandata poslancu.

Ker mag. Tanji Cink z današnjim dnem preneha mandat poslanke, je Državna volilna komisija zboru posredovala sklep, s katerim je ugotovila, da ima pravico opravljanja funkcije poslanca za preostanek mandatne dobe Državnega zbora gospod Dejan Balažič. Sklep Državne volilne komisije je obravnavala Mandatno-volilna komisija kot matično delovno telo, ki je zboru pisno poročala. Poročilo ste prejeli in je objavljeno na e-klopi.

Želite besedo predstavniki poslanskih skupin?

Besedo ima dr. Simona Kustec Lipicer.

DR. SIMONA KUSTEC LIPICER (PS SMC): Hvala lepa, predsednik.

Samo želim izraziti dobrodošlico našemu novemu kolegu Dejanu. Pred nami je še kar nekaj delovnih dni. Imamo še polna pooblastila do konstituiranja novega Državnega zbora. Pričakujem in vem, da bo naš novi nadomestni poslanec Dejan odgovorno in aktivno sodeloval v celotnem zakonodajnem delu Državnega zbora do konca tega mandata. Hkrati pa se tudi kolegicam in kolegom zahvaljujem za glasove potrditve njegovega mandata.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Želi še kdo besedo? Ne.

Potem zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje.

Na podlagi 7. člena Zakona o poslancih, 17. člena Zakona o volitvah v državni zbor in 112. člena Poslovnika Državnega zbora glasujemo o naslednjem predlogu sklepa: Potrdi se poslanski mandat Dejanu Balažiču, rojenemu 23. 9. 1980, stanujočemu Jamova cesta 36, Ljubljana.

Glasujemo. Navzočih je 59 poslank in poslancev, za je glasovalo 58, nihče pa ni bil proti.

(Za je glasovalo 58.) (Proti nihče.)

Ugotavljam, da je sklep sprejet.

Poslanskega kolega Dejana Balažiča vabim, da se nam pridruži in zasede svoje poslansko mesto.

S tem zaključujem 2. točko dnevnega reda.

Nadaljujemo s prekinjeno 1. točko dnevnega reda, to je z obravnavo Končnega poročila Preiskovalne komisije o ugotavljanju zlorab v slovenskem bančnem sistemu ter ugotavljanju vzrokov in odgovornosti za že drugo sanacijo bančnega sistema v samostojni Sloveniji.

Najprej prehajamo na odločanje o bistvenih ugotovitvah preiskovalne komisije, ki so v Končnem poročilu zapisane na straneh od 291 do 394 ter nadaljevanju bistvenih ugotovitev iz Dodatnega Končnega poročila, ki so zapisane na straneh od 65 do 639. Preden preidemo na odločanje, vas želim opozoriti, da ob morebitnih obrazložitvah glasu ne navajate podatkov iz Končnega poročila – prva in druga nejavna verzija, ter iz Dodatnega Končnega poročila.

Glasujemo. Navzočih je 60 poslank in poslancev, za je glasovalo 57, proti pa 3.

(Za je glasovalo 57.) (Proti 3.)

Ugotavljam, da so bistvene ugotovitve preiskovalne komisije sprejete.

Prehajamo na odločanje o vloženem amandmaju k predlogu sklepa. Odločamo o amandmaju dr. Anžeta Logarja k predlogu sklepa.

Glasujemo. Navzočih je 61 poslank in poslancev, za je glasovalo 61, nihče pa ni bil proti.

(Za je glasovalo 61.) (Proti nihče.)

Ugotavljam, da je amandma sprejet.

Končali smo z glasovanjem o amandmaju.

Prehajamo na odločanje o predlogu sklepa v celoti.

Glasujemo. Navzočih je 61 poslank in poslancev, za je glasovalo 59, nihče pa ni bil proti.

(Za je glasovalo 59.) (Proti nihče.)

Ugotavljam, da je sklep sprejet.

S tem zaključujem 1. točko dnevnega reda in tudi 62. izredno sejo Državnega zbora.

Seja se je končala 26. aprila 2018 ob 15.48.

INDEKS GOVORNIKOV

B

BAH ŽIBERT, ANJA 23, 35

D

DOBOVŠEK, DR. BOJAN 12

H

HORVAT, JOŽEF 10

I

IRGL, EVA 29

J

JANŠA, JANEZ (IVAN) 37

K

KOVAČIČ, MARIJA ANTONIJA 15

KRAJNC, MAG. BOJAN 34

KUSTEC LIPICER, DR. SIMONA 5, 43

L

LAH, ZVONKO 34

LOGAR, DR. ANŽE 6, 20, 22, 28, 33, 42

M

MAHNIČ, ŽAN 32

MESEC, LUKA 18, 19, 23

MÖDERNDORFER, JANI (JANKO) 25, 28

N

NEMEC, MATJAŽ 16

NOVAK, LJUDMILA 24

P

PODKRAJŠEK, BOJAN 25

POJBIČ, MARIJAN 30

PRIKL, UROŠ 37

Š

ŠIRCELJ, MAG. ANDREJ 14, 39

T

TONIN, MAG. MATEJ 39

TRČEK, DR. FRANC 22, 23

V

VEBER, JANKO 33

VERBIČ, MAG. DUŠAN 13, 40

Ž

ŽNIDAR, LJUBO 36

LEGENDA

PS SMC – Poslanska skupina Stranke modernega centra
PS SDS – Poslanska skupina Slovenske demokratske stranke
PS DeSUS – Poslanska skupina Demokratične stranke upokojencev Slovenije
PS SD – Poslanska skupina Socialnih demokratov
PS Levica – Poslanska skupina Levica
PS NSi – Poslanska skupina Nova Slovenija – krščanski demokrati
PS IMNS – Poslanska skupina italijanske in madžarske narodne skupnosti
PS NP – Poslanska skupina nepovezanih poslancev
NeP – Nepovezani poslanec